

Verslag over de solvabiliteit en de financiële positie

Ethias nv

31/12/2018

INHOUDSTAFEL

1. Synthese	9
2. Bedrijf en resultaten	10
2.1. <i>Bedrijf</i>	10
2.1.1. <i>Strategie</i>	10
2.1.2. <i>Businessplan 2019-2023</i>	10
2.1.3. <i>Dividenduitkering</i>	10
2.1.4. <i>Fitch-beoordeling</i>	10
2.1.5. <i>Overdracht van de resterende portefeuille FIRST A</i>	10
2.1.6. <i>De marktomstandigheden in 2018</i>	11
2.1.7. <i>Personeelsbestand</i>	11
2.1.8. <i>Beschrijving van de groepsstructuur</i>	12
2.1.9. <i>Overige informatie</i>	12
2.2. <i>Resultaten van de verzekeringsactiviteit</i>	12
2.2.1. <i>Resultaten van de verzekeringsactiviteiten Niet-Leven</i>	12
2.2.2. <i>Resultaten van de verzekeringsactiviteiten Leven</i>	13
2.3. <i>Resultaten van de beleggingen</i>	13
2.4. <i>Resultaten van de andere activiteiten</i>	14
3. Governancestelsel	15
3.1. <i>Beleidsstructuur, beloning en aandeelhouderschap</i>	15
3.1.1. <i>Vennootschapsorganen</i>	15
3.1.1.1. <i>Raad van bestuur</i>	15
3.1.1.2. <i>Gespecialiseerde comités van de Raad van bestuur</i>	16
3.1.1.3. <i>Directiecomité</i>	17
3.1.2. <i>Remuneratie</i>	18
3.1.3. <i>Aandeelhouderschap</i>	19
3.2. <i>Deskundigheid en professionele betrouwbaarheid, externe functies en transacties met de leiders</i> 19	
3.2.1. <i>"Fit & proper"</i>	19
3.2.1.1. <i>Initiële geschiktheidsbeoordeling van de leden van de Raad van bestuur, van het Directiecomité en van de verantwoordelijken van onafhankelijke controlefuncties</i>	19

3.2.1.2. <i>Permanente controle van de geschiktheid van de leden van de Raad van bestuur, van het Directiecomité en van de verantwoordelijken van onafhankelijke controlefuncties</i>	20
3.2.1.3. <i>Overige selectiecriteria voor de bestuurders</i>	20
3.2.2. <i>Externe functies en onverenigbaarheden</i>	20
3.2.3. <i>Leningen, kredieten of borgstellingen en verzekeringsovereenkomsten aan leiders, aandeelhouders, verbonden instellingen en personen</i>	21
3.3. <i>Risicobeheersysteem, ORSA-procedure en risicobeheerfunctie</i>	21
3.3.1. <i>Risicobeheersysteem</i>	21
3.3.1.1. <i>Doelstellingen van een risicobeheer van de onderneming</i>	21
3.3.1.2. <i>De 3 defensielijnen</i>	21
3.3.1.3. <i>Typologie van de risico's</i>	22
3.3.1.4. <i>Risicobeheerproces</i>	24
3.3.1.5. <i>Algemene en specifieke beleidslijnen inzake risicobeheer</i>	25
3.3.1.6. <i>Risk Appetite en limieten</i>	26
3.3.1.7. <i>Significante risico's op de levensduur van de verzekerings- en herverzekeringsverplichtingen en het meenemen in de globale solvabiliteitsbehoefte</i>	27
3.3.1.8. <i>Informatie over alle materiële risico's die de onderneming heeft onderkend en die niet volledig in de berekening van de solvabiliteitskapitaalvereiste zijn meegenomen</i>	27
3.3.1.9. <i>Investering van de activa in overeenstemming met het "prudent person-principe"</i>	27
3.3.1.10. <i>Kredietrisico</i>	28
3.3.2. <i>Beoordeling van het eigen risico en de solvabiliteit</i>	28
3.3.2.1. <i>Beschrijving van het uitgevoerde ORSA-proces</i>	28
3.3.2.2. <i>Frequentie van de ORSA</i>	29
3.3.3. <i>Risicomangementfunctie</i>	29
3.3.3.1. <i>Oprachten en invoering van het risicobeheerfunctie</i>	29
3.3.3.2. <i>Statuut en organisatie van de risicobeheerfunctie</i>	30
3.3.4. <i>Noodplannen</i>	32
3.3.4.1. <i>Kwetsbaarheden die een invloed hebben op de financiële situatie</i>	32
3.3.4.2. <i>Analyse van de discontinuïteitsrisico's en Business Impact Analysis (BIA)</i>	32
3.4. <i>Operationele structuur, internecontrolesysteem, compliancefunctie, integriteit en ICT-infrastructuur</i>	34
3.4.1. <i>Organisatorische / operationele structuur</i>	34
3.4.2. <i>Internecontrolesysteem</i>	34
3.4.2.1. <i>Beschrijving van het internecontrolesysteem en informatie over de sleutelprocedures</i>	34
3.4.3. <i>Compliancefunctie</i>	35
3.4.3.1. <i>Positionering van de compliancefunctie</i>	35
3.4.3.2. <i>Wettelijke, reglementaire en specifieke werkdomeinen van de compliance</i>	35
3.4.3.3. <i>Belangrijkste opdrachten</i>	35

3.4.3.4. Governance	36
3.4.4. Integriteitsbeleid	37
3.4.4.1. Rollen en verantwoordelijkheden	37
3.4.4.2. Inhoud van het integriteitsbeleid	37
3.4.5. IT-infrastructuur en continuïteit	38
3.4.5.1. Beschrijving van de in acht genomen beginselen inzake ICT-veiligheid, internetdiensten en cloudcomputing	38
3.4.5.2. Beschrijving van de in het continuïteitsbeleid opgenomen beginselen	40
3.5. Interneauditfunctie	40
3.5.1. Taken	40
3.5.2. Auditcharter	41
3.6. Actuariële functie	41
3.7. Uitbesteding	42
3.7.1. Essentiële elementen van het uitbestedingsbeleid	42
3.7.2. Uitbesteding van informaticadiensten	43
4. Risicoprofiel	44
4.1. Verzekeringstechnisch risico	44
4.1.1. Definities	44
4.1.1.1. Verzekeringstechnisch risico Niet-Leven:	44
4.1.1.2. Verzekeringstechnisch risico ziektekostenverzekering	44
4.1.1.3. Verzekeringstechnisch risico Leven:	44
4.1.2. Beoordeling van het verzekeringstechnische risico	44
4.1.3. Blootstelling aan het verzekeringstechnische risico	44
4.1.4. Concentratie van het verzekeringstechnische risico	45
4.1.5. Gevoeligheid aan het verzekeringstechnisch risico	45
4.1.6. Vermindering van het verzekeringstechnische risico	45
4.1.6.1. Ontwikkeling van een nieuw product of wijziging van een bestaand product	45
4.1.6.2. Onderschrijvingslimieten	46
4.1.6.3. Tarifiering	46
4.1.6.4. Herverzekering	46
4.2. Marktrisico	46
4.2.1. Componenten van het marktrisico	46
4.2.2. Blootstelling aan het marktrisico	47
4.2.3. Blootstelling aan het renterisico	47
4.2.4. Blootstelling aan het spreadrisico	48
4.2.5. Concentratie van het marktrisico	49
4.2.6. Gevoeligheid aan het marktrisico	50
4.2.7. Methodes om het marktrisico te verminderen	50

4.2.7.1. Beleggingen conform met het "prudent person"-principe.....	50
4.2.7.2. Financiële limieten.....	50
4.2.7.3. Rentegevoeligheidslimieten.....	50
4.2.7.4. Dekking van het renterisico.....	50
4.3. Wanbetalingsrisico van de tegenpartijen.....	51
4.3.1. Definitie van het wanbetalingsrisico van de tegenpartijen.....	51
4.3.2. Blootstelling aan het krediet- / tegenpartijrisico.....	51
4.3.3. Methodes om het krediet- / tegenpartijrisico te verminderen.....	51
4.4. Liquiditeitsrisico.....	51
4.4.1. Definitie van het liquiditeitsrisico.....	51
4.4.2. Beoordeling van het liquiditeitsrisico.....	51
4.4.3. Blootstelling aan het liquiditeitsrisico.....	52
4.4.4. Gevoeligheid aan het liquiditeitsrisico.....	52
4.4.5. Methodes om het liquiditeitsrisico te verminderen.....	52
4.4.6. Verwachte winst inbegrepen in de toekomstige premies.....	53
4.5. Operationeel risico.....	53
4.5.1. Definitie van het operationele risico.....	53
4.5.2. Beoordeling van het operationele risico.....	53
4.5.3. Blootstelling aan het operationele risico.....	54
4.5.3.1. Risico op cyberaanval.....	54
4.5.3.2. Continuïteitsrisico.....	54
4.5.3.3. Risico's op IT-dysfuncties.....	55
4.5.3.4. Terrorismerisico.....	55
4.5.3.5. Veiligheidsrisico's van het informatiesysteem.....	55
4.5.3.6. Risico op verlies of wijziging van persoonsgegevens.....	55
4.5.4. Concentratie van het operationele risico.....	56
4.5.4.1. Risico's verbonden aan de transformatieprojecten van de onderneming.....	56
4.5.4.2. Uitbestedingsbeleid.....	56
4.5.5. Methodes om het operationele risico te verminderen.....	56
4.6. Overige belangrijke risico's.....	56
4.7. Overige belangrijke informatie over het risicoprofiel.....	57
5. Waardering voor solvabiliteitsdoeleinden.....	58
5.1. Valorisatie van de activa.....	58
5.1.1. Valorisatie van de financiële activaportefeuille.....	58
5.1.1.1. Verschillen tussen de valorisatieprincipes SII en BGAAP.....	58
5.1.1.2. Onderscheid tussen activacategorieën en risicomodules.....	58

5.1.1.3. Niveaus van reëlewaardehiërarchie.....	59
5.1.2. Valorisatie van de overige passiva.....	62
5.1.2.1. Goodwill en immateriële vaste activa.....	62
5.1.2.2. Uitgestelde belasting.....	62
5.1.2.3. Vaste activa aangehouden voor eigen gebruik.....	62
5.1.2.4. Vorderingen uit hoofde van verzekering en op intermediairs.....	62
5.1.2.5. Overige vorderingen.....	62
5.1.2.6. Deposito's ten gunste van cedenten, kas en kasequivalenten, vorderingen uit hoofde van herverzekeringsverrichtingen en overige activa.....	63
5.2. Valorisatie van de technische voorzieningen.....	64
5.2.1. Valorisatie van de Best Estimates Leven.....	64
5.2.1.1. Resultaten.....	64
5.2.1.2. Algemene interne waarderingmethode voor de BE Leven.....	65
5.2.1.3. Belangrijkste hypothesen.....	66
5.2.1.4. Onzekerheidsniveau.....	68
5.2.1.5. Deskundigenadvies.....	68
5.2.1.6. Belangrijke hypothesewijzigingen.....	68
5.2.1.7. Evolutie van de Best Estimates Leven in 2018.....	69
5.2.2. Valorisatie van de Best Estimates Niet-Leven en Ziekteverzekering.....	70
5.2.2.1. Resultaten.....	70
5.2.2.2. Uit hoofde van herverzekering verhaalbare bedragen uit.....	70
5.2.2.3. Algemene waarderingmethode van de BE voor schadegevallen.....	70
5.2.2.4. Algemene waarderingmethode van de BE voor rentes.....	72
5.2.2.5. Algemene waarderingmethode van de BE voor premies.....	72
5.2.2.6. In aanmerking nemen van de tussenkomst van TRIP in de aanslagen van Brussel en Charleroi.....	73
5.2.2.7. Belangrijke hypothesewijzigingen.....	73
5.2.2.8. Evolutie van de Best Estimates Niet-Leven en Ziekteverzekering in 2018.....	74
5.2.3. Valorisatie van de risicomarge.....	75
5.2.4. Volatiliteitsaanpassing.....	76
5.3. Totaal van de overige passiva.....	77
5.3.1. Voorwaardelijke verplichtingen.....	77
5.3.2. Voorzieningen niet zijnde technische voorzieningen.....	77
5.3.3. Pensioenvoorzieningen.....	77
5.3.4. Deposito's van herverzekeraars.....	77
5.3.5. Schulden ten aanzien van kredietinstellingen.....	77
5.3.6. Overige schulden en overige verplichtingen.....	77
5.3.7. Achtergestelde verplichtingen.....	78
5.4. Bijlagen.....	78

5.4.1. <i>Vergelijkende balans S2 12/2017 - 12/2018</i>	78
5.4.2. <i>Balans S2 versus BGAAP 12/2018</i>	79
6. Kapitaalbeheer	80
6.1. <i>Eigen vermogen</i>	80
6.1.1. <i>Opbouw van het in aanmerking komend eigen vermogen</i>	80
6.1.2. <i>Opbouw van het in aanmerking komend eigen vermogen voor de dekking van het solvabiliteitskapitaalvereiste</i>	80
6.1.3. <i>Dekking van het solvabiliteitskapitaalvereiste</i>	80
6.1.4. <i>Opbouw van het in aanmerking komend eigen vermogen voor de dekking van het solvabiliteitskapitaalvereiste</i>	81
6.1.5. <i>Dekking van de minimumkapitaalvereiste</i>	81
6.1.6. <i>Verschillen tussen het eigen vermogen in BGAAP en het beschikbaar eigen vermogen Solvency II</i> <i>81</i>	
6.2. <i>SCR & MCR</i>	82
6.2.1. <i>Solvabiliteitskapitaalvereiste (SCR) en minimumkapitaalvereiste (MCR)</i>	82
6.2.2. <i>Solvabiliteitskapitaalvereiste per risicomodule</i>	82
6.2.3. <i>Gebruik van vereenvoudigde berekeningen</i>	83
6.2.4. <i>Gebruik van parameters die specifiek zijn voor de onderneming</i>	83
6.2.5. <i>Gegevens die door de onderneming worden gebruikt om de MCR te berekenen</i>	83
6.3. <i>Gebruik van de ondermodule "aandelenrisico" op basis van de looptijd in de berekening van het solvabiliteitskapitaalvereiste</i>	83
6.4. <i>Verschillen tussen de standaardformule en alle gebruikte interne modellen</i>	83
6.5. <i>Niet-naleving van het minimumkapitaalvereiste en niet-naleving van het solvabiliteitskapitaalvereiste</i>	83
7. Modellen voor kwantitatieve gegevens	84
7.1. <i>Balans</i>	85
7.2. <i>Premies, schaden en kosten, per branche</i>	87
7.2.1. <i>Schadeverzekering en geaccepteerde niet-proportionele herverzekering</i>	87
7.2.2. <i>Leven</i>	88
7.3. <i>Premies, schaden en kosten, per land</i>	89
7.3.1. <i>Niet-Leven</i>	89
7.3.2. <i>Leven</i>	90
7.4. <i>Technische voorzieningen voor levens- en SLT-ziekteverzekering</i>	91
7.5. <i>Technische voorzieningen - schadeverzekering</i>	92
7.6. <i>Schaden uit hoofde van schadeverzekering</i>	93
7.6.1. <i>Totaal Activiteiten Schadeverzekering</i>	93
7.6.2. <i>Bruto uitgekeerde schaden (niet-cumulatief)(absolute waarde)</i>	93

7.6.3. Bruto niet-gedisconteerde beste schatting van voorzieningen voor te betalen schaden (absolute waarde).....	94
7.7. Effect van de langetermijngarantiemaatregelen en overgangmaatregelen.....	95
7.8. Eigen vermogen	96
7.9. Standaardformule voor het solvabiliteitskapitaalvereiste voor ondernemingen.....	99
7.9.1. Kernsolvabiliteitskapitaalvereiste	99
7.9.2. Berekening van het solvabiliteitskapitaalvereiste.....	100
7.10. Minimumkapitaalvereiste — Zowel levens- als schadeverzekeringsactiviteiten	101
7.10.1. Lineaire-formulecomponent voor schadeverzekerings- en -herverzekeringsverplichtingen .	101
7.10.2. Lineaire-formulecomponent voor levensverzekerings- en -herverzekeringsverplichtingen ..	102
7.10.3. Berekening van het algehele minimumkapitaalvereiste	103
7.10.4. Berekening van het theoretische minimumkapitaalvereiste met betrekking tot het schade- en levensverzekeringsbedrijf.....	103

1. Synthese

Ethias nv biedt een uitgebreid gamma verzekeringsproducten Leven en Niet-Leven aan particulieren en bedrijven aan. Zij heeft een strategisch programma gelanceerd met de ambitie om haar positie als nr. 1 directe verzekeraar, als nr. 1 digitale verzekeraar en als leider voor de openbare Collectiviteiten te versterken.

In 2018 heeft Ethias een nettoresultaat van 170 miljoen neergezet, een stijging van 60% in vergelijking met het vorige boekjaar, dat werd gekenmerkt door uitzonderlijke elementen, voornamelijk in verband met de afkoopoperatie "Switch 7" en de overdracht van de resterende "FIRST A"-portefeuille.

Het operationeel resultaat bedraagt 177 miljoen, hoofdzakelijk gegenereerd door de verzekeringsactiviteit Niet-Leven met een operationeel resultaat van 152 miljoen, en een bedrag van 38 miljoen voor de activiteit Leven.

Het globale incasso bedraagt 2,7 miljard. Dit is een stijging van 8% ten opzichte van 2017. De groei heeft zowel betrekking op de activiteit Leven, met premies van 1,3 miljard (+14%), als op de activiteit Niet-Leven, waarvan de premies 1,4 miljard (+3,6%) bedragen. In termen van incasso voor 2017 was Ethias nv de 4de verzekeraar op de Belgische markt.

Ethias heeft in de loop van het jaar 2018 een totaal van 268 miljoen aan dividenden gestort, die het haar aandeelhouder Vitrufin mogelijk gemaakt hebben over voldoende cash te beschikken om haar senior lening in januari 2019 terug te betalen.

De solvabiliteit van Ethias nv is stabiel gebleven in 2018 met een solvabiliteitsratio van 181% tegen een solvabiliteitsratio na dividend van 183% in 2017. Ethias nv berekent haar solvabiliteitsniveau in Solvency 2 aan de hand van de standaardformule, door toepassing van de volatiliteitsaanpassing en de overgangsmaatregelen "Equity" en "Own Funds". Ethias doet daarentegen geen beroep op de overgangsmaatregelen op lange termijn.

Ethias nv is vooral blootgesteld aan het marktrisico; in het bijzonder aan het spreadrisico, via haar portefeuille die grotendeels belegd is in obligaties, en aan het renterisico, wegens haar verzekeringsverplichtingen Leven op lange termijn. Ethias heeft in 2018 verder gewerkt aan de beheersing van haar gevoeligheid voor de interestvoeten.

2. Bedrijf en resultaten

2.1. Bedrijf

2.1.1. Strategie

In een omgeving in volle verandering is Ethias gestart met een programma om haar strategische fundamenten te herzien en te versterken. Dit strategisch programma streeft ernaar de positie van Ethias als nr. 1 directe verzekeraar, als nr. 1 digitale verzekeraar en als leider voor de openbare Collectiviteiten te versterken.

Zo hebben alle medewerkers hun mening kunnen geven over de waarden van de onderneming. De nieuwe waarden (Menselijk - Engagement - Enthousiasme - Klanttevredenheid) weerspiegelen de identiteit en de cultuur van Ethias. Zij worden dagelijks concreet toegepast binnen en buiten de onderneming. De missie van Ethias werd eveneens herzien: *“de verzekering vereenvoudigen om u zekerheid, gemoedsrust en ondernemingsvrijheid te bieden, met innovatieve producten en diensten. Als partner van uw dagelijkse leven stellen wij onze expertise en ons dynamisme tot uw dienst”*. Onze adviseurs, inspecteurs, preventiedeskundigen, ... zijn de belangrijkste ambassadeurs van deze missie als dagelijkse partner van onze klanten.

Na het definiëren van onze waarden en onze missie hebben we ook ons streefbeeld voor de toekomst bepaald: onze visie voor de toekomst. Die visie beoogt de klantervaring te verrijken via ons productengamma en innovatieve diensten, ons distributiemodel “omnichannel” en de voortdurende innovatie van onze processen en oplossingen. Onze visie is gebaseerd op de hoofdthema's “mobiliteit”, “gezondheid” en “vergrijzing”.

2.1.2. Businessplan 2019-2023

De strategische assen van de onderneming zijn gebaseerd op 3 pijlers: (i) digitaal, (ii) direct en (iii) versterking van het partnership met de openbare collectiviteiten, gekoppeld aan een permanent streven naar innovatie ten dienste van de klant.

Op het vlak van de Particulieren zetten wij het werk voort om de verzekering eenvoudiger en toegankelijker te maken, met de versterking van onze positie als directe verzekeraar en daarbij het behoud van een rendabele groei in België. De strategische acties zijn toegespitst op 4 pijlers: (i) CRM (Customer Relationship Management), (ii) omnichannel, (iii) diversificatie in de manier waarop Ethias de klant ondersteunt en (iv) uitmuntendheid in technisch beheer.

Op het vlak van de Collectiviteiten hebben wij de ambitie om onze positie als multiproducten- en dienstenverzekeraar te vertalen in de vorm van een partnership met de openbare Collectiviteiten en om de ontwikkeling op de segmenten “corporate” en “socialprofit” voort te zetten. Tevens willen wij een allround-speler zijn in het beheer van de pensioenen in 1ste en 2de pijler.

De onderneming is op transversale wijze betrokken in een ambitieus technologisch en organisatorisch transformatieplan.

2.1.3. Dividenduitkering

Tijdens de Algemene Vergadering van Ethias nv op 16 mei 2018 werd beslist om een dividend van 150 miljoen euro uit te keren aan de moedermaatschappij Vitrufin nv. Dit dividend werd gevolgd door de uitkering van een interimdividend van 118 miljoen euro, waartoe de Raad de bestuur op 27 augustus 2018 had beslist. Deze twee stortingen hebben Vitrufin toegelaten om haar senior lening in januari 2019 terug te betalen.

2.1.4. Fitch-beoordeling

Op 22 januari 2019 heeft Fitch de rating voor “*Insurer Financial Strength*” (IFS) van Ethias verhoogd van BBB+ (met positief vooruitzicht) naar A- (stabiel vooruitzicht). Fitch benadrukte dat de terugbetaling van de seniorlening van 278 miljoen euro door Vitrufin en de volledige overdracht van de resterende “FIRST A”-portefeuille de afsluiting zijn van een actieplan dat het mogelijk heeft gemaakt om zowel de kapitalisatie van Ethias nv, haar financiële flexibiliteit als haar ALM-beheer (Asset & Liability Management) te versterken.

Op 12 juni 2018 had Fitch de BBB+ -rating van Ethias bevestigd door ze te koppelen aan een positief vooruitzicht (voordien stabiel vooruitzicht). Deze verbetering werd ingegeven door de mogelijke terugbetaling in januari 2019 van de door Vitrufin uitgegeven schuld, alsook door de totale overdracht van de individuele levensverzekeringportefeuille “FIRST A” die het kapitalisatieniveau van Ethias, haar winstgevendheid en haar financiële flexibiliteit duurzaam maken.

2.1.5. Overdracht van de resterende portefeuille FIRST A

De transactie met Laguna Life (dochteronderneming van Monument Re) op de “FIRST A”-portefeuille in run-off werd gefinaliseerd in september 2018.

2.1.6. De marktomstandigheden in 2018

In 2018 werd de economische actualiteit beheerst door politieke gebeurtenissen, met name de verklaringen van Donald Trump over China of Iran, de onzekerheid over de Brexit, de Italiaanse begroting. Er moet echter benadrukt worden dat de terugloop van de wereldgroei ook veroorzaakt wordt door structurele factoren. De meest kwetsbare groeielanden hebben inderdaad grote moeilijkheden gekend in 2018 en dit risico van de groeielanden heeft de vertraging van de activiteit in China, motor van de wereldeconomie, versterkt.

Ook al kennen de Verenigde Staten nog een sterke groei, toch zijn de laatste resultaten van de conjunctuuronderzoeken in 2018 niet gunstig en lijken ze te wijzen op een vertraging van de economische groei in 2019. Zoals verwacht verhoogde de Fed haar richtrentes vier keer in 2018 om uit te komen op 2,50%. De ECB bevestigde op haar beurt het einde van haar netto activa-aankoopprogramma (QE) vanaf januari 2019. Zij wijzigde bovendien haar rentevoeten over 2018 niet.

Europa wordt gekenmerkt door onzekerheid over de afloop van de Brexit.

Wat de financiële markten betreft, waren de obligatierendementen zeer volatiel in deze context van gemengde macro-economische cijfers, met aanhoudende politieke spanningen en een verstrakking van het monetaire beleid van de centrale banken.

De OLO-rente op 10 jaar ging van 0,70% begin januari naar 1% eind februari en daalde vervolgens geleidelijk naar een laagtepunt van 0,63% in juli. Hij sloot het jaar uiteindelijk af op 0,77%.

De Duitse Bund op 10 jaar herstelde ook goed in het begin van het jaar, met een piekrendement van 0,77 % alvorens te dalen tot 0,24% (het laagste sinds april 2017) op het einde van het jaar.

Bij de perifere landen waren de prestaties sterk uiteenlopend. Portugal en Spanje profiteerden van hun goede economische resultaten en gunstige commentaren van de noteringsagentschappen. Hun risicopremies zijn dus gedaald in 2018.

In Italië is de 10-jarige rente gestegen tot 3,69% (een record sinds maart 2014) als gevolg van de politieke en budgettaire onrust. Het compromis dat Rome en Brussel in december bereikten, heeft een ontspanning van de Italiaanse rentes met o.m. de 10-jarige rente mogelijk gemaakt, die uiteindelijk geëindigd is op 2,74% (+73 bpn in vergelijking met eind 2017).

Op de bedrijfsobligatiemarkten startte de index iTraxx op 5 jaar het jaar op 45 bpn en sloot af op 88 bp. De iTraxx vertegenwoordigt de risicopremie met betrekking tot de financiering van de ondernemingen voor alle sectoren samen. Deze stijgende tendens heeft zich over heel 2018 voorgezet, wat een bewijs is van de stijgende nervositeit op de hele markt.

In 2018 was er geen tekort aan thema's die tot ongerustheid leidden bij de beleggers (protectionisme en handelsoorlog, Brexit, Italiaanse begroting ...) en het risico bestaat dat het in 2019 niet anders zal zijn.

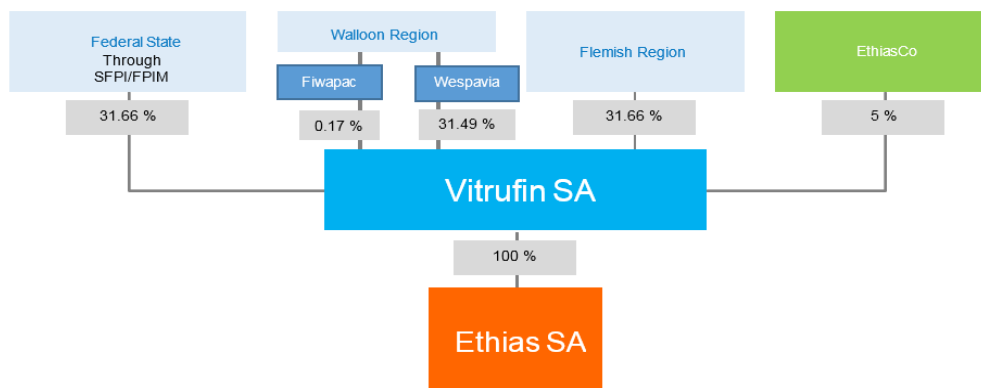
Ondanks een vrij goed begin van het jaar, eindigde 2018 met een sterke daling van de aandelenmarkten in een ingewikkelde politieke context en economische vooruitzichten die het hele jaar door verslechterden. Het laatste trimester van 2018 was uitzonderlijk moeilijk voor de aandelen. In de Verenigde Staten kende de S&P-index tot in september 2018 een stijgende trend die gedragen werd door de impact van de fiscale hervorming van Donald Trump en de goede Amerikaanse economische cijfers. De indicator heeft vervolgens een duidelijke daling gekend door de Sino-Amerikaanse handelsoorlog, de verdere stijging van de rentes door de Fed en de verwachte recessie in de VS voor 2020: de S&P verliest uiteindelijk -6,24% over het jaar 2018. De Europese aandelenmarkten kenden dezelfde dynamiek, versterkt door bijkomende stressfactoren zoals de zwakke Europese groei, de Italiaanse crisis en het Brexit-kluwen.

De index Euro Stoxx 50 sluit het jaar af op -14.34%. Op het vlak van de Europese sectoren merken we sterke prestatieverschillen op. Het slechtste resultaat wordt opgetekend door de banksector (-33,29%) terwijl de luxesector de beste prestatie neerzette (+ 1,89%).

2.1.7. Personeelsbestand

Ethias nv ging van 1.799 medewerkers op 31/12/2017 naar 1.829 medewerkers op 31/12/2018.

2.1.8. Beschrijving van de groepsstructuur

Vitrufin nv is een holdingmaatschappij waarin de openbare overheden (Belgische Staat, Waals Gewest en Vlaams Gewest) participaties hebben genomen die samen 95% van haar kapitaal vertegenwoordigen. Vitrufin bezit 100 % van de aandelen van Ethias nv.

Ethias nv is de operationele entiteit van de groep aangezien zij alle verzekeringsactiviteiten Leven en Niet-Leven centraliseert.

Zij is bovendien de exclusieve of meerderheidsaandeelhouder van de vennootschappen in de groep zoals Ethias Services (dienstenmaatschappij gespecialiseerd in het domein van de pensioenverzekering), Ethias Patrimoine (maatschappij voor acquisitie en beheer van de roerende en onroerende activa), Ethias Sustainable Investment Fund (institutionele Bevek naar Belgisch Recht), Ethias Spaar- en Kredietdistributie (zaakaanbrenger) en NRB (informaticavennootschap) en verschillende vastgoedfilialen.

EthiasCo heeft als hoofddoel het bezit en beheer van participaties waarvan de belangrijkste Vitrufin (bezit van 5% van de deelbewijzen naast de openbare investeerders), Socofe en VEH (beide actief in de energiesector) zijn.

2.1.9. Overige informatie

De toezichtautoriteit belast met de financiële controle van Ethias nv is de Nationale Bank van België (Berlaimontlaan 14 - 1000 Brussel).

De Commissaris van Ethias nv is PwC Bedrijfsrevisoren bcvba (Woluwe Garde, Woluwedal 18 - 1932 Sint-Stevens-Woluwe), vertegenwoordigd door Kurt Cappoen, erkend revisor.

2.2. Resultaten van de verzekeringsactiviteit

Het jaar 2018 registreert een operationeel resultaat van 177 miljoen euro. Na het in aanmerking nemen van niet-recurrente elementen bedraagt het nettoresultaat van het boekjaar 170 miljoen euro. Dit nettoresultaat stijgt met 61% in vergelijking met het resultaat van 2017 dat sterk beïnvloed werd door niet-recurrente elementen die niet werden herhaald in 2018.

Het totale incasso bedraagt 2.694 miljoen euro, dit is een stijging met 8,5% ten opzichte van het incasso van 2017.

2.2.1. Resultaten van de verzekeringsactiviteiten Niet-Leven

Het resultaat van de activiteiten Niet-Leven bedraagt 145 miljoen euro.

Het incasso bedraagt 1.382 miljoen euro en stijgt met 4% vergeleken met 2017. Dit bedrag wordt als volgt verdeeld tussen de segmenten Particulieren en Collectiviteiten en Ondernemingen:

- Het incasso Particulieren is stabiel in vergelijking met 2017 en bedraagt 577 miljoen euro.
- Het incasso Collectiviteiten en Ondernemingen bedraagt 805 miljoen euro en stijgt ten opzichte van 2017 (757 miljoen euro), dankzij de ontwikkeling van de makelaardij

De klimatologische gebeurtenissen en een grotere schadelast hebben gewogen op de netto gecombineerde ratio die 96% bedraagt.

Het financiële resultaat wordt negatief beïnvloed door een daling van de beursmarkten, wat geleid heeft tot de optekening van een niet-recurrente financiële last van 7 miljoen euro.

2.2.2. Resultaten van de verzekeringsactiviteiten Leven

Het resultaat van de activiteiten Leven bedraagt 37 miljoen euro op eind 2018.

Het incasso op eind 2018 waren 14% hoger vergeleken met 2017 en bedraagt 1.312 miljoen euro, waarvan 55 miljoen euro in Particulieren en 1.257 miljoen euro in Collectiviteiten en Ondernemingen.

Het incasso Leven Particulieren blijft stabiel in vergelijking met 2017.

Het incasso Leven Collectiviteiten en Ondernemingen overschrijdt het miljard euro en is hoofdzakelijk het resultaat van de commercialisering van de verzekeringsproducten Leven van de 1ste pijler (pensioenverzekering) en van de 2de pijler (groepsverzekering).

Het niet-recurrente financiële resultaat bedraagt 1 miljoen euro en is het resultaat van meerwaarden op de verkoop van activa, gecompenseerd door uitzonderlijke waardeverminderingen als gevolg van de daling van de aandelenmarkten.

Er werd een voorziening voor winstdeelnames van 39 miljoen euro samengesteld (versus 33 miljoen euro in 2017) voornamelijk op de gekantonneerde fondsen van de 1ste pijler.

2.3. Resultaten van de beleggingen

De netto financiële opbrengsten 2018, opgenomen in de rubrieken opbrengsten en lasten van beleggingen van de jaarrekeningen BGAAP bedragen 405 miljoen euro tegen 522 miljoen euro in 2017. Zij zijn als volgt verdeeld: 90 miljoen euro in Niet-Leven, 330 miljoen euro in Leven en een last van 15 miljoen euro in niet-technisch.

Zij zijn samengesteld uit de volgende hoofdelementen:

In duizend euro	2018	2017
Netto financiële opbrengsten van de beleggingen, zonder tak 23	410.396	506.308
<i>Recurrent</i>	407.133	435.116
<i>Niet-recurrent</i>	3.264	71.192
Opbrengsten met betrekking tot de financiële herverzekering	1	28.843
Netto financiële opbrengsten van de beleggingen in tak 23	33.241	27.967
Financiële lasten van de leningen en overige financiële schulden	-27.439	-28.307
Overige opbrengsten en financiële lasten	-10.969	-13.081
Totaal	405.230	521.730

De netto financiële opbrengsten van de beleggingen per grote activaklassen worden hieronder gedetailleerd:

In duizend euro	2018	2017
Obligaties	352.255	407.187
<i>Recurrent</i>	340.774	374.553
<i>Niet-recurrent</i>	11.481	32.634
Aandelen & participaties	17.204	51.301
<i>Recurrent</i>	34.624	25.403
<i>Niet-recurrent</i>	-17.420	25.898
Onroerend goed & leningen	48.662	39.206
Derivaten	-3.348	11.793
Geldmiddelen & kasequivalent	-4.377	-3.179
Totaal	410.396	506.308

2.4. Resultaten van de andere activiteiten

In 2018 toont het niet-technische resultaat na belasting een positieve bijdrage van 6 miljoen euro tegen -158 miljoen euro in 2017, toen uitzonderlijke elementen, waaronder de kost van de afbouw van de resterende FIRST A-portefeuille, op het resultaat gewogen hebben. De belastinglast van het boekjaar bedraagt 18 miljoen euro tegen 4 miljoen euro in 2017.

3. Governancestelsel Beleidsstructuur, beloning en aandeelhouderschap

3.1.1. Vennootschapsorganen

Aangezien Ethias een doeltreffend en voorzichtig beleid wil bevorderen, ziet zij erop toe een duidelijk onderscheid te maken tussen enerzijds de effectieve leiding van de verzekeringsonderneming, die verzekerd wordt door het directiecomité, en anderzijds de controle van deze leiding, waarvoor de Raad van bestuur verantwoordelijk is.

3.1.1.1. Raad van bestuur

Opdrachten

De Raad van bestuur bepaalt de algemene strategie, de belangrijkste beleidslijnen van de onderneming op het vlak van governance en risico's alsook wat betreft het integriteitsbeleid. Hij neemt ook het toezicht op de activiteiten van de onderneming op zich en evalueert regelmatig de doeltreffendheid van het governancestelsel.

Minstens een keer per jaar gaat hij de goede werking na van de vier onafhankelijke controlefuncties en ziet erop toe dat, op basis van het periodiek verslag van het directiecomité, dit laatste de nodige maatregelen neemt om mogelijke tekortkomingen te verhelpen.

De raad evalueert ook regelmatig de algemene principes van het beloningsbeleid en ziet toe op de invoering ervan.

Bovendien controleert hij regelmatig of de onderneming over een doeltreffende interne controle beschikt op het vlak van de betrouwbaarheid van de rapportering inzake financiële informatie.

Hij superviseert de beslissingen van het directiecomité, neemt kennis van de belangrijke vaststellingen opgesteld door de onafhankelijke controlefuncties, de commissaris, de NBB en het FSMA, bepaalt welke acties moeten worden ondernomen naar aanleiding van de aanbevelingen van de interne audit en ziet er vervolgens op toe dat deze tot een goed einde worden gebracht.

In 2018 heeft de Raad van bestuur de FIRST A- portefeuille verkocht en een voorschot op dividend van 118 miljoen euro uitgekeerd (dat bovenop de 150 miljoen euro dividenden uitgekeerd door de Algemene vergadering van de maand mei 2018 kwam), wat het Vitrufin mogelijk maakte haar obligatielening terug te betalen.

De Raad heeft vervolgens een nieuw strategisch plan rond 17 opdrachten uitgewerkt. Zo heeft Ethias, rekening houdend met de uitdagingen van de markt, de ambitie om haar positie te behouden als:

- 1ste directe verzekeraar (i) door haar marktaandeel in Leven en Niet-Leven te verhogen, en (ii) door haar attractiviteit ten aanzien van nieuwe consumptiegewoonten te versterken,
- partner nr. 1 van de openbare collectiviteiten en
- 1ste digitale verzekeraar.

Ethias heeft de bedoeling haar constante groei en rentabiliteit te waarborgen via (i) een positionering als referentiespeler op het vlak van mobiliteit, vergrijzing en gezondheid, via (ii) een versterking van de band met de openbare sector, via (iii) een verrijking van de klantervaring, via (iv) een dynamisch aanbod, via (v) de permanente innovatie van processen en diensten, via (vi) de positionering van haar medewerkers als echte Ethias-ambassadeurs en via (vii) een externe groei.

De Raad heeft ten slotte haar nieuwe businessplan 2019-2023 goedgekeurd.

Samenstelling

De Raad van bestuur telt 16 bestuurders van wie 4 uitvoerende bestuurders, 4 onafhankelijke bestuurders die beantwoorden aan de criteria van artikel 526ter van het Wetboek van Vennootschappen en 5 vrouwen (en past zo vrijwillig artikel 518bis van het Wetboek van Vennootschappen toe betreffende het geslacht van de bestuurders).

De samenstelling van de Raad van bestuur leeft overigens de taalpariteit na.

De maximumleeftijd van elk van de bestuurders mag niet meer dan zeventig jaar zijn. Elke bestuurder wordt van rechtswege geacht ontslag te nemen op de datum van zijn/haar 70ste verjaardag.

Het bestuurdersmandaat heeft een duur van 6 jaar en is hernieuwbaar.

De Raad van bestuur benoemt een voorzitter onder de bestuurders die geen leden van het directiecomité zijn.

Periodieke evaluatie en vorming

Naar aanleiding van de circulaire NBB_2018_25 betreffende de geschiktheid van bestuurders, leden van het directiecomité, verantwoordelijken van onafhankelijke controlefuncties en effectieve leiders van financiële instellingen evalueert de Raad van bestuur ieder jaar, onder de leiding van zijn voorzitter, zijn grootte, zijn samenstelling en prestaties en die van zijn comités, alsook zijn interactie met het Directiecomité en de verantwoordelijken van de onafhankelijke controlefuncties.

Engagement van de bestuurders

De bestuurders verbinden zich ertoe hun competenties steeds up-to-date te houden en hun kennis van de onderneming en van de evolutie in de verzekeringssector te ontwikkelen.

3.1.1.2. Gespecialiseerde comités van de Raad van bestuur

Audit- en Risicocomité

De Raad van bestuur heeft op 19 februari 2009 in zijn midden een Audit- en Risicocomité opgericht.

Opdrachten

Om de doeltreffendheid van het toezicht op de activiteiten van de onderneming door de Raad van bestuur te versterken, is het Audit- en Risicocomité belast met de opvolging van de uitwerking en controle op de financiële informatie, met de follow-up van de doeltreffendheid van de interne-controlesystemen en van het risicobeheersysteem van de onderneming, evenals van de follow-up van de interneauditfunctie en van haar activiteiten.

Het Audit- en Risicocomité adviseert de Raad van bestuur wat betreft de definiëring en de controle van de uitvoering van de strategie en van het tolerantieniveau op het gebied van zowel actuele als toekomstige risico's, en staat hem bij in de controle op de werking van de risicobeheerfunctie.

Het comité voert de monitoring uit van de wettelijke controle van de jaarrekening en de geconsolideerde rekening, met inbegrip van de opvolging van de vragen en aanbevelingen geformuleerd door de erkend commissaris;

Samenstelling

Het Audit- en Risicocomité is samengesteld uit minstens drie bestuurders die geen leden van het Directiecomité zijn, waarvan het merendeel onafhankelijk is in de zin van artikel 526 ter van het Wetboek der Vennootschappen (zie *hierboven*).

Onder hen wordt een voorzitter benoemd.

Het Audit- en Risicocomité is momenteel samengesteld uit 5 niet-uitvoerende bestuurders, van wie er 3 onafhankelijk zijn.

Enkel de leden hebben het recht om deel te nemen aan de vergaderingen van dit comité. Externe personen worden echter op de zittingen toegelaten, op beslissing van de voorzitter, wanneer het dossier dit vereist.

Benoemings- en remuneratiecomité

Op 19 februari 2009 werd binnen de Raad van bestuur een benoemings- en remuneratiecomité opgericht. Dit comité was oorspronkelijk gemeenschappelijk voor Vitrufin en Ethias.

Op 4 juli 2014 werd beslist om een benoemings- en remuneratiecomité voor elk van deze vennootschappen op te richten.

Een nieuwe huishoudelijk reglement werd goedgekeurd op 22 november 2018.

Taken

Het benoemings- en remuneratiecomité is belast met:

l) wat de benoemingen van de niet-uitvoerende bestuurders en de leden van het directiecomité betreft

a) het fit & proper-beleid, goedgekeurd door de Raad van bestuur, uitwerken en implementeren. Dit beleid bepaalt de processen en criteria die Ethias nv belooft na te leven in het kader van de selectie, de geschiktheidsbeoordeling en de vorming van de niet-uitvoerende bestuurders en de leden van het directiecomité;

b) de noden en het geschikte profiel bepalen van de niet-uitvoerend bestuurder en van het lid van het directiecomité;

c) de individuele initiële geschiktheid van elke kandidaat niet-uitvoerend bestuurder of lid van het directiecomité beoordelen alsook de expertise van het betrokken orgaan overeenkomstig het "fit & proper"-beleid collectief beoordelen. Hierto worden criteria voor deskundigheid vastgelegd in de competentiematrices die zijn opgesteld en geactualiseerd door het benoemings- en remuneratiecomité

d) aan de raad van bestuur voorstellen formuleren voor de benoeming van de niet-uitvoerende bestuurders en leden van het directiecomité;

e) permanent de niet-uitvoerende bestuurders en de leden van het Directiecomité (in functie of voorafgaand aan elke hernieuwing) zowel individueel als collectief beoordelen;

f) aan de raad van bestuur voorstellen formuleren voor de benoeming van de niet-uitvoerende bestuurders en leden van het directiecomité;

II) wat de benoemingen van de verantwoordelijken van onafhankelijke controlefuncties betreft

a) het fit & proper-beleid, goedgekeurd door de Raad van bestuur, uitwerken en implementeren. Dit beleid bepaalt de processen en criteria die Ethias nv belooft na te leven in het kader van de selectie, de geschiktheidsbeoordeling en de vorming van de verantwoordelijken van de onafhankelijke controlefuncties;

b) een advies geven in het kader van de initiële geschiktheidsbeoordeling van elke kandidaat voor een functie van verantwoordelijke van een onafhankelijke controlefunctie, alsook in het kader van de continue evaluatie van de verantwoordelijken van onafhankelijke controlefuncties;

c) een omkleed advies geven over alle kandidaturen ter attentie van het Directiecomité;

III) wat de remuneraties betreft

a) advies verstrekken aan de Raad van bestuur opdat de door het beloningsbeleid gecreëerde stimulansen niet van aard zijn om aan te sporen tot het nemen van buitensporige risico's binnen de onderneming of tot gedragingen die andere belangen nastreven dan het belang van de onderneming en haar deelgenoten (stakeholders);

b) advies uitbrengen over het beloningsbeleid van de onderneming;

c) de beslissingen voorbereiden betreffende de remuneraties (met inbegrip van die van de verantwoordelijken voor interne controlefuncties), met name de remuneraties die een weerslag hebben op het risico en het risicobeheer van de onderneming en waarover de Raad van bestuur genoodzaakt is zich uit te spreken, rekening houdend met de langetermijnbelangen van de aandeelhouders, de investeerders en de andere deelnemende partners in de onderneming alsook met het algemeen belang;

d) een direct toezicht waarborgen op de remuneraties die toegekend worden aan de verantwoordelijken voor de onafhankelijke controlefuncties.

Samenstelling

Het benoemings- en remuneratiecomité is samengesteld uit minstens 3 niet-uitvoerende bestuurders, van wie er minstens één onafhankelijk is in de zin van artikel 526ter van het Wetboek der Vennootschappen. Het comité wordt voorgezeten door de voorzitter van de Raad van bestuur.

3.1.1.3. Directiecomité

Taken

(1) Het directiecomité staat in voor de concrete leiding van de activiteiten van Ethias, in het kader van de strategie die is vastgelegd door de Raad van bestuur.

Het voert de door de Raad van bestuur vastgelegde strategie en goedgekeurde beleidslijnen door er concreet gestalte aan te geven in processen en procedures

Het staat in voor de leiding van het bedrijf overeenkomstig de vastgestelde strategische doelstellingen en met inachtneming van de door de Raad van bestuur vastgelegde risicotolerantielimiten;

Het Directiecomité superviseert de operationele directies en ziet toe op de naleving van de toegekende bevoegdheden en verantwoordelijkheden.

Het formuleert voorstellen aan de Raad van bestuur met het oog op de bepaling van het algemene beleid en de strategie van de onderneming.

(2) Het Directiecomité implementeert bovendien het risicobeheersysteem dat door de Raad van bestuur vastgelegd is, door (i) de nodige maatregelen te nemen met het oog op de risicobeheersing, door (ii) toe te zien op de evolutie van het risicoprofiel van de onderneming, door (iii) zich ervan te verzekeren dat alle risico's adequaat geïdentificeerd en op adequate wijze beheerd worden, door (iv) controle- en beveiligingsmechanismen op het gebied van informatica op te zetten en door (v) het kader van risicoappetijt en het algemene beleid inzake risicobeheer die zijn vastgelegd door de Raad van bestuur te vertalen in processen en procedures.

(3) Het voert bovendien de follow-up en evaluatie van de organisatorische en operationele structuur in die toelaten om de strategische doelstellingen van de onderneming te ondersteunen en voorziet in adequate interne controlemechanismen. Het comité voert ook het kader in dat nodig is voor de organisatie en de goede werking van de onafhankelijke controlefuncties, voert de governancebeleidslijnen bepaald door de Raad van bestuur uit, ziet toe op de correcte toepassing van het remuneratiebeleid van de onderneming en zet een intern rapporteringssysteem op dat redelijke mate van zekerheid verschaft over de betrouwbaarheid van de financiële informatie en de prudentiële rapportering.

(4) Het Directiecomité is ook belast met de implementatie van het integriteitsbeleid bepaald door de Raad van bestuur.

(5) Het Directiecomité is ten slotte verantwoordelijk voor de rapportering aan de Raad van bestuur en de NBB. Daartoe deelt het comité aan de raad de informatie mee die hem toelaat zijn toezichttaken op de activiteiten van de onderneming uit te oefenen. Deze omvatten onder meer het verslag over de beoordeling van de doeltreffendheid van het governancestelsel.

Samenstelling

De Raad van bestuur stelt een Directiecomité samen van 6 natuurlijke personen, van wie vier bestuurders zijn en drie Nederlandstalig en drie Franstalig.

De Raad van bestuur benoemt de leden van het Directiecomité.

Interne taakverdeling

In september 2017 werd een nieuwe organisatie-architectuur ingevoerd die in september 2018 herzien werd. De interne taakverdeling tussen de leden van het Directiecomité werd bij deze gelegenheid herzien. Wij verwijzen naar punt 3.4.1.1 van dit document voor meer informatie.

Er wordt gepreciseerd dat de CRO, overeenkomstig artikel 56 § 3, lid 2 en 3 van de Solvency II-wet, de toelating van de NBB heeft verkregen om de verantwoordelijkheid voor de risicobeheer-, actuariële en compliancefuncties te cumuleren.

Periodieke evaluatie

De voorzitter van het Directiecomité organiseert een jaarlijkse evaluatie van de werking van het Directiecomité. De zelfevaluatie met betrekking tot het jaar 2018 heeft plaatsgevonden in februari 2019.

3.1.2. Remuneratie

Remuneratiebeleid en -praktijken

Op datum van 19 december 2018 heeft de Raad van bestuur, op voorstel van het benoemings- en remuneratiecomité, een nieuw remuneratiebeleid voor Ethias nv goedgekeurd.

Dit beleid beantwoordt aan de bepalingen van de circulaire NBB-2016_31 van 5 juli 2016, geactualiseerd in september 2018, doordat zij de "*identified staff*" definieert en de algemene principes bepaalt die van toepassing zijn op alle personeelsleden met inbegrip van de onafhankelijke controlefuncties, maar ook, in haar bijlagen, de specifieke bepalingen die van toepassing zijn op de leden van het Directiecomité en de niet-uitvoerende bestuurders. Het beleid vernietigt en vervangt het beloningsbeleid van 23 maart 2016.

Worden binnen Ethias als "*identified staff*" beschouwd:

- de niet-uitvoerende bestuurders,
- de leden van het Directiecomité,
- de leden van de Management meeting
- de verantwoordelijken van de onafhankelijke controlefuncties ((Head of Internal Audit, Head of Compliance, Head of Actuarial Control, CRO) en
- de personen van wie de beroepswerkzaamheden wezenlijke gevolgen kunnen hebben voor het risicoprofiel van Ethias of "*risk takers*" (Head of Investment Management en Head of Asset Allocations & Solutions).

Het beleid dat goedgekeurd werd door de Raad van bestuur van 19 december 2018 formaliseert en implementeert alle regels betreffende de beloning die door het Directiecomité gevalideerd werd met name op haar zittingen van 6 juli 2017 en 19 december 2017. Het beloningssysteem dat van toepassing is **op alle medewerkers van de onderneming** (met uitzondering van de leden van het Directiecomité, maar met inbegrip van de "*identified staff*" met een arbeidsovereenkomst Ethias) werd volledig herzien in de loop van 2017. De nieuwe loondynamiek werd ingevoerd via een collectieve arbeidsovereenkomst van 13 december 2017 die in werking getreden is op 1 januari 2018. Dit nieuwe beloningsbeleid maakt geen onderscheid meer naargelang de medewerker aangeworven is voor of na 1 januari 2007. Zij stelt ook een einde aan het specifieke stelsel dat tot dan van toepassing was op de inspecteurs.

De algemene bepalingen van het bovenvermelde beloningsbeleid hebben geen betrekking op **de leden van het Directiecomité**. De principes die op hen van toepassing zijn, worden uiteengezet in het remuneratiebeleid dat goedgekeurd werd op 19 december 2018.

De collectieve en individuele jaardoelstellingen alsook de collectieve meerjarendoelstellingen voor 2019 zouden vastgelegd moeten worden in de loop van de maand maart 2019.

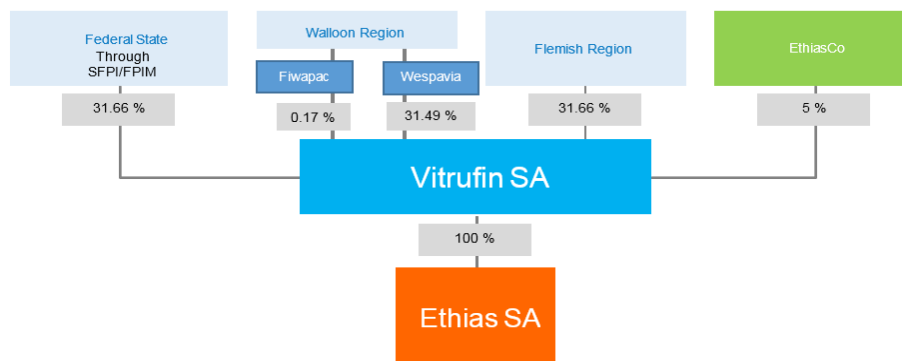
De niet-uitvoerende bestuurders ontvangen een presentiegeld per zitting (wanneer er meerdere vergaderingen per dag zijn, wordt het presentiegeld beperkt tot één zitting). Er wordt hen eveneens een bijkomende jaarvergoeding in de vorm van een vast bedrag toegekend. De leden van het Audit- en Risicocomité alsook de leden van het benoemings- en remuneratiecomité ontvangen presentiegeld en een jaarvergoeding in de vorm van een vast bedrag.

De globale beloning van de bestuurders wordt gepubliceerd in het jaarverslag van Ethias (bijlage nr.19 bij de balansen en resultatenrekeningen). Bovendien wordt, overeenkomstig de bepalingen van artikel 100 van het Wetboek van Vennootschappen, de individuele remuneratie van de bestuurders momenteel gepubliceerd in het beheerverslag. Er werd ook beslist om de individuele jaarremuneraties van de leden van het Directiecomité vrijwillig te publiceren.

3.1.3. Aandeelhouderschap

Structuur van de Ethias-groep

De structuur van de groep ziet er vandaag als volgt uit:

Vitrufin nv vormt de financiële structuur van de groep, waarin de externe investeerders, meer bepaald de Belgische staat, het Waals Gewest (via Fiwapac nv en Wespavia nv) en het Vlaams Gewest participeren. Vitrufin bezit op haar beurt 100 % van de aandelen van Ethias nv.

Ethias nv is de operationele entiteit van de groep aangezien zij alle verzekeringsactiviteiten van de vroegere 4 onderlinge verzekeringsverenigingen centraliseert.

Zij is bovendien de exclusieve of meerderheidsaandeelhouder van de vennootschappen in de groep, zoals NRB, Ethias Services en Ethias Patrimoine of is aanwezig in andere vennootschappen waarin zij participaties bezit.

EthiasCo is een coöperatieve vennootschap met beperkte aansprakelijkheid voor participatiebeheer (Vitrufin, VEH, Socofe en Ethias Services) en is aandeelhouder van de holding Vitrufin nv samen met de openbare investeerders.

3.2. Deskundigheid en professionele betrouwbaarheid, externe functies en transacties met de leiders

3.2.1. "Fit & proper"

3.2.1.1. Initiële geschiktheidsbeoordeling van de leden van de Raad van bestuur, van het Directiecomité en van de verantwoordelijken van onafhankelijke controlefuncties

De Raad van bestuur van Ethias heeft op 22 november 2018 een "fit&proper"-beleid van de niet-uitvoerende bestuurders en leden van het Directiecomité opgesteld alsook een "fit&proper"-beleid van de verantwoordelijken van de onafhankelijke controlefuncties. Deze beleidslijnen voorzien in selectie-, geschiktheidsbeoordeling- en vormingprocessen van de betrokken personen.

Ze passen in het kader van de NBB-circulaire 2018_25 betreffende de geschiktheid van bestuurders, leden van het Directiecomité, verantwoordelijken van onafhankelijke controlefuncties en effectieve leiders van financiële instellingen. Zij bepalen de processen en criteria waartoe de bevoegde organen van Ethias zich verbinden om ze na te leven in het kader van de geschiktheidsbeoordelingen die zij uitvoeren.

Voor de functies van lid van het Directiecomité en niet-uitvoerend bestuurder voert het benoemings- en remuneratiecomité niet alleen de individuele geschiktheidsbeoordeling van de kandidaat uit, maar ook de beoordeling op collectieve wijze van de deskundigheid van het geveeerde orgaan om zich ervan te vergewissen dat de deskundigheid binnen het betrokken beheersorgaan voldoende gewaarborgd is met deze personen rekening houdend met hun kennis, ervaring, competenties en optreden op professioneel vlak. Bij de beoordeling of de leden van de beheersorganen deskundig zijn, wordt rekening gehouden met de verschillende taken die aan elk van de leden zijn toevertrouwd, om een diversiteit aan kwalificaties, kennis en ervaring te garanderen, zodat Ethias op professionele wijze wordt bestuurd en gecontroleerd. In dit verband zullen criteria voor collectieve deskundigheid in competentiematrices vastgelegd worden die opgesteld en geactualiseerd worden door het benoemings- en remuneratiecomité op basis van de hierboven vermelde criteria. Voor de verantwoordelijken van onafhankelijke controlefuncties moet het Directiecomité deze individuele beoordeling van de kandidaat doen.

3.2.1.2. Permanente controle van de geschiktheid van de leden van de Raad van bestuur, van het Directiecomité en van de verantwoordelijken van onafhankelijke controlefuncties

De geschiktheid wordt beoordeeld voorafgaandelijk aan de infunctietreding, maar ook in de loop van het mandaat en bij de hernieuwing van het mandaat van de bestuurders. De niet-uitvoerende bestuurders, de leden van het Directiecomité en de verantwoordelijken van onafhankelijke controlefuncties moeten immers permanent over de vereiste geschiktheid beschikken om hun functie uit te oefenen.

3.2.1.3. Overige selectiecriteria voor de bestuurders

De statuten van Ethias, gewijzigd op 11 oktober 2017, bepalen dat de Raad van bestuur is samengesteld uit maximaal 16 leden, met inbegrip van de 4 leden van het Directiecomité, benoemd door de Algemene Vergadering.

De statuten bepalen bovendien dat de Raad van bestuur minstens 2 onafhankelijke bestuurders telt die beantwoorden aan de criteria van artikel 526 ter van het Wetboek van Vennootschappen. Vandaag telt de Raad van bestuur 4 onafhankelijke leden.

Zij bepalen ook dat het bestuurdersmandaat een duur heeft van maximum 6 jaar en dat het hernieuwbaar is. Het principe van een gedifferentieerde periodiciteit met betrekking tot de hernieuwing van de mandaten en de benoeming van de bestuurders werd niet geformaliseerd in het huishoudelijk reglement van de Raad van bestuur. Dit mechanisme werd echter in gang gezet; het mandaat van de laatste bestuurders verstrijkt in 2023, terwijl de mandaten van de overige niet-uitvoerende bestuurders eindigen in 2021 of 2022.

Bovendien bepalen de statuten van Ethias een leeftijdsgrens voor de uitoefening van het bestuurdersmandaat, die is vastgelegd op 70 jaar.

De beleidslijn inzake de samenstelling van de organen, goedgekeurd door de Raad van bestuur van 22 november 2018, bepaalt bovendien dat de Raad van bestuur voor de helft samengesteld is uit Franstalige bestuurders en voor de andere helft uit Nederlandstalige bestuurders. Zij bepaalt ook dat de voorzitter van de Raad van bestuur Franstalig is, wanneer de voorzitter van het Directiecomité Nederlandstalig is en omgekeerd.

Ethias heeft overigens op vrijwillige basis artikel 518bis van het Wetboek van Vennootschappen toegepast en telt 5 vrouwen in haar Raad van bestuur.

3.2.2. Externe functies en onverenigbaarheden

Overeenkomstig artikel 83 § 3 van de Solvency II-wet keurde de Raad van bestuur op datum van 2 april 2009 de interne regels goed die de uitoefening van externe functies door de leiders van Ethias omkaderen. De raad heeft deze regels de laatste keer herzien op 19 december 2018.

Deze interne regels zijn erop gericht de voorwaarden vast te leggen waarin leiders van Ethias de externe functies kunnen uitvoeren, door drie doelstellingen na te streven: de beschikbaarheid van de leiders behouden, belangenconflicten betreffende de uitoefening van externe functies vermijden en een passende bekendmaking van de externe functies waarborgen.

Zij verwijzen naar de bevoegdheid in beginsel voor de leiders van verzekeringsondernemingen (niet-uitvoerende bestuurders, leden van het Directiecomité en effectieve leiders) om mandaten of bestuurders- of beheerfuncties bij andere industriële, commerciële of financiële ondernemingen uit te oefenen, alsook de limieten waaraan deze bevoegdheid onderworpen is.

Vervolgens bepalen zij de voorwaarden waarin de externe functies kunnen worden uitgeoefend door de bedrijfsleiders van Ethias.

3.2.3. Leningen, kredieten of borgstellingen en verzekeringsovereenkomsten aan leiders, aandeelhouders, verbonden instellingen en personen

Met betrekking tot de informatie over belangrijke transacties afgesloten met de leden van het directiecomité of van de raad van bestuur alsook met hiermee verbonden personen, moet er worden genoteerd dat een lid van het directiecomité een voorschot op polis en een hypothecaire lening heeft genoten.

3.3. Risicobeheersysteem, ORSA-procedure en risicobeheerfunctie

3.3.1. Risicobeheersysteem

3.3.1.1. Doelstellingen van een risicobeheer van de onderneming

Naast haar businessactiviteit die erin bestaat de door haar cliënten onderschreven risico's te beheren wordt een verzekeringsonderneming, net zoals alle ondernemingen, zelf geconfronteerd met diverse risicocategorieën. In deze omstandigheden gaat het erom de onzekerheid zo goed mogelijk te beheren door de risico's waarmee de onderneming wordt geconfronteerd te identificeren, te beoordelen en doeltreffend te behandelen om ze te controleren en te beheersen.

Het doel bestaat erin een zo goed mogelijk evenwicht te verkrijgen tussen de doelstellingen en de hiermee verbonden risico's, aangezien een overdreven risicoaversie zelf een risico zou kunnen vormen, waarbij niet mag worden vergeten dat parallel met iedere bedreiging er ook opportuniteiten bestaan. Het risicobeheerinstrument in het algemeen is geen doel op zich, maar eerder een middel, een instrument voor risicobeheer en -beheersing. De risicobeheeracties moeten in verhouding zijn tot hun inbreng in de realisatie van de doelstellingen en de ondernemingscultuur. De genomen maatregelen moeten met andere woorden een reële meerwaarde meebrengen en een nutteloze en overbodige controle afschaffen.

In die zin heeft het algemeen risicobeheerproces als doel "een redelijke zekerheid te bieden met betrekking tot het behalen van de doelstellingen van de organisatie door de risicoblootstelling binnen de limieten van de risicoappetijt te houden".

3.3.1.2. De 3 defensielijnen

Het deugdelijk bestuur van een verzekeringsonderneming vereist de invoering van de volgende functies: Interne Audit, Compliance, Risk Management en Actuariële Controle. Dit zijn niet enkel onafhankelijke controlefuncties, maar ook governancefuncties. Hun besluiten en adviezen vertalen zich in maatregelen voor de versterking van de beheersstructuur, de organisatie en de interne controle. Deze functies zijn zodanig gestructureerd dat zij drie "verdedigingslijnen" vormen:

Eerste verdedigingslinie - Dagelijkse opvolging van de risico's

De eerste verdedigingslinie wordt verzekerd door de operationele lijnen en de supportfuncties (Accounting, Asset Management, IT, Human Resources ...). Hun taak bestaat erin de risico's van elke verrichting te identificeren en de procedures en vastgestelde limieten te respecteren. De kaderleden van de onderneming blijven verantwoordelijk voor het dagelijkse beheer van de risico's en dus voor de implementatie van de door te voeren risicobehandelingen binnen hun competentiedomein, met aandacht voor de limietensystemen die de leiders van de onderneming uitvaardigen. Het uitvoerend personeel is verantwoordelijk voor de naleving en de toepassing van de operationele procedures die van kracht zijn.

Ethias ziet erop toe dat alle werknemers een juist begrip hebben van de risico's die de goede realisatie van de activiteiten waarmee zij belast zijn kunnen bedreigen. Zo is iedere werknemer verantwoordelijk voor de identificatie en de beoordeling van de risico's die permanent worden gelopen.

Tweede verdedigingslinie - De supervisie over de risico's

De tweede verdedigingslinie omvat de controlefuncties, namelijk de risicobeheerfunctie (Risk Management), de actuariële functie (Actuariële Controle) en de compliancefunctie, die erover moeten waken dat de risico's volgens de vastgestelde regels en procedures geïdentificeerd en beheerd worden door de eerste verdedigingslinie.

Deze drie functies vallen onder de CRO, die instaat voor de transversale coördinatie van de werkzaamheden en voor een passende uitwisseling van relevante informatie.

De CRO, lid van het Directiecomité, moet zich ervan verzekeren dat de risicobeheerstructuur van Ethias operationeel is en moet de doeltreffendheid ervan verbeteren. De entiteiten die hiërarchisch afhangen van de CRO staan hem bij in zijn evaluatie van het risicoprofiel van de vennootschap, van de afstemming ervan op de strategie en de risicoappetijt alsook bij de identificatie van de toekomstige risico's.

Deze tweede verdedigingslijn, die onafhankelijk is van de eerste, handhaaft een methodologisch kader en onderliggende processen om de geïmplementeerde risicobeheerstructuur te kunnen controleren en superviseren. Bij overschrijding van het door Ethias gewenste risicoprofiel kan zij op het operationele niveau tussenkomen om wijzigingen te initiëren en de eerste verdedigingslijn te ondersteunen bij het oplossen van de problemen.

De actuariële expertise wordt op twee niveaus vertegenwoordigd: op het niveau van de eerste defensielijn, m.a.w. in de operationele lijnen, om de actuariële werkzaamheden uit te voeren ten dienste van de tariefoperaties en -aspecten (bijvoorbeeld de berekening van reserves) alsook op het niveau van de tweede defensielijn via het departement Actuariële Controle dat afhangt van de CRO.

De charters van het Risk Management, de Compliance en de Actuariële Controle, gevalideerd door het Directiecomité en goedgekeurd door de Raad van bestuur, beschrijven de status, de doelstellingen, de opdrachten alsook de organisatie van deze functies. De jaarlijkse rapportering bestemd voor de toezichtautoriteit komt aan bod in de charters van de verschillende functies.

Tot slot, om de risicogovernance te versterken belegt het directiecomité van Ethias comités¹ die gewijd zijn aan het risicobeheer. Deze comités zijn raadgevend en hun aanbevelingen worden gevalideerd door het Directiecomité.

- Insurance Reinsurance Committee (IRC);
- Assets & Liabilities Committee (ALCO).

Deze comités zijn opvolgings-, beslissings- en rapporteringsinstrumenten op het vlak van risico's. Elk comité wordt voorgezeten door een lid van het Directiecomité. De CRO is aanwezig op ieder comité gewijd aan het risicobeheer. Het was de wens van het Directiecomité en van de Raad van bestuur om "sterke comités" op te richten om een doeltreffende "risk governance" binnen de onderneming te organiseren. Met dit doel werden ook de verantwoordelijkheden van ieder comité duidelijk vastgelegd door middel van een huishoudelijk reglement.

Het IRC volgt de technische risico's van de bestaande producten op, analyseert de mitigerende acties van de technische risico's, analyseert de wijzigingen aan de bestaande producten of de nieuwe productvoorstellen en superviseert het herverzekeringprogramma.

Het ALCO heeft als opdracht bij te dragen aan de bescherming van Ethias op het vlak van liquiditeit, rentabiliteit en solvabiliteit via de afstemming van de activa en de passiva van de onderneming en de richtlijnen voor de investeringsstrategie vastleggen en de beleggingsportefeuilles opvolgen in functie van de risicoappetijt en de investeringsfilosofie goedgekeurd door het Directiecomité en de Raad van bestuur.

Derde verdedigingslijn - De onafhankelijke evaluatie

De derde verdedigingslijn wordt verzekerd door de Interne Audit, die als opdracht heeft om op onafhankelijke wijze redelijke zekerheid te verschaffen aan de Raad van Bestuur en aan het Directiecomité over de kwaliteit en de doeltreffendheid van de interne controle, het risicobeheer en de systemen en processen van deugdelijk bestuur van de instelling. De Interne Audit staat de leden van deze organen bij in hun opdracht ter zake.

Het charter van de Interne Audit, gevalideerd door de Raad van bestuur, bepaalt de status, de doelstellingen, de opdrachten alsook de organisatie van deze functie.

3.3.1.3. Typologie van de risico's

De typologie van de risico's levert de basis van een gemeenschappelijk taal voor alle actoren die deelnemen aan het risicobeheerproces en vormt de toelichtende basis van de erkende risico-indicatoren (vb.: solvabiliteitsniveau). De typologie bevat de risico's die de onderneming als potentieel belangrijk beschouwd. Het algemeen risicobeleid verwijst naar de hieronder vermelde risicotypologie.

De door Ethias aangenomen typologie is terug te vinden in het onderstaande schema en

- berust op de modules van de standaardformule die wordt gebruikt om de reglementaire kapitaalbehoeften in het Solvency II-referentiestelsel te berekenen (groene vakjes in het schema),
- wordt aangevuld met de risico's die niet zijn gedekt door de standaardformule (oranje vakjes in het schema).

---

¹ De structuur van de comités, beschreven in het SFCR-rapport op 31/12/2017 en in het jaarverslag 2017, werd begin 2019 herzien vanuit de optiek van rationalisering van hun aantal.

Verzekeringsrisico's			
Verzekeringstechnisch risico Leven	Verzekeringstechnisch risico Niet-Leven	Ziektekosten VAL	Ziektekosten Niet-VAL

Sterfterisico	Tarief- en voorzieningsrisico	Rampenrisico	
Langlevenrisico	Rampenrisico	Sterfterisico	Tarief- en voorzieningsrisico
Invaliditeits-arbeidsongeschiktheidsrisico	Kostenrisico	Langlevenrisico	Beëindigingsrisico (afkoop)
Kostenrisico		Invaliditeits-/arbeidsongeschiktheidsrisico	
Herzieningsrisico		Kostenrisico	
Beëindigingsrisico		Herzieningsrisico	
Rampenrisico		Beëindigingsrisico (afkoop)	

Financiële risico's		
Marktrisico	Tegenpartijrisico	Liquiditeitsrisico

Niet-financiële risico's	
Operationele risico's	Andere niet-financiële risico's

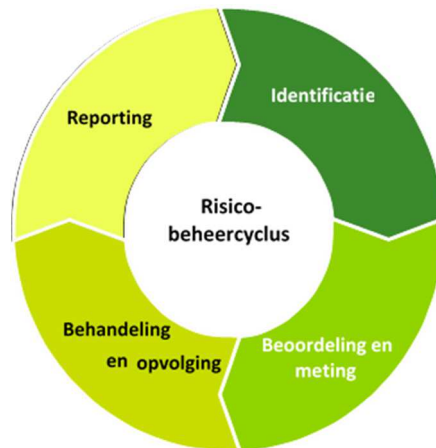
Externe en omgevingsrisico's
Strategisch en reputatierisico

Renterisico	Downgraderisico	Marktliquiditeitsrisico
Aandelenrisico	Wanbetalingsrisico	Financieringsliquiditeitsrisico
Vastgoedrisico		
Spreadrisico		
Wisselkoersrisico		
Concentratierisico		

Modelrisico
Concentratierisico

3.3.1.4. Risicobeheerproces

Het risicobeheer berust op het volgende cyclische proces:

Identificatie van de risico's

De potentiële interne en externe risico's die de activiteiten kunnen bedreigen en aldus afbreuk kunnen doen aan de realisatie van de doelstellingen van de ondernemingen moeten duidelijk worden geïdentificeerd. De tendens en de gebeurtenissen uit het verleden (historisch van oorsprong) moeten worden geïdentificeerd.

In voorkomend geval bijgestaan door het Risk Management, bepaalt het management voor elk van deze doelstellingen, de risico's die hiermee verbonden zijn, d.w.z. de gebeurtenissen die een negatieve impact kunnen hebben op de realisatie van de doelstellingen van de onderneming. De identificatie van de potentiële gebeurtenissen gebeurt door de combinatie van verschillende methodes: triggerfactoren; historische incidenten, correlatie tussen risico's op individueel en erkend niveau, tendensen, workshops voor risico-identificatie ...

Enkele voorbeelden van risico's zijn:

- de onaangepaste tarifiering van de verzekeringsproducten waardoor de betrokken producten niet rendabel zijn;
- foutieve informatie die door de cliënt wordt megedeeld (schadegeval reeds gebeurd op het ogenblik dat het contract wordt afgesloten ...) (verzekeringsfraude);
- foutieve signalatie met als gevolg een onjuiste segmentering (leeftijd, postcode ...) of een onjuist fiscaal stelsel (geval van de levensverzekeringen);
- het verlies van door de cliënt ondertekende documenten (ondertekende contracten die worden teruggestuurd, ongevalaangiften ...);
- een te hoog blootstellingsniveau van een financiële activaportefeuille.

Beoordeling en meting van de risico's

Naargelang de risicocategorie worden er verschillende methodes ingevoerd voor de beoordeling en de meting van de geïdentificeerde risico's:

- kwantitatieve methodes voor de beoordeling en de meting van de financiële risico's en de verzekeringsrisico's;
- semi-kwantitatieve methodes voor de beoordeling van de operationele risico's in termen van hun voorvalkans en de potentiële impact (omvang van de schade) die zij kunnen veroorzaken indien het voorval zich zou voordoen. De onderverdeling van de kartering van de operationele risico's in frequentieoosters en impact in een matrix zal helpen om te beslissen over de wijze (beheersingsacties) waarop de risico's zo goed mogelijk moeten worden aangepakt.

De beoordeling van de financiële, verzekerings- en operationele risico's wordt afgewogen tegen de risicobereidheidsmatrices van Ethias voor de risico's om zo te bepalen of risicobehandelingsmaatregelen noodzakelijk zijn.

Elke entiteit wordt geconfronteerd met een veelheid aan, soms transversale, risico's die verschillende niveaus van de organisatie treffen. Om het risico goed te kwantificeren is het van belang om hun oorzaken (risicofactoren) goed te definiëren teneinde de risico's alsook de soms talrijke gevolgen ervan (cascade-impact) goed aan te pakken.

Het is van belang om de onderlinge afhankelijkheid (correlaties) tussen de risico's te identificeren, één oorzaak kan verschillende gevolgen voortbrengen.

Risicobehandeling en -opvolging

Zodra de risico's geïdentificeerd, beoordeeld en gemeten zijn moet, naargelang de gekozen risicoappetijt, het meest adequate antwoord worden bepaald onder de verschillende mogelijke behandelingsopties gaande van het vermijden (schrapping van het risicodragende risico), het overdragen (herverzekering, verzekering), het minderen, het delen (de mutualisering) of het aanvaarden van het risico (de onderneming draagt zelf het risico).

Binnen een actieplan moeten de maatregelen worden bepaald die moeten worden ingevoerd voor de belangrijke en gematigde risico's opdat hun voorvalkans en/of de omvang van potentiële schade, indien het voorval zich voordoet, binnen de limieten van de risicoappetijt vallen.

Enkele voorbeelden van minderingsmaatregelen als antwoord op de risico's zijn: de invoering van een financieel limietensysteem, van onderschrijvingsgidsen die de te volgen onderschrijvingsregels acteren en formaliseren, van een scoring die rekening houdt met de antecedenten inzake schadelast (op basis van een schade-attest afgeleverd door de vorige maatschappij), het onderzoek van het te verzekeren voertuig, een verplichte kopie van de identiteitskaart voor de intekening op producten die blootgesteld zijn aan het witwassen van geld ...

Reporting

De informatie en de communicatie over het risicobeheersysteem zijn essentieel binnen een onderneming. Naargelang de aard van de overgebrachte informatie-elementen, moeten zij in zekere mate beantwoorden aan vertrouwelijkheids- of transparantiecriteriën.

Het reportingbestanddeel doorkruist de volledige organisatie. De effectieve en efficiënte besluitvorming is strikt afhankelijk van de kwaliteit van de informatie die de besluitvormers ontvangen. Ethias wil adequate en relevante (financiële, wettelijke, economische, operationele ...) informatie geven aan de juiste bestemming in een geschikte vorm en binnen een geschikte termijn zodat iedereen zijn eigen rol in het risicobeheersinstrument kan begrijpen en zijn verantwoordelijkheden ten volle kan opnemen.

De reporting dekt de interne communicatie van de onderneming, maar ook de externe communicatie naar derden (cliënten, leveranciers, pers, controleautoriteiten ...). Ethias ziet erop toe een granulariteit van de geschikte informatie (detailniveau, periodiciteit) te verzekeren alsook een communicatie van de informatie in een vorm die aangepast is aan het profiel van de bestemming.

Op het vlak van interne reporting, gaat het er ook om het actieplan voor risicobeheersing te concreet te vertalen binnen de beleidslijnen (wat) omgezet in procedures (hoe) die worden verspreid teneinde de effectieve invoering van de gekozen maatregelen inzake risicobehandeling en een permanent risicotoezicht te garanderen.

3.3.1.5. Algemene en specifieke beleidslijnen inzake risicobeheer

Algemeen beleid inzake risicobeheer

Het risicobeheer van de onderneming wordt geregeld door een algemeen risicobeleid, goedgekeurd door het Directiecomité en door de Raad van bestuur.

Het algemeen risicobeleid (gevalideerd door de Raad van bestuur van 22 februari 2018) bevat:

- de Risk Appetite, die de globale tolerantielimieten voor de onderneming bepaalt
- het cascaderingsprincipe voor de limietensystemen,
- de typologie van de risico's en de specifieke beleidslijnen betreffende elk risico,
- de manier waarop het reglementaire kapitaal wordt berekend (standaardformule) en de voorwaarden inzake toepassing van de volatiliteitsaanpassing,
- de manier waarop de risico's onder elkaar geaggregeerd zijn,
- een korte beschrijving van de types van stresstests en van de manier waarop zij de gelegenheid bieden om de naleving van de met de risk appetite verbonden limieten te verifiëren, in lijn met de ORSA (die aan bod komt in een specifieke beleidslijn)
- de rapporteringselementen,
- het governancestelsel, dat de belangrijkste verantwoordelijkheden van de beslissingsorganen t.e.m. de operationele entiteiten bestrijkt;

Het limietensysteem is opgenomen in een apart document van het algemeen risicobeleid.

Specifieke risicobeleidslijnen

Het algemeen risicobeleid wordt aangevuld met een reeks specifieke beleidslijnen, goedgekeurd door het Directiecomité en door de Raad van bestuur.

Verzekeringsrisico's:

- Beleid inzake het beheer van het verzekeringstechnisch en reserveringsrisico (in opmaak)
- Herverzekeringsbeleid (Raad van bestuur van 24 januari 2018)

- Beleid inzake hypothecair krediet (Raad van bestuur van 16 mei 2018)

Financiële risico's:

- Beleid inzake het beheer van het beleggingsrisico (Raad van bestuur van 16 mei 2018)
- ALM-beleid (Raad van bestuur van 24 januari 2018)
- Liquiditeitsbeleid (Raad van bestuur van 24 januari 2018)

Niet-financiële risico's:

- Beleid inzake het beheer van het operationele risico (Raad van bestuur van 22 maart 2018) en hiermee verbonden beleidslijnen:
  - Bedrijfscontinuïteitsbeleid (Raad van bestuur van 27 juni 2018)
  - Algemeen veiligheidsbeleid (Inclusief Privacy) (Raad van bestuur van 27 juni 2018)
- Beleid inzake het beheer van het concentratierisico (Raad van bestuur van 27 juni 2018),
- Beleid inzake de definitie, het beheer en het gebruik van de kwantitatieve tabellen (MCC van 25 juli 2018).

Externe en omgevingsrisico's:

- Beleidslijnen inzake beheer van de strategische en reputatierisico's (in opmaak)

De risicobeleidslijnen zijn de rechtstreekse vertaling van de beslissingen van de raad van bestuur in termen van risicoappetijt. De grote risicobeheerprincipes, vermeld in het algemeen risicobeleid, zijn van toepassing op de specifieke beleidslijnen.

[Herziening van de beleidslijnen](#)

De beleidslijnen inzake risicobeheer van de onderneming worden jaarlijks opgesteld/herzien.

3.3.1.6. Risk Appetite en limieten

[Risk Appetite](#)

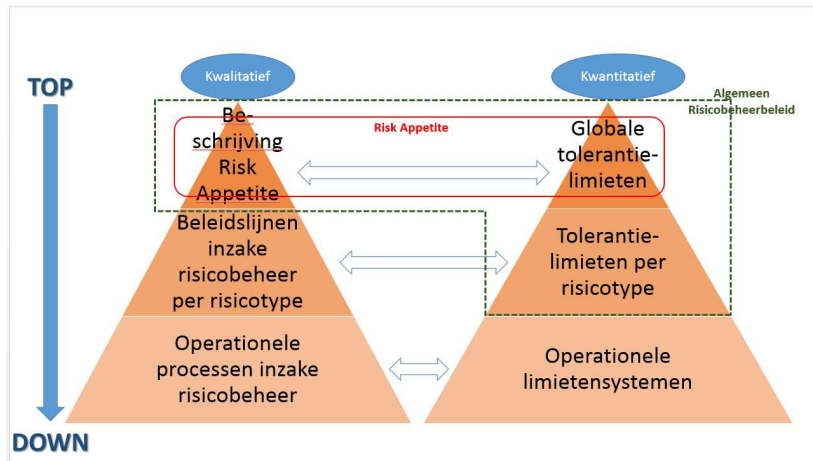
De risk appetite, ook risicobereidheid genoemd, is het globale risiconiveau dat een organisatie bereid is te nemen om haar waardecreatiedoelstelling te bereiken. De risk appetite is een strategische sleutelindicator van het risicobeheersysteem. Die risk appetite moet de onderneming de gelegenheid bieden haar strategische doelstellingen te verwezenlijken en tevens de hieruit voortvloeiende risico's te beheersen. De risk appetite en de strategische doelstellingen van de onderneming moeten onderling coherent zijn. De risk appetite valt onder de Raad van bestuur. In de praktijk wordt deze voorgesteld door de CRO, gevalideerd door het Directiecomité en goedgekeurd door de Raad van bestuur. De risicobeleidslijnen zijn de rechtstreekse vertaling van de visie van de raad van bestuur in termen van risicoappetijt. Net zoals de strategische doelstellingen worden vertaald in operationele doelstellingen moet de risk appetite, zoals goedgekeurd door de Raad van bestuur, eveneens via beleidslijnen worden omgezet in operationele termen.

De risicobereidheid van Ethias is opgebouwd rond vier pijlers: de solvabiliteit, de rentabiliteit, de liquiditeit en de operationele uitmuntendheid, rekening houdend met haar waarden, de wetten en regelgevingen.

Pijlers	Beschrijving van de risk appetite
Solvabiliteit	Ethias meet de impact van haar strategische beslissingen op de evolutie van haar solvabiliteit en neemt de passende maatregelen opdat haar reglementaire dekking van het solvabiliteitskapitaalvereiste (SCR) en van het minimumkapitaalvereiste (MCR) op ieder moment de regelgeving nakomt, zelf bij verwezenlijking van belangrijke stresstests.
Rentabiliteit	Ethias behoudt een duurzame winstgevendheid, verzekert een rendabele groei en beheerst de volatiliteit van haar boekhoudkundige, technische resultaten. Ethias schenkt bijzondere aandacht aan de invoering van een cultuur van kostenbeheersing.
Liquiditeit	Ethias ziet erop toe haar illiquide activa te beperken om zo te vermijden dat in een crisissituatie activa moeten worden verkocht. Ethias moet op regelmatige basis liquiditeitsindicatoren opvolgen en de kwaliteit van haar liquiditeit bij stressscenario's nagaan.
Operationele Uitmuntendheid	Ethias steunt op een governance inzake risicobeheer, waardoor zij de verzekeringsrisico's, de financiële risico's, de reputatierisico's en de operationele risico's diepgaand kan analyseren. Ethias optimaliseert voortdurend haar processen, haar efficiëntie op informatica- en operationeel vlak alsook haar interne controle. Ethias besteedt ook bijzondere aandacht aan de aanbevelingen van de regulator alsook aan de veiligheids- en continuïteitsrisico's die een potentiële impact kunnen hebben op de belangrijkste processen.

Omzetting van de Risk Appetite in limietensystemen

De Risk Appetite wordt gecascadeerd binnen de onderneming zodanig dat een coherent risicobeheersysteem kan worden geïnstalleerd, gaande van de beslissingsorganen tot het operationele beheerniveau. Dit risicomanagementsysteem is gebaseerd op een geheel van beleidslijnen inzake risicobeheer, een geheel van limietensystemen en een geheel van processen voor risico-opvolging en -rapportering.

Zo wordt de beschrijving van de risicobereidheid van Ethias omgezet in globale tolerantielimieten op het niveau van de onderneming en van de groep Vitrufin, die op hun beurt worden vertaald in specifieke risicotolerantielimieten (te valideren door de Raad van bestuur). Het systeem van risicotolerantielimieten, dat aldus is bepaald in overeenstemming met de risk appetite, wordt dan omgezet in interne, operationele limieten voor Ethias (gevalideerd door het Directiecomité).

Een niet-naleving van de globale tolerantielimieten of per risicotype wordt gerapporteerd aan het Audit- en Risicocomité en aan de Raad van bestuur, en moet het voorwerp uitmaken van corrigerende maatregelen. In voorkomend geval zal Ethias haar herstelplan toepassen. Een niet-naleving van de operationele limieten wordt gerapporteerd aan de governanceorganen die afhangen van het Directiecomité en maakt het voorwerp uit van de operationele processen die zijn bepaald in de specifieke beleidslijnen voor risicobeheer.

3.3.1.7. Significante risico's op de levensduur van de verzekerings- en herverzekeringsverplichtingen en het meenemen in de globale solvabiliteitsbehoefte

De informatie over de significante risico's waaraan Ethias gedurende de looptijd van haar verzekeringsverplichtingen is blootgesteld en over de wijze waarop deze in haar algehele solvabiliteitsbehoefte in aanmerking zijn genomen, wordt opgenomen in het ORSA-rapport.

3.3.1.8. Informatie over alle materiële risico's die de onderneming heeft onderkend en die niet volledig in de berekening van de solvabiliteitskapitaalvereiste zijn meegenomen

De informatie over alle materiële risico's die de onderneming heeft onderkend en die niet volledig in de berekening van de solvabiliteitskapitaalvereiste zijn meegenomen, wordt opgenomen in het ORSA-rapport (rubriek Key Risks).

3.3.1.9. Investing van de activa in overeenstemming met het "prudent person-principe"

De rol van de directie Asset Management bestaat erin om zowel de premies gegenereerd door de verzekeringsactiviteit als alle gecumuleerde beleggingsinkomsten op professionele wijze te beheren. Hiertoe beheren het Head of Asset Management en de interne en externe beheerders van de Front Office en zien zij toe op de effectenportefeuilles en investeren zij in een kader dat het "prudent investor"-principe in acht neemt. De organisatie zal immers enkel investeren in instrumenten die zij begrijpt en die op adequate wijze beheerd en opgevolgd worden. Zowel de leden van de verschillende beheercomités als de portefeuillebeheerders moeten handelen met de zorg, de competentie, de voorzichtigheid en de zorgvuldigheid die een voorzichtige persoon die in dezelfde hoedanigheid handelt aan de dag zou leggen in gelijkaardige situaties.

Alle investeringen in het bezit van Ethias worden beheerd volgens hetzelfde principe. De naleving van de verschillende criteria van artikel 132 van de Solvency II-richtlijn wordt voor iedere belangrijke activaklasse gecontroleerd en opgevolgd via de verschillende investeringsbeleidslijnen en desbetreffende beheerorganen. Jaarlijks wordt een kartering herzien van het verband tussen deze criteria en de monitoring ervan binnen de verschillende beheerorganen.

3.3.1.10. Kredietrisico

Het kredietrisico verbonden aan de investeringen wordt gemonitord door de Directie Asset Management. Deze monitoring wordt voor alle belangrijke activaklassen uitgevoerd door de verschillende organen voor het beleggingsbeheer die toezien op de toepassing van de verschillende investeringsbeleidslijnen. De belangrijkste elementen voor monitoring worden geformaliseerd in de sectie "toezicht op het kredietrisico" van het hoofdstuk "beheer van de beleggingen".

3.3.2. Beoordeling van het eigen risico en de solvabiliteit

3.3.2.1. Beschrijving van het uitgevoerde ORSA-proces

De ORSA (Own Risk and Solvency Assessment) maakt het voorwerp uit van een specifiek beleid.

Om te beantwoorden aan de drie reglementaire beoordelingen² van de ORSA, werd het ORSA-proces van Ethias uitgevoerd door middel van verschillende processen en subprocessen (capital planning, SCR-berekeningen, adequatie standaardformule...) naargelang de aard, de omvang en de complexiteit van de risico's eigen aan Ethias.

Ethias voert de prospectieve beoordeling van haar globale solvabiliteitsbehoefte op een termijn die minstens gelijk is aan die van haar businessplan. De prospectieve visie geeft een gedetailleerde kwantificering van de risico's "1ste pijler" van Solvency II. Voor de risico's die niet zijn opgenomen in "pijler 1" worden er stresstests uitgevoerd in de "capital planning"-oefening om te controleren of het economisch eigen vermogen toereikend is.

Ethias projecteert niet enkel de dekkingsratio van de SCR, maar ook die van de MCR, minimaal op de horizon van haar businessplan.

Ethias onderwerpt de geïdentificeerde materiële risico's aan een voldoende ruime waaier van analyses van stresstests of scenario's om een geschikte basis te leveren voor de beoordeling van de globale solvabiliteitsbehoefte. Er wordt ook een analyse uitgevoerd van de adequatie van de standaardformule ten aanzien van het risicoprofiel.

De resultaten van de beoordeling van de globale kapitaalbehoefte worden geconcretiseerd via:

- een niveau van de vereiste middelen (van het kapitaal of andere middelen) om het hoofd te bieden aan de grote risico's;
- in voorkomend geval, het bepalen van remediëringsplannen.

Wat de conformiteit met de vereisten voor de berekening van de technische voorzieningen betreft, doet de actuariële functie van Ethias nv het volgende:

- a) zij draagt bij tot het bepalen of Ethias de vereisten voor de berekening van de technische voorzieningen permanent naleeft;
- b) zij lijst de potentiële risico's op die voortvloeien uit de onzekerheden verbonden aan deze berekening.

Voor de beoordeling van de mate waarin het risicoprofiel van de instelling afwijkt van de hypothesen die de basis vormen van de SCR-berekening, ging Ethias in 2016 en in 2017 over tot een eerste analyse of de standaardformule al dan niet aangepast is aan haar specifieke risicoprofiel. De perimeter van de analyse heeft in 2018 betrekking gehad op de marktrisico's (het aandelenrisico, het renterisico, het spreadrisico (corporate en govies) en het vastgoedrisico) en de operationele risico's, daar waar de mogelijke afwijkingen het grootst worden geacht.

Integratie van de ORSA in de beheer- en besluitvormingsprocessen

De beoordeling van het eigen risico en de solvabiliteit (Own Risk and Solvency Assessment - ORSA) vormt de basis van het risicobeheer onder de Solvabiliteit II-richtlijn.

De ORSA is een intern proces van prospectieve beoordeling van de risico's die eigen zijn aan de onderneming en van haar solvabiliteit.

De ORSA stelt het Directiecomité en de Raad van bestuur in staat om:

- op de hoogte zijn van alle materiële risico's waaraan de onderneming is blootgesteld, ongeacht of deze risico's zijn meegenomen bij de berekening van de reglementaire solvabiliteitskapitaalvereisten en of deze risico's al dan niet kwantificeerbaar zijn.
- op de hoogte te zijn van de gevolgen van de strategische beslissingen op het risicoprofiel, op de reglementaire kapitaalvereisten en op de globale solvabiliteitsbehoefte;

---

² Beoordeling van de globale solvabiliteitsbehoefte; beoordeling van de permanente naleving van de reglementaire kapitaalbehoefte met betrekking tot de dekking van de SCR, van de MCR en van de vereisten inzake de berekening van de technische voorzieningen; beoordeling van de mate waarin het risicoprofiel van de instelling afwijkt van de hypothesen die de basis vormen van de SCR-berekening.

- te onderzoeken of deze risico's gewenst, redelijk en beheerbaar zijn rekening houdend met de kwantiteit en de kwaliteit van haar eigen vermogen en om met kennis van zaken de beoogde correctie maatregelen te valideren;
- te onderzoeken of de risk appetite coherent is met de bedrijfsstrategie en in voorkomend geval de ene en/of de andere te herzien.

De ORSA is opgenomen in de bedrijfsvoering, en meer bepaald in de strategische beslissingen en in zowel de operationele als beheersprocessen. Ethias houdt rekening met de resultaten van de ORSA in het kader van:

- haar strategie en haar businessplan: afstemming op de Risk Appetite en het dividenduitkeringsbeleid.
- haar kapitaalbeheer: kwantiteit, kwaliteit, bijkomende kapitaalmaatregelen;
- de uitwerking en de ontwikkeling van haar producten: aangepast niveau inzake tarifiering en margevaststelling.

De resultaten van de ORSA worden geformaliseerd in een verslag voor de beslissingsorganen en de NBB. Het ORSA-proces, dat leidt tot de uitwerking van het verslag, wordt geformaliseerd.

De resultaten en de besluiten van de ORSA worden ook intern meegedeeld aan de personeelsleden voor wie dit relevant is zodat zij alle nodige opvolgingsmaatregelen kunnen treffen.

3.3.2. Frequentie van de ORSA

Ethias voert regelmatig en ten minste jaarlijks een ORSA uit. De kalender voor de regelmatige ORSA is gekoppeld aan de strategie van Ethias en aan haar businessplan.

Een aanzienlijke wijziging in het risicoprofiel van de onderneming geeft aanleiding tot een ORSA die als onregelmatig wordt beschouwd. Verscheidene situaties zouden kunnen leiden tot een wijziging van het risicoprofiel. Bijvoorbeeld: de start van nieuwe activiteitstakken, wijziging van de risicotolerantielimiten, wijzigingen op het vlak van onze herverzekeringsstructuur, portefeuilleoverdrachten, wijzigingen in de samenstelling van de activa, enz.

3.3.3. Risicomanagementfunctie

Overeenkomstig het charter van het riskmanagement, goedgekeurd door de Raad van bestuur van 22 maart 2018, heeft de risicobeheerfunctie de volgende taken:

- ervoor zorgen dat alle significante risico's van de onderneming worden gedetecteerd, gemeten, beheerd en naar behoren worden gerapporteerd. een totaalbeeld verstrekken op het hele scala van risico's waaraan de onderneming wordt blootgesteld. actief deelnemen aan de risicostrategie van de verzekeringsonderneming alsook aan alle beheersbesluiten die een significante impact hebben op risicovlak;
- De risicobeheerfunctie wordt georganiseerd binnen een Directie Risk Management die afhangt van de Chief Risk Officer. De opdrachten van de Chief Risk Officer en van het Risk Management worden hieronder uiteengezet.

3.3.3.1. Opdrachten en invoering van het risicobeheerfunctie

De opdrachten van de risicobeheerfunctie worden hierna omschreven:

Opdrachten van de Chief Risk Officer

De Chief Risk Officer

- coördineert de ontwikkeling, de implementatie en het onderhoud van het risicobeheersysteem, challenget en monitort de uitvoering van dit systeem
- stelt het algemeen risicobeleid op, stelt de risk appetite (risicobereidheid) evenals de risicotolerantielimiten voor, bestemd voor het Directiecomité, zodat het Directiecomité de Raad van bestuur op passende wijze kan adviseren
- monitort het algemeen risicoprofiel van de onderneming als geheel evenals de implementatie van een uitvoerige, volledige en relevante risicorapportering, bestemd voor het Directiecomité en het Audit- en Risicocomité
- is hiërarchisch verantwoordelijk voor de drie onafhankelijke tweedelijnscontrolefuncties: de actuariële functie (of "Actuariële Controle"), het Risk Management en de Compliancefunctie
- verzekert de transversale coördinatie van de werkzaamheden en de adequate uitwisseling van relevante informatie tussen de drie onafhankelijke controlefuncties, evenals met de Interne Audit
- adviseert het Directiecomité en de Raad van Bestuur over risicobeheerkwesties, inclusief in verband met strategische kwesties zoals de strategie van de onderneming, fusies-overnames en grootschalige projecten en beleggingen

- stelt het Directiecomité en de Raad van Bestuur in kennis van risico's die als potentieel materieel zijn geïdentificeerd en verschaft ze informatie over andere specifieke risicogebieden, op eigen initiatief of op verzoek van de Raad van Bestuur
- Aangezien het om kwantitatieve modellen gaat, staat CRO in voor het voorzitterschap van het Model Coordination Committee (MCC);
- De Chief Risk Officer is aanwezig in elk van de comités voor risicobeheer. Het was de wens van het directiecomité en van de raad van bestuur om "sterke comités" op te richten teneinde een doeltreffende "risk governance" binnen de onderneming te organiseren.

Opdrachten van de Directie Risk Management

De belangrijkste opdrachten van het Risk Management zijn:

- voor de CRO en het Directiecomité, de specifieke beleidslijnen inzake risicobeheer en de transversale beleidslijnen binnen zijn perimeter opstellen
- in samenwerking met de business, en voor de CRO en het Directiecomité, de operationele limietensystemen bepalen in samenhang met de risicotolerantielimieten
- zich ervan verzekeren dat de risico's werden geïdentificeerd en beheerd door de eerste lijn, volgens de vooropgestelde regels en procedures;
- in samenwerking met de business, de opkomende risico's identificeren en evalueren;
- de behoefte aan reglementair kapitaal en de behoefte aan eigen kapitaal meten;
- het tweedelijnstoezicht voor de valorisatie van de financiële activa en passiva en voor het ALM uitoefenen;
- de ORSA-oefening coördineren (Own Risk and Solvency Assessment) en, in het bijzonder, de jaarlijkse stresstestingoefening;
- via het Comité Risicobeheer, op onafhankelijke wijze rapporteren aan het Directiecomité over het risicoprofiel van de onderneming en over de afstemming ervan met de risk appetite;
- deelnemen aan de besluitvormingsprocessen uitgevoerd door de comités voor het risicobeheer, met behoud van een onafhankelijk advies ten opzichte van deze comités;
- bijstand en advies verlenen aan de beslissingsorganen, inclusief met betrekking tot de strategische kwesties;
- het sensibiliseren van alle medewerkers en het ontwikkelen van een risicobeheersingscultuur binnen Ethias;
- de eerste verdedigingslinie ondersteunen bij de invoering van het risicobeheersysteem en bij het oplossen van problemen;
- toezien op de consistentie van de verschillende rapporteringen die naar de regulator gestuurd worden voor wat betreft de aspecten "risico's", alsook de aspecten zoals continuïteit en informatica-infrastructuur;
- Wat de kwantitatieve modellen betreft:
- de kwantitatieve modellen van actuariële en financiële modellen ontwikkelen en operationaliseren, in nauwe samenwerking met de gebruikers;
- het interne kwantitatieve model voor meting van de kapitaalbehoeften ontwikkelen (het "interne model" in de betekenis van Solvency II): ontwerpen, toepassen en toetsen van het model, bijhouden van informatie, de performantie analyseren en rapporteren, informatie verstrekken aan het Directiecomité over de werking van het interne model en daarbij aangeven waar verbeteringen noodzakelijk zijn, en dit orgaan op de hoogte houden van de vorderingen die gemaakt zijn bij het verhelpen van eerder geconstateerde zwakke punten;

De opdrachten van het risk management worden aangepast naargelang de specifieke noden van de onderneming teneinde zich aan te passen aan de reglementaire omgeving, aan de evolutie van de onderneming en tegemoet te komen aan de specifieke noden van het directiecomité in een voortdurend streven naar pragmatisme en optimalisatie van de beschikbare competenties en resources.

3.3.3.2. Statuut en organisatie van de risicobeheerfunctie

Onafhankelijke controlefunctie

De risicobeheerfunctie is een onafhankelijke controlefunctie die integraal deel uitmaakt van het internecontrolesysteem, naast de Actuariële Controle, de Compliance en de Interne Audit.

In dat opzicht is de risicobeheerfunctie, voor de directie van de onderneming, een essentieel instrument voor het optimaal vervullen van de operationele beheerstaken.

De risicobeheerfunctie valt, zoals elke activiteit binnen Ethias, onder het onderzoeksdomein van de interne audit.

Onafhankelijkheid

Op hiërarchisch en organisatorisch vlak staat de risicobeheerfunctie los van de operationele activiteiten waarop zij betrekking heeft. Hierdoor geniet zij een statuut dat haar hiërarchisch en organisatorisch scheidt van de risicogenererende functies.

Om eventuele belangenconflicten te vermijden mogen de Chief Risk Officer, het Head of Risk Management (DRM) en zijn rechtstreekse medewerkers geen commerciële functies uitoefenen.

De risicobeheerfunctie moet kunnen beschikken over de vereiste en toereikende middelen om haar opdrachten op onafhankelijke wijze te vervullen. Hiertoe stelt het Head of Risk Management jaarlijks een lijst op van de resourcebehoefte op basis van de geplande activiteiten en volgt hij vervolgens de toekenning van de resources op.

De CRO kan rechtstreeks toegang hebben tot de raad van bestuur, in voorkomend geval via het audit- en risicocomité zonder vooraf via het directiecomité te moeten gaan. Indien de situatie het vereist, mag de CRO zich ook rechtstreeks richten tot de Voorzitter van het Directiecomité, tot de Voorzitter van de Raad van bestuur, tot de leden van het Audit- en Risicocomité, tot de revisoren en tot de toezichtautoriteit.

De CRO heeft aldus de toelating om aanbevelingen te formuleren voor het audit- en risicocomité. De onderzoeksaanvragen m.b.t. een specifiek activiteitendomein moeten worden geëvalueerd door het audit- en risicocomité om deze al dan niet op te nemen in het auditplan van de onderneming.

De remuneratiemodaliteiten van de CRO en van de DRM moeten aan andere dan commerciële doelstellingen beantwoorden.

De CRO kan enkel door de raad van bestuur uit zijn functie worden ontslagen. Het is immers van essentieel belang dat de raad van bestuur het enige bevoegde orgaan is om een dergelijke verantwoordelijke te ontslaan aangezien zijn functies een controle inhouden van de wijze waarop het directiecomité haar opdrachten vervult. In het geval dat er overwogen wordt om de CRO te ontslaan, stelt Ethias vooraf de toezichtautoriteit in om deze toe te laten te onderzoeken of de governance van de onderneming geen invoering van bijzondere maatregelen vereist.

Governance van de risicobeheerfunctie

De Raad van bestuur

- De Raad van Bestuur beoordeelt op periodieke wijze, en ten minste één keer per jaar, de doeltreffendheid van het governancestelsel en, in het bijzonder, de goede werking van de onafhankelijke controlefuncties, waaronder de risicobeheerfunctie.
- De Raad van bestuur neemt het initiatief om de risicobeheerfunctie in de zaakvoering te bevorderen. Hij ziet erop toe dat Ethias over een risicobeheerbeleid beschikt en moedigt de naleving ervan aan.
- De Raad keurt het risicobeheerbeleid goed en beoordeelt ten minste één keer per jaar of dit beleid aangepast is aan de bedrijfsactiviteiten.

De niet-uitvoerende bestuurders organiseren, minstens één keer per jaar, een evaluatievergadering met de CRO, die betrekking heeft op:

- de naleving van het charter voor de risicobeheerfunctie en de beoordeling van de werking van de risicobeheerfunctie,
- de interacties tussen de risicobeheerfunctie, het Directiecomité (in voorkomend geval via het Comité Risicobeheer) en het Audit- en Risicocomité,
- de eventuele moeilijkheden die zich voordoen in de uitoefening van de opdrachten en de uitvoering van de aanbevelingen en adviezen, evenals de afstemming tussen de doelstellingen en de beschikbare middelen.

Het Audit- en Risicocomité:

- neemt kennis van het jaarverslag van de risicobeheerfunctie.
- ziet erop toe dat het Directiecomité de nodige maatregelen treft zodat de instelling permanent over een aangepaste, onafhankelijke risicobeheerfunctie beschikt.
- bevestigt het charter van de risicobeheerfunctie en het werkprogramma van de risicobeheerfunctie die vooraf door het Directiecomité worden gevalideerd.
- evalueert minstens één keer per jaar de kwaliteit van het risicobeheersysteem, via de beoordeling van het governancestelsel.
- De notulen beschrijven uitvoerig de beraadslagingen van het Comité. De notulen geven op gedetailleerde wijze de informatie weer waarop de leden van het Comité zich hebben gebaseerd. Zij bevatten het resultaat van de beraadslagingen alsook alle maatregelen waartoe het Comité heeft beslist.

Het directiecomité:

- neemt de nodige maatregelen opdat Ethias permanent zou beschikken over een aangepaste, onafhankelijke risicobeheerfunctie.
- is verantwoordelijk voor de beheersing van het risicobeheersysteem. ziet toe op het opstellen en het invoeren van procedures die de risico's identificeren, meten, monitoren en, in de mate van het mogelijke, beheersen;
- ziet ook toe op de invoering van een organisatorische structuur die duidelijke verantwoordelijkheden inzake de risicobeheerfunctie bepaalt, kent bevoegdheden ter zake toe en legt rapporteringslijnen vast.

- keurt het werkprogramma van de risicobeheerfunctie goed en ziet erop toe dat zij de nodige menselijke en andere middelen krijgt voor de uitvoering ervan.
- informeert tijdig de risicobeheerfunctie over elk nieuw element inzake evoluties, initiatieven, projecten en producten teneinde een eventueel risico te kunnen identificeren en beheersen. levert alle documenten aan die vereist zijn voor de uitoefening van zijn opdrachten, waaronder de uittreksels van de notulen van zijn vergaderingen en de basisnota's die hem werden overgemaakt.
- informeert het Audit- en risicocomité over de belangrijke tekortkomingen inzake het risicobeheersysteem.
- legt de te nemen corrigerende maatregelen vast alsook de precieze sancties die het zal toepassen in geval van niet-naleving van het risicobeheerbeleid of in geval van ernstige hiaten opgespoord door de risicobeheerfunctie, in geval van niet-naleving van aanbevelingen geformuleerd door de risicobeheerfunctie en in geval van onbestaande, ontoereikende of laattijdige invoering van de vereisten in de domeinen die onder de bevoegdheid van de risicobeheerfunctie vallen.

3.3.4. Noodplannen

3.3.4.1. Kwetsbaarheden die een invloed hebben op de financiële situatie

Het herstelplan van de onderneming is een anticipatief plan dat bij een significante verslechtering in de financiële situatie (solvabiliteit, rentabiliteit, liquiditeit) "a priori" de te nemen correctiemaatregelen vastlegt en dat aangeeft hoe deze maatregelen moeten worden doorgevoerd zodanig dat de solvabiliteit van de onderneming op duurzame wijze kan worden hersteld.

In overeenstemming met het algemeen risicobeleid en het ORSA-beleid wordt dagelijks een lijst van de belangrijkste risico's bijgehouden. De beschrijving van de risico's omvat de kwetsbaarheden die de onderneming blootstellen.

Het register van de belangrijkste risico's wordt gebruikt als basis voor de ontwikkeling van stresstests scenario's die in het kader van de ORSA worden gebruikt. De stresstestoefening maakt het op haar beurt mogelijk om de correctiemaatregelen van het herstelplan bij te werken.

Het herstelplan moet realistisch, gedetailleerd en nauwkeurig zijn. Het verbindt het comité, de directie, de Raad van bestuur en de aandeelhouders om de corrigerende maatregelen op basis van een timing die in het plan is vastgelegd uit te voeren.

Bij non-conformiteit met de SCR of de MCR wordt het herstelplan geactiveerd en laat dit toe om ofwel een saneringsplan, ofwel een herfinancieringsplan op te stellen.

3.3.4.2. Analyse van de discontinuïteitsrisico's en Business Impact Analysis (BIA)

Om haar noodplannen op te stellen, stelt Ethias zich de middelen ter beschikking om de analyse van de discontinuïteitsrisico's en de analyse van de gevolgen van een ernstige en niet-geplande onderbreking van de activiteiten uit te voeren.

Analyse van de discontinuïteitsrisico's

De identificatie van de discontinuïteitsrisico's op basis van de verschillende scenario's die van toepassing zijn op de organisatie heeft als doel de mogelijkheden te onderzoeken dat bedreigingen een ernstige, niet-geplande onderbreking van de bedrijfsactiviteiten met zich mee kunnen brengen. De scenario's hebben betrekking op de volgende thema's:

- de human resources;
- de lokalen en infrastructuur van Ethias;
- de informatica- en telecommunicatie-uitrusting;
- de cybercriminaliteit en websites;
- de black-out;
- de pandemie;
- het terrorisme;

De beoordeling van de discontinuïteitsrisico's wordt uitgevoerd in overeenstemming met het beleid inzake beheer van de operationele risico's; Aangezien het om transversale risico's gaat, wordt de appetite matrix op niveau 1 gebruikt om de ernst van de risico's te evalueren.

BIA

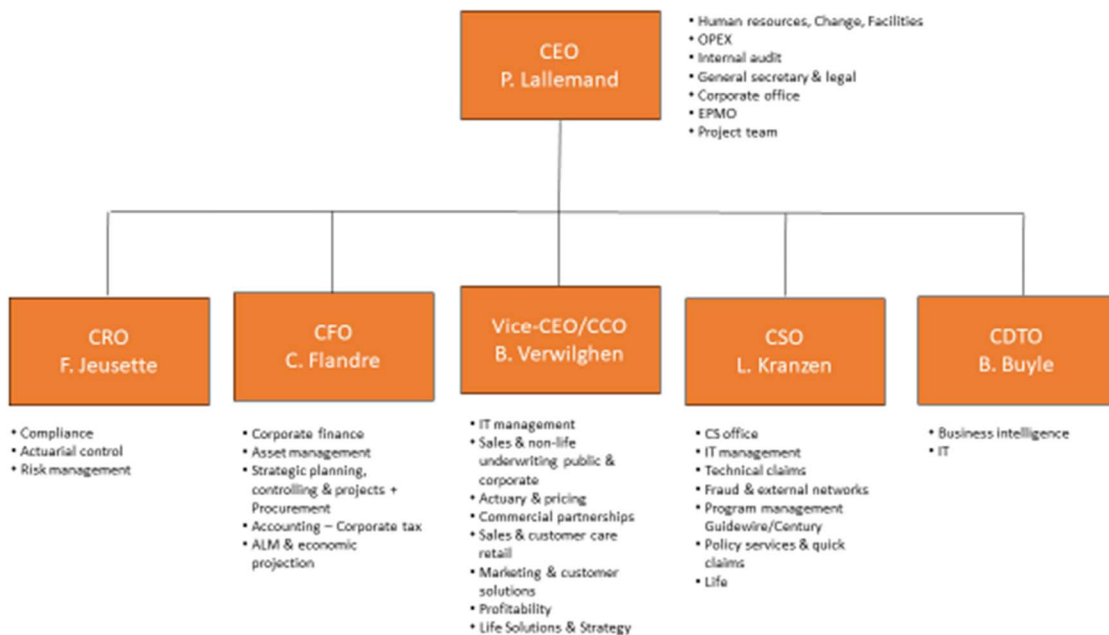
De **Business impact analyse (BIA)**, is erop gericht om de gevolgen te kwantificeren van risico's op een ernstige, niet-geplande onderbreking van de activiteiten, hetzij ten aanzien van de cliënten, de tegenpartijen, de markten en het personeel, hetzij op het vlak van de interne diensten, de financiële situatie of de reputatie van de instelling. Deze analyse laat toe te bepalen welke de kritieke activiteiten en resources zijn en welke hun gewenste mate van bestendigheid is.

3.4. Operationele structuur, internecontrolesysteem, compliancefunctie, integriteit en ICT-infrastructuur

3.4.1. Organisatorische / operationele structuur

Als gevolg van de evoluties van de structuur van Ethias werd een nieuwe organisatie-architectuur ingevoerd met als belangrijkste doelstellingen: meer coherentie en meer efficiëntie om de klant definitief centraal te stellen in de organisatie. In dat kader werd ook de interne taakverdeling tussen de leden van het directiecomité herzien.

Het operationele organigram, dat de activiteiten dekt van de personen die zich onder de leden van het Directiecomité bevinden, kan als volgt worden voorgesteld:

De effectieve leiding van Ethias wordt toevertrouwd aan een directiecomité samengesteld uit zes leden: de voorzitter en de ondervoorzitter van het directiecomité en vier andere directeurs.

Aan elk van hen worden specifieke bevoegdheidsdomeinen toegekend.

3.4.2. Internecontrolesysteem

3.4.2.1. Beschrijving van het internecontrolesysteem en informatie over de sleutelprocedures

De interne controle is het geheel van maatregelen die, onder de verantwoordelijkheid van de leiding van de verzekeringsonderneming, met redelijke zekerheid garant moeten staan voor:

- een geordende en voorzichtige bedrijfsvoering, omkaderd met duidelijk bepaalde doelstellingen;
- een economisch en efficiënt gebruik van de ingezette middelen;
- een kennis en adequate beheersing van de risico's om het patrimonium te beschermen;
- de integriteit en de betrouwbaarheid van de financiële informatie en van de informatie over het beheer;
- de naleving van de wetten en reglementen alsook van de algemene beleidslijnen, interne plannen en procedures³.

Gebaseerd op het model van de drie defensielijnen, uitvoeriger beschreven in punt 3.3.1.2. van dit document, wil het internecontrolesysteem binnen Ethias de onderneming wapenen tegen risico's die het behalen van haar doelstellingen kan ondermijnen.

³ De circulaire NBB_2015_21 van 13 juli 2015 inzake de interne controle en de interne auditfunctie.

3.4.3. Compliancefunctie

De compliance (controlefunctie van de conformiteit) is een onafhankelijke controlefunctie binnen de onderneming, in tweede defensielijn, en gericht op de naleving van de regels met betrekking tot de integriteit van de activiteiten en de beheersing van het compliancerisico.

De positionering, de werkdomeinen, de opdrachten, de governance, de reporting, het statuut, de organisatie en de prerogatieven van de functie zijn beschreven in een charter. Dit charter is gebaseerd op de controlewetgeving en de circulaire NBB 2012_14 / FSMA 2012_21 van 4 december 2012 betreffende de compliancefunctie. De laatste versie ervan werd op 2 mei 2017 goedgekeurd door het directiecomité en op 16 mei 2017 bevestigd door het audit- en risicocomité en door de raad van bestuur. Het werd niet gewijzigd in 2018.

3.4.3.1. Positionering van de compliancefunctie

Binnen Ethias is de CRO, verantwoordelijke voor de risicomanagementfunctie en lid van het directiecomité, verantwoordelijk voor de taken van de actuariële controle, maar ook voor die van de compliancefunctie, waarbij gepreciseerd wordt dat de uitoefening van deze 3 functies afzonderlijk wordt verzekerd.

3.4.3.2. Wettelijke, reglementaire en specifieke werkdomeinen van de compliance

De werkdomeinen van de functie worden gepreciseerd in het compliancecharter. Het betreft de domeinen opgesomd in de voormelde circulaire "compliance" en deze die aan de lijst zullen worden toegevoegd op voorstel van de verantwoordelijke van de compliancefunctie. Dit voorstel is gebaseerd op een risicoanalyse en wordt geëvalueerd door het directiecomité in overleg met audit- en risicocomité.

Op 31 december 2018 is de compliance belast met het toezicht op de naleving van de wettelijke en/of reglementaire integriteits- en gedragsregels in de volgende domeinen:

- bepalingen van artikel 42 §1 van de wet van 13 maart 2016 betreffende het statuut en de controle op de verzekerings- of herverzekeringsondernemingen,
- bepalingen van punt 5.4 van de circulaire NBB_2016_31 van 5 juli 2016 over de prudentiële verwachtingen van de NBB inzake het governancestelsel voor de verzekerings- en herverzekeringsector;
- voorkomen van het witwassen van geld,
- naleving van specifieke embargo's, met inbegrip van de bevrozing van activa van sommige personen en entiteiten,
- voorkoming van bijzondere mechanismen van fiscale fraude,
- principes inzake deugdelijk remuneratiebeleid,
- regels inzake de uitoefening van externe functies door de leiders van gereguleerde ondernemingen,
- leningen, kredieten en borgstellingen aan leiders, aandeelhouders en verbonden personen,
- "fit & proper"-regels,
- beheer van de belangenconflicten,
- whistleblowing,
- corruptiebestrijding,
- gedragsregels "AssurMiFID" - nu IDD - met het oog op de bescherming van de gebruikers van financiële producten en diensten,
- andere bepalingen met betrekking tot de bescherming van de verzekeringsnemer, de informatieverstrekking aan de cliënt, de reclame, de labelling, het commercialiseringsverbod ...
- beheerpraktijken inzake uitbesteding,
- verzekeringsbemiddeling en verzekeringsdistributie,
- de wetgeving inzake het hypothecaire krediet,
- de wetgeving inzake de marktpraktijken en de bescherming van de consument,
- de anti-discriminatiewetgeving,
- de wetgeving op de persoonlijke levenssfeer - nu GDPR,
- gedragscodes en -regels van Assuralia,
- de interne integriteitswaarden en -regels.

3.4.3.3. Belangrijkste opdrachten

Deelname aan de uitwerking van het integriteitsbeleid, aan de beoordeling en aan de controle op de naleving ervan.

De compliancefunctie neemt, in een adviserende rol, deel aan de uitwerking van het integriteitsbeleid en de update ervan.

Op voorstel van de compliance heeft het Directiecomité een nieuw integriteitsbeleid goedgekeurd op 4 december 2018 en de Raad van bestuur heeft het bevestigd op 24 januari 2019.

Uitwerking van een actieplan

De compliance werkt een geschreven jaaractieplan uit dat berust op een methodische risicoanalyse en dat een voldoende gedetailleerde beschrijving geeft van de aard en de frequentie van de controleopdrachten die zullen worden uitgevoerd tijdens het betrokken jaar.

Identificatie, beoordeling en monitoring van de compliancerisico's

Het referentiedocument ter zake is de "Methodologie inzake het beheer van de compliancerisico's".

De door de compliance gerealiseerde monitoring vervolledigt de controlemaatregelen die de operationele lijnen en ondersteunende functies hebben ingevoerd, in eerstelijnsverdediging. Deze monitoring heeft als doel de robuustheid van hun risicobeheerinstrument te beoordelen en veilig te stellen.

De monitoring gebeurt na de voorafgaande identificatie en beoordeling van de potentiële compliancerisico's die zijn opgespoord in het kader van het reglementaire toezicht uitgeoefend door de compliance.

De volgende activiteiten komen hierin aan bod: (I) het beoordelen van de procedures, controles en richtlijnen die zijn ingevoerd binnen de operationele lijnen en ondersteunende functies ("*test of design*"), (II) het beoordelen van de doeltreffendheid en duurzaamheid van deze procedures en maatregelen voor eerstelijnscontrole ("*tests of effectiveness*"), (III) het opstellen van aanbevelingen en het opvolgen van de invoering ervan en (IV) de uitvoering van doelgerichte controles.

Advies- en raadgeving

De compliance verstrekt raad en advies betreffende de concrete toepassing van de wetten, reglementen, normen en codes die vallen onder haar werkdomeinen, hetzij op het moment dat zij wordt geraadpleegd, hetzij bij het uitvoeren van haar controleopdrachten en bij het opstellen van aanbevelingen.

Opleiding en sensibilisering

In samenwerking met de operationele lijnen en ondersteunende functies ziet de compliance toe op de sensibilisering van de medewerkers inzake het opsporen en beheersen van de compliancerisico's.

Tevens verleent zij haar medewerking aan de ontwikkeling en organisatie van sensibiliseringsacties en opleidingen voor medewerkers in materies die binnen haar activiteitendomein vallen.

Invoering van het anti-witwasapparaat

Om te voldoen aan de verwachtingen van de NBB op het gebied van governance met betrekking tot de voorkoming van witwassen, heeft het Directiecomité van 13 juni 2018 de verantwoordelijke van de compliancefunctie aangesteld als AMLCO door hem de verantwoordelijkheid voor de invoering en de opvolging van deze materie toe te vertrouwen.

3.4.3.4. Governance

Op het niveau van de raad van bestuur en van het hierin opgerichte audit- en risicocomité

De raad van bestuur neemt het initiatief om de integriteit in de zaakvoering te bevorderen. De raad keurt het integriteitsbeleid goed en beoordeelt ten minste één keer per jaar of dit beleid aangepast is aan de bedrijfsactiviteiten.

De raad beoordeelt op periodieke wijze, en ten minste één keer per jaar, de doeltreffendheid van het governancesysteem en, in het bijzonder, de goede werking van de onafhankelijke controlefuncties, waaronder de compliance.

Hij ziet erop toe dat het directiecomité de nodige maatregelen treft zodat Ethias permanent over een aangepaste, onafhankelijke compliancefunctie beschikt.

Het comité bevestigt het charter en het actieplan en beoordeelt ten minste één keer per jaar of de compliancerisico's voldoende geïdentificeerd en beheerst worden.

Op het niveau van het directiecomité

Het directiecomité werkt het integriteitsbeleid uit.

Het neemt de nodige maatregelen opdat Ethias permanent zou beschikken over een aangepaste, onafhankelijke compliancefunctie.

Het directiecomité keurt het actieplan van de compliance goed en ziet erop toe dat zij de nodige menselijke en andere middelen krijgt voor de uitvoering ervan.

3.4.4. Integriteitsbeleid

Het integriteitsbeleid omvat de interne en externe gedragsregels die van toepassing zijn op de werknemers van de onderneming en biedt een referentiekader om elk van hun acties te sturen, hun keuzes te inspireren en de waarden van de onderneming dagelijks te laten leven.

3.4.4.1. Rollen en verantwoordelijkheden

De Raad van bestuur neemt het initiatief om de integriteit in de bedrijfsuitvoering te bevorderen. Hij keurt het integriteitsbeleid goed en vergewist zich ervan of het aangepast is aan de activiteiten van de onderneming.

Het Directiecomité werkt het integriteitsbeleid uit en ziet erop toe dat alle leden van Ethias hiervan kennisnemen en dit beleid naleven.

De compliancefunctie neemt, in een adviserende rol, deel aan de uitwerking van het integriteitsbeleid en de update ervan. Zij verzekert tevens het belang ervan en de afstemming op de activiteiten van Ethias.

Alle medewerkers sluiten zich aan bij het integriteitsbeleid van de onderneming en brengen het in uitvoering. Het management staat op zijn beurt in voor de controle op de correcte toepassing ervan.

3.4.4.2. Inhoud van het integriteitsbeleid

Het nieuwe integriteitsbeleid van Ethias vertaalt alle gedragsregels in 4 grote thema's:

- 1) de **integriteit bij de uitoefening van onze activiteiten**: dit hoofdstuk ontwikkelt de gedragsregels op het vlak van financiële inbreuken (strijd tegen witwassen, financiële sancties, strijd tegen witwassen en naleving van fiscale bepalingen), de vrije concurrentie, het beheer van activa en het respect voor het milieu;
- 2) de **integere behandeling van onze verzekerden**: in dit hoofdstuk worden de regels betreffende de naleving van de algemene zorgvuldigheidsplicht (IDD), de bescherming van de persoonsgegevens en de persoonlijke levenssfeer, de preventie en het beheer van de belangenconflicten en het respect voor de partners uiteengezet;
- 3) de **integriteit in de relaties tussen collega's en loyaliteit ten aanzien van de onderneming** en
- 4) de **bedrijfs-governance**.

Belangenconflicten

Ethias beschikt over een beleid inzake belangenconflicten, waarvan de laatste versie werd goedgekeurd door de Raad van bestuur op 17 september 2018.

Bepaalde soorten belangenconflicten worden geregeld door specifieke reglementeringen. Andere belangenconflicten worden daarentegen door geen enkele bepaling in het bijzonder omkaderd. Het beleid inzake belangenconflicten werd ook aangevuld met een praktische gids voor de bedrijfsleiders en medewerkers van Ethias.

Deze gids verduidelijkt het begrip "belangenconflict", dat abstract en moeilijk te omschrijven kan lijken. Hij legt vervolgens uit hoe belangenconflicten op een adequate manier te omkaderen en dat volgens 2 benaderingen:

- de preventie met maatregelen die worden genomen om het optreden van belangenconflictsituaties te vermijden en
- aangezien het onmogelijk is om alle situaties te voorkomen die aanleiding kunnen geven tot een belangenconflict, moet er ook aandacht uitgaan naar het beheer van belangenconflicten. Dit veronderstelt de uitvoering van aangepaste maatregelen om te vermijden dat het conflict schade met zich meebrengt.

Voorkomen van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme

AML Governance

In 2018 werd de governance met betrekking tot de voorkoming van witwassen aangepast naar aanleiding van de inwerkingtreding van de nieuwe anti-witwaswet. De CRO werd bovendien, binnen het Directiecomité aangesteld als verantwoordelijke voor de implementatie van de bovenvermelde wetgeving en rekent hij op de AMLCO: de verantwoordelijke voor de compliancefunctie. Binnen de compliance werd ook een witwaseenheid opgericht die instaat voor de analyse van de eerstelijnscontroleverslagen, de resultaten van de tweedelijnscontrole en de atypische verrichtingen.

Algemene risicobeoordeling

In overeenstemming met de wet van 18 september 2017 tot voorkoming van het witwassen van geld (WG) en de financiering van het terrorisme (FT) en met de circulaire NBB_2018_02 "Algemene risicobeoordeling inzake de bestrijding van WG/FT", heeft Ethias in 2018 een eerste algemene risicobeoordeling uitgevoerd die haar in staat stelt

de risico's WG/FT, waaraan zij in het kader van haar activiteiten is blootgesteld, te identificeren en goed te beheren. In dat opzicht werden 69 risicofactoren geïdentificeerd en geanalyseerd (beoordeling op basis van de frequentie in de portefeuille en de geschiktheid van de bestaande maatregelen).

AML-procedures en compliance-monitoring

Ethias heeft bepaald en implementeert procedures om de verdachte verrichtingen inzake witwassen van geld of financiering van terrorisme te voorkomen, op te sporen en te signaleren, zowel in Leven Particulieren als in Leven Collectiviteiten.

Compliance voert ieder jaar een monitoring uit van de belangrijkste risico's van de identificatieregels, de naleving van de normen inzake financiële sancties, de opvolging van de atypische transacties en de organisatie van de interne controle.

Whistleblowing

Hoewel elke werknemer verplicht is om alle gedragsregels van het integriteitsbeleid na te leven, is het ook zijn of haar verantwoordelijkheid om elk wangedrag dat hij of zij opmerkt te melden.

Ook al worden de medewerkers aangemoedigd om de voorkeur te geven aan de gebruikelijke kanalen door contact op te nemen met zijn/haar direct leidinggevende of met een hoger managementniveau, kan hij/zij ook gebruikmaken van het interne waarschuwingssysteem dat binnen de onderneming is opgezet door contact op te nemen met het hoofd van de compliancefunctie, overeenkomstig de procedures die zijn vastgelegd in de whistleblowing-procedure die op 12 december 2016 door het Directiecomité is goedgekeurd.

3.4.5. IT-infrastructuur en continuïteit

3.4.5.1. Beschrijving van de in acht genomen beginselen inzake ICT-veiligheid, internetdiensten en cloudcomputing

Het algemeen veiligheidsbeleid is erop gericht de veiligheid van de activiteiten, diensten en middelen van de onderneming adequaat te beschermen. Het beleid heeft zowel betrekking op informatiebeveiliging als op fysieke beveiliging.

Veiligheidsbeheer maakt deel uit van het algemene risicobeheer zoals beschreven in het "Algemene Risicobeleid" en het "Beleid inzake beheer van de operationele risico's". De beginselen van risicobeheer die in deze beleidslijnen zijn uiteengezet, zijn derhalve van toepassing op het algemeen veiligheidsbeleid.

Gezien haar systemische karakter hecht Ethias bijzondere aandacht aan de veiligheid van haar activiteiten, rekening houdend met:

- haar essentiële rol in het financieel systeem en haar groot belang op sociaal vlak;
- het feit dat zij, precies omwille van haar systemische karakter en haar hoge visibiliteit en haar stevige reputatie, een favoriet doelwit is voor kwaadwillige personen.

Wettelijke en reglementaire context

Ethias houdt rekening met de wettelijke vereisten en met de regelgevende bepalingen die de toezichtautoriteit heeft vastgelegd. Dit betreft voornamelijk:

- De circulaire van de Nationale Bank van België:
  - NBB_2016_31: De circulaire over de prudentiële verwachtingen van de Nationale Bank van België inzake het governancestelsel voor de verzekerings- en herverzekeringssector
  - NBB_2015_32: Aanvullende prudentiële verwachtingen op het vlak van de operationele bedrijfscontinuïteit en beveiliging van systeemrelevante financiële instellingen
  - Circulaire CBFA 2009_17 over gezonde praktijken inzake het beheer van de Internet-beveiligingsrisico's en bijlage

Als verantwoordelijke voor gegevensverwerking is Ethias specifiek onderworpen aan de volgende bepalingen die zij bijgevolg moet respecteren:

- de EU-verordening 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens (GDPR - **G**eneral **D**ata **P**rotection **R**egulation)
- de wet van 1 juli 2011 betreffende de beveiliging en bescherming van kritieke infrastructuren

Ethias leeft ook de specifieke vereisten van de volgende entiteiten na:

- FSMA (Autoriteit voor financiële diensten en markten)
- Fedris (Federaal agentschap voor beroepsrisico's)
- Sigedis (regulator ten aanzien van de sociale individuele gegevens)
- Pensioendiensten van de Openbare Sector
- KSZ (Kruispuntbank van de sociale zekerheid)
- Gegevensbeschermingsautoriteit
- ...

De verschillende verordeningen, circulaire of richtlijnen worden systematisch in aanmerking genomen in het kader van de informatiebeveiliging.

Hoofdprincipes

Het informatiesysteem van Ethias groepeert alle materiële, softwarematige, organisatorische, menselijke en procedurele middelen die bijdragen tot de verwerving, het beheer, de opslag, de verwerking, het transport, de verspreiding en de vernietiging van de informatie binnen de organisatie.

Informatiebeveiliging wordt omschreven als de som van de operaties voor het waarborgen en verduurzamen van het informatiesysteem, dat noodzakelijk is voor de voortzetting van de beroepsactiviteiten.

Uiteindelijk gaat het erom ervoor te zorgen dat de informatie kan voldoen aan de criteria van beschikbaarheid, vertrouwelijkheid, integriteit, conformiteit en authenticiteit die nodig zijn om bedrijfsactiviteiten uit te voeren. Informatiebeveiliging omvat de bescherming van de persoonsgegevens.

Om haar controles op de eerste en de tweede verdedigingslinie uit te voeren, heeft Ethias beslist om daarenboven te steunen op het "Information & Cyber Security Resilience Framework", dat grotendeels geïnspireerd is op het "cyber security framework" van de beveiligingsdivisie van het NIST⁴ dat een referentie is op dit vlak. Deze referentie is verenigbaar met de ISO/IEC 27001-norm.

Binnen het Risk Management definieert de Security Officer een beveiligingsstrategie om tegemoet te komen aan de behoeften van de business en tegelijkertijd het risiconiveau binnen de risicotolerantielimiten te houden. De Data Protection Officer bepaalt, in overleg met de Security Officer, de elementen die voldoen aan de voorschriften van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (GDPR).

Deze strategie omvat:

- de te bereiken doelstellingen op het gebied van veiligheid, vertaald in een reeks richtlijnen die aan de behoeften van de onderneming zijn aangepast en pragmatisch moeten zijn (richtlijn inzake de controle op de businessstoegangen, richtlijn inzake het gebruik van clouddiensten, richtlijn inzake de controle op de IT-complexiteit ...).
- De maatregelen moeten in overeenstemming zijn met de richtlijnen, geconsolideerd in het veiligheidsplan. Deze maatregelen houden verband met:
  - **bescherming** van de informatie en van het informatiesysteem
  - **opsporing** van mogelijke veiligheidsproblemen
  - **reactie** op veiligheidsincidenten
  - **herstel** van de componenten van het informatiesystemen na een incident.

Het veiligheidsplan bevat het implementatieschema van de maatregelen en de vermogensbehoeften. Het plan wordt gestuurd door de Security Officer en jaarlijks herzien om rekening te houden met veranderingen in risico's en veranderingen in de doelstellingen en verplichtingen van Ethias. De Data Protection Officer staat op zijn beurt in voor het sturen van acties in verband met de bescherming van persoonsgegevens.

De verschillende business- en ondersteunende directies (IT, Building en HR) zijn verantwoordelijk voor het opstellen en implementeren van specifieke actieplannen die aansluiten bij de maatregelen uit het veiligheidsplan, zowel op technisch als op organisatorisch vlak. Indien nodig worden bepaalde maatregelen uitgevoerd door middel van specifieke veiligheidsprojecten of projecten die beantwoorden aan bredere behoeften van Ethias. Het Risk Management zorgt, als tweede verdedigingslinie, voor een controle op de afstemming tussen enerzijds de veiligheidsstrategie en -richtlijnen en anderzijds de technische en organisatorische veiligheidsmaatregelen die op het veld worden uitgevoerd.

De Security Officer en de Data Protection Officer zorgen er ook voor dat personeelsleden zich bewust zijn van de veiligheid en de bescherming van persoonsgegevens op hun respectieve gebieden.

Dit proces is gebaseerd op de analyse van veiligheidsrisico's en impactanalyses voor de bescherming van persoonsgegevens, gevoed door de volgende informatie:

- Toezicht op de veiligheidsbedreigingen
- Data flow mapping (gegevensstromen in kaart brengen)
- Dossiers m.b.t. IT-beveiligingsarchitectuur en inventaris van IT-resources
- Register voor verwerking van persoonsgegevens
- Identificatie van de kritieke activiteiten van Ethias
- Businessbehoeften
- Register van veiligheidsincidenten of incidenten waarbij persoonsgegevens betrokken zijn⁵
- Voorschriften van de regulator

⁴ NIST: het *National Institute of Standards and Technology* is een Amerikaans instituut dat tot taak heeft innovatie en concurrentievermogen te bevorderen, met name door de ontwikkeling en het gebruik van normen. Hun standaard "cyber security framework" wordt in ruime mate gebruikt door publieke en private organisaties, ook buiten de Verenigde Staten.

⁵ Een incident met persoonsgegevens wordt ook wel een "privacy"-incident genoemd.

3.4.5.2. Beschrijving van de in het continuïteitsbeleid opgenomen beginselen

Doelstellingen

Het bedrijfscontinuïteitsbeleid wil waarborgen dat de onderneming, in het geval van een ernstige en niet-geplande onderbreking van haar activiteiten, haar kritieke of belangrijke activiteiten kan handhaven, of zo spoedig mogelijk kan herstellen. Dit beleid is er ook op gericht dat de onderneming, voor die gebieden waarvoor zij zichzelf kwetsbaar acht, de materiële risico's identificeert en noodplannen opstelt en deze noodplannen regelmatig evalueert, bijwerkt en test.

Het continuïteitsbeheer van de activiteiten maakt deel uit van het algemene risicobeheer zoals beschreven in het "Algemene Risicobeleid" en het "Beleid inzake beheer van de operationele risico's". De beginselen van risicobeheer die in deze beleidslijnen zijn uiteengezet, zijn dus van toepassing op het bedrijfscontinuïteitsbeleid.

Regelgevend kader

Ethias houdt rekening met de wettelijke vereisten en met de regelgevende bepalingen die de toezichtautoriteit heeft vastgelegd. Dit betreft voornamelijk:

- De circulaires van de Nationale Bank van België:
  - NBB_2016_31: De circulaire over de prudentiële verwachtingen van de Nationale Bank van België inzake het governancestelsel voor de verzekerings- en herverzekeringsector.
  - NBB_2015_32: Aanvullende prudentiële verwachtingen op het vlak van de operationele bedrijfscontinuïteit en beveiliging van systeemrelevante financiële instellingen
  - PPB/D.256 (2005): De circulaire betreffende de gezonde beheerpraktijken teneinde de continuïteit van de activiteiten van de financiële instellingen te waarborgen
- De EU-verordening 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens (General Data Protection Regulation - GDPR)
- De specifieke vereisten van de volgende entiteiten:
  - Fedris (Federaal agentschap voor beroepsrisico's)
  - Sigedis (regulator ten aanzien van de sociale individuele gegevens)
  - Pensioendiensten van de Openbare Sector
  - KSZ (Kruispuntbank van de sociale zekerheid)

Methodologisch referentiedocument van het continuïteitsinitiatief

Via het **Business Continuity Management (BCM)** implementeert Ethias processen, procedures en systemen die, in het geval van ernstige en niet-geplande onderbreking van de activiteiten, de verzekering geven van:

- de capaciteit om te reageren op noodsituaties en deze zo te beheren om zowel de cliënten als het personeel te beschermen;
- het behoud van de kritieke activiteiten of hun herstel binnen de termijnen die aan de vastgestelde doelstellingen beantwoorden;
- de hervatting van haar normale activiteiten binnen de termijnen die aan de vastgestelde doelstellingen beantwoorden;
- de toekomst van de onderneming en de bescherming van haar kapitaal waarvan haar reputatie deel uitmaakt;

Gezien haar systemische karakter hecht Ethias bijzondere aandacht aan de continuïteit van haar activiteiten, rekening houdend met:

- haar essentiële rol in het financieel systeem en haar groot belang op sociaal vlak;
- het feit dat zij, precies omwille van haar systemische karakter en haar hoge visibiliteit en haar stevige reputatie, een favoriet doelwit is voor kwaadwillige personen.

Ethias heeft ervoor gekozen om haar beheerssysteem inzake continuïteit van de activiteiten te baseren op de internationale ISO/IEC-norm 22301:2012. Deze internationale norm moedigt een aanpak per proces voor de instelling, de invoering, het heronderzoek en de permante verbetering van het continuïteitsbeheer van de activiteiten van een onderneming aan.

3.5. Interneauditfunctie

3.5.1. Taken

De interne auditfunctie heeft als opdracht op een onafhankelijke manier redelijke zekerheid te verschaffen aan de raad van bestuur en aan het directiecomité over de kwaliteit en de doeltreffendheid van de interne controle, het risicobeheer en de systemen en processen van deugdelijk bestuur van de instelling. De interne audit staat de leden van deze organen bij in hun opdracht ter zake. De beoordelingen die de interne audit daartoe uitvoert in het kader van de verzekeringsopdrachten hebben betrekking op de volgende aspecten:

- naleving van de wetten, reglementen, regels, procedures en contracten;
- bereiken van de strategische doelstellingen in de organisatie;
- betrouwbaarheid en integriteit van de financiële en operationele informatie;
- efficiëntie en doeltreffendheid van de operaties en programma's;
- bescherming van de activa.

Alle processen, activiteiten, functies, systemen en operaties van de instelling en van haar dochterondernemingen behoren tot het onderzoeksveld van de interne audit, zonder voorbehoud en zonder uitzondering. Ook de uitbestede activiteiten maken deel uit van het onderzoeksveld van de interne audit, met dien verstande dat de instelling de nodige voorzieningen zal treffen⁶ opdat de interne auditfunctie haar opdracht kan uitvoeren.

In voorkomend geval neemt de interne audit deel aan activiteiten op het vlak van adviesverlening⁷. Alvorens deze te aanvaarden gaat het hoofd van de interne audit na in welke mate deze adviesverlenende activiteiten toegevoegde waarde kunnen scheppen en de processen inzake bedrijfsvoering, risicobeheer en controle van de organisatie kunnen verbeteren. Deze adviesverlenende rol is een bijkomende functie die in geen enkel geval de basisopdracht, noch de verantwoordelijkheid en de beoordelingsvrijheid van de interne Audit in het gedrang mag brengen. Het directiecomité en het audit- en risicocomité worden ingelicht over deze adviesverlenende activiteiten, hetzij door de opname ervan in het auditplan, hetzij via het activiteitenverslag.

De interne audit is tevens belast met het beoordelen van de interne fraudegevallen⁸ vanuit een streven naar het verbeteren van de processen inzake governance, risicobeheer en interne controle.

De interne audit beoordeelt, onder meer via zijn opdrachten en door zijn rol van derde verdedigingslijn, of de risico's waaraan Ethias is blootgesteld in het kader van haar diverse activiteiten op een adequate manier worden opgespoord en gedekt.

De interne audit heeft tevens aandacht voor een continue verbetering van de werking en de reputatie van de entiteiten in de groep, waarbij er wordt toegezien op een efficiënt beheer van de beschikbare middelen. Een auditovereenkomst vermeldt de fundamentele principes die de interne auditfunctie binnen deze entiteiten regelen door een beschrijving te geven van zijn doelstellingen, zijn rol, zijn verantwoordelijkheden en zijn werkingsmodaliteiten. Deze overeenkomst geeft aan de interne auditfunctie een onafhankelijkheid ten opzichte van de geauditeerde activiteiten, waardoor zijn onpartijdigheid voor de uitoefening van zijn opdracht wordt gewaarborgd.

De interne audit heeft onbeperkt toegang tot de informatie, de documenten en de materiële en immateriële goederen. Hij kan aan elke persoon de nodige elementen vragen die hij onontbeerlijk acht voor de uitvoering van zijn opdrachten.

3.5.2. Auditcharter

Het interne auditcharter van Ethias wordt omschreven als de "grondwet van de auditoren". Het erkent hun rol, bezorgt hen een geleidebrief die noodzakelijk is voor het uitvoeren van hun opdrachten en voor het bevestigen van hun identiteit. Het charter biedt tevens bescherming voor de geauditeerden door aan de auditoren plichten en deontologische principes op te leggen. Het interne auditcharter wordt, indien nodig en minimaal om de 3 jaar, herzien om de permanente adequatie van de tussenkomstcapaciteit van de Interne Audit met de aan hem toevertrouwde opdrachten te garanderen. De laatste versie, waarin de vereisten van de circulaire NBB_2015_21 betreffende de interne controle en de interne auditfunctie zijn opgenomen, werd goedgekeurd door de Raad van bestuur van Ethias van 20 oktober 2017.

Het charter werd aan alle medewerkers van Ethias bekendgemaakt via de publicatie ervan op het bedrijfsintranet.

De verantwoordelijke van de interne audit beoordeelt jaarlijks of de opdracht, de bevoegdheden, en de verantwoordelijkheden bepaald in het charter de interne auditdienst nog steeds toelaten haar doelstellingen te behalen. Hij communiceert het resultaat van deze beoordeling aan het directiecomité en aan de raad van bestuur.

3.6. Actuariële functie

Ethias voerde een actuariële controlefunctie in met als doel de opdrachten van de actuariële controlefunctie uit te breiden naar ieder onderwerp dat een onafhankelijk actuariële advies vereist. Op meer concrete wijze is deze functie belast met het uitgeven van oordelen en het adviseren van het directiecomité en in het bijzonder de CRO over de actuariële aspecten van het risicobeheer.

De actuariële controle staat, op hiërarchisch en organisatorisch vlak, los van de operationele activiteit waarop deze betrekking heeft en is aldus verbonden aan de CRO. Het departement is vandaag samengesteld uit 6 personen met actuariële en financiële kennis en/of relevante ervaring om de opdrachten tot een goed einde te brengen. Het hoofd van het departement beantwoordt aan de NBB-vereisten inzake expertise en betrouwbaarheid.

⁶ Onder meer via de opname van auditclausules in de dienstverleningsovereenkomsten.

⁷ Enkele voorbeelden: adviesverstrekking, tijdelijke deelname aan een project- of werkgroep, inrichting van een opleiding.

⁸ De interne fraudegevallen worden geanalyseerd en behandeld in samenwerking met de Directie Human Resources en de hiërarchie van de perso(n)en betrokken in de fraude.

Het hoofd van de actuariële controle informeert onmiddellijk het directiecomité wanneer hij een situatie ontdekt die hij als ongewoon beschouwt. Indien de situatie het vereist, richt hij zich ook rechtstreeks tot de voorzitter van het directiecomité, de voorzitter van de raad van bestuur, de leden van het auditcomité en de revisoren van de entiteit waarmee hij belast is.

De actuariële controle beoordeelt eerst zijn onafhankelijkheidspercentage voor elke opdracht waarmee hij belast is.

In het kader van het validatieproces van het interne model beoordeelt Ethias de kwaliteit en de onafhankelijkheid van de validatie. De validatie wordt beheerd door de actuariële controle, maar een externe goedkeuring is mogelijk om de onafhankelijkheid te verzekeren.

Het charter bepaalt dat het hoofd van de actuariële controle en haar rechtstreekse medewerkers toegang moeten hebben tot alle nuttige informatie voor hun opdracht. Om een goede informatie van de technische dossiers te verzekeren, is het hoofd van het departement lid van het controlecomité verzekering herverzekering (nu IRC, Insurance Reinsurance Committee en 2019).

De kernverantwoordelijkheden van de actuariële controle zijn:

- coördineren van de berekening van de technische voorzieningen;
- uitgeven van een advies over het globale onderschrijvingsbeleid en de tarifiering;
- uitgeven van een advies over de adequatie van de getroffen beschikkingen op het vlak van herverzekering;
- uitgeven van een advies over het winstdeelname- en restornobeleid alsook over de naleving van de reglementering ter zake;
- bijdragen aan de effectieve invoering van het risicobeheerssysteem;
- tweedelijnscontroles uitvoeren in het kader van:
  - pijler 1 van Solvency II voor de berekeningen uitgevoerd door het Risk Management;
  - pijler 2 van Solvency II (capital planning);
  - pijler 3 van Solvency II (Addactis);
- medewerking aan grote projecten door de interne validatie te verzekeren
- goedkeuren van de technische elementen ten grondslag van de valorisatie van de verzekeringspassiva onder de IFRS17-norm.

De actuariële controle geeft voor elk van zijn opdrachten een validatieverslag of een onafhankelijk advies uit naargelang de aard van de opdracht. Deze verslagen zijn bestemd voor het directiecomité en bevatten de eventueel tijdens de opdracht uitgegeven aanbevelingen. Deze aanbevelingen worden ook opgevolgd door de actuariële controle.

Bovendien stelt hij minstens een keer per jaar een schriftelijk verslag op dat hij voorlegt aan de raad van bestuur. Dit rapport brengt verslag uit van alle werkzaamheden uitgevoerd door de actuariële functie en het resultaat ervan. Hij vermeldt duidelijke alle tekortkomingen en geeft aanbevelingen om ze te verhelpen.

Het charter van de actuariële controle bevat op gedetailleerde wijze de basisprincipes, de organisatie, de bevoegdheden, de onafhankelijkheid, de kernverantwoordelijkheden, de opdrachten en de reporting van de actuariële controle.

Dit charter werd eind 2017 herzien en gevalideerd door de Raad van bestuur in mei 2018.

3.7. Uitbesteding

3.7.1. Essentiële elementen van het uitbestedingsbeleid

Het uitbestedingsbeleid werd herzien door de raad van bestuur van Ethias van 21 december 2017 om rekening te houden met de controlewet van 13 maart 2016 en met de bepalingen van hoofdstuk 7 van de circulaire NBB_2016_31 inzake governance.

Er is sprake van uitbesteding wanneer er voor de uitoefening van activiteiten, functies of processen die anders door de verzekeringsonderneming zelf zou worden uitgevoerd een beroep wordt gedaan op derde dienstverleners, ongeacht zij bestemd zijn voor de klanten of voor de onderneming zelf.

Het uitbestedingsbeleid van Ethias voert een kaderstructuur voor de door de onderneming uitbestede activiteiten door verschillende principes te ontwikkelen.

Dezelfde basisregels zijn van toepassing op alle vormen van uitbesteding, of het nu gaat om externe uitbesteding of uitbesteding binnen de groep, dan wel om uitbesteding die al dan niet betrekking heeft op kritieke of belangrijke functies of activiteiten. De uitbesteding van een kritieke of belangrijke functie of activiteit is evenwel onderworpen aan bijkomende kaderregels.

Een functie of activiteit wordt als kritiek of belangrijk beschouwd wanneer zij essentieel is voor de activiteiten van de onderneming in de mate dat deze, zonder de bedoelde functie of activiteit, niet in staat zou zijn haar diensten te verlenen aan de verzekeringnemers.

Zo beschouwt Ethias als kritiek of belangrijk haar “corebusiness”-activiteiten bestemd voor de verzekerden, de operaties die rechtstreeks bijdragen aan de uitvoering ervan en de onafhankelijke controlefuncties, met name:

- de corebusiness-activiteiten en de operaties die rechtstreeks bijdragen aan de uitvoering ervan:
  - de tarifiering en de ontwikkeling van verzekeringsproducten,
  - het beheer van verzekeringscontracten en schadegevallen,
  - het beheer van de activaportefeuille,
  - de boekhouding,
  - de operaties inzake IT-ontwikkeling en -onderhoud die rechtstreeks deelnemen aan de uitvoering van deze activiteiten en de opslag van de gegevens.

- de onafhankelijke controlefuncties:
  - de interne audit,
  - de compliance,
  - het risicobeheer,
  - de actuariële functie.

De “corporate”-activiteiten, bestemd voor de onderneming zelf, zoals de HR, de marketing, de interne en externe communicatie het beheer van de maatschappelijke gebouwen, de legal, de opleidingen of de vordering van onbetaalde premies worden daarentegen als niet-kritiek beschouwd.

3.7.2. Uitbesteding van informaticadiensten

Ethias besteedt de tal van informaticadiensten uit aan haar dochteronderneming NRB.

4. Risicoprofiel

4.1. Verzekeringstechnisch risico

4.1.1. Definities

4.1.1.1. Verzekeringstechnisch risico Niet-Leven:

Het verzekeringstechnisch risico in Niet-Leven vloeit voort uit de volatiliteit verbonden aan de verzekeringsverplichtingen Niet-Leven. Het omvat:

- het premie- en reserverisico, dat voortvloeit uit de schommelingen in het tijdstip, de frequentie en de ernst van de verzekerde gebeurtenissen en uit het tijdstip en het bedrag van de schaderegelingen, alsook uit de volatiliteit van de beheerkosten van de levensverzekeringsovereenkomsten of levensherverzekeringsovereenkomsten.
- het rampenrisico, dat het gevolg is van de onzekerheid als gevolg van extreme of uitzonderlijke gebeurtenissen die een impact zouden kunnen hebben op de afgesloten contracten.

4.1.1.2. Verzekeringstechnisch risico ziektekostenverzekering

Het verzekeringstechnisch risico Ziekte weerspiegelt het risico dat voortvloeit uit de onderschrijving van gezondheidsverzekeringsverplichtingen, zowel als die wordt uitgeoefend op een technische basis die gelijkaardig is aan deze van de levensverzekering als aan deze van de verzekering Niet-Leven.

Ziektekostenverzekering analoog aan levensverzekering (ziekte VAL): deze module bevat ook de annuïteiten die voortvloeien uit ziekteovereenkomsten niet-VAL zoals de overeenkomsten tot vergoeding van de werknemers of van de ongevallenovereenkomsten. De risico's in deze categorie zijn dezelfde als de risico's onder "Verzekeringstechnisch risico Leven", zonder rampenrisico.

Ziektekostenverzekering analoog aan niet-levensverzekering (Ziekte niet-VAL) omvat de volgende risico's:

- het premie- en reserverisico
Dit risico wordt voorgesteld in de vorige sectie.
- het beëindigingsrisico dat voortvloeit uit de vermindering of de afkoop van polissen.
- Het rampenrisico dat voortvloeit uit de duidelijke onzekerheid als gevolg van de uitzonderlijke opeenstapeling van risico's in extreme omstandigheden.

4.1.1.3. Verzekeringstechnisch risico Leven:

Het verzekeringstechnisch risico in Leven weerspiegelt het risico dat voortvloeit uit de levensverzekeringsverplichtingen. Het omvat:

- het sterfterisico
- het langlevensrisico
- het invaliditeits-/arbeidsongeschiktheidsrisico
- het kostenrisico dat voortvloeit uit de volatiliteit van de beheerkosten van de verzekeringscontracten of herverzekeringscontracten.
- het herzieningsrisico voortvloeiend uit de volatiliteit van de toegepaste herzieningspercentages als gevolg van veranderingen in het wettelijk kader of in de gezondheidstoestand van de persoon.
- het beëindigingsrisico
- het rampenrisico

4.1.2. Beoordeling van het verzekeringstechnische risico

De verzekeringstechnische risico's worden beoordeeld op basis van de berekening van de blootstellingsmaatregelen, de gevoeligheid van de blootstellingsmaatregelen voor de belangrijkste risicofactoren en via de berekening van het solvabiliteitskapitaalvereiste volgens de standaardformule.

4.1.3. Blootstelling aan het verzekeringstechnische risico

De volgende tabel bevat de best estimate van de technische voorzieningen, per activiteitenlijn.

In duizend euro	31 dec -18	31 dec -17
Schadeverzekering (met uitzondering van ziekteverzekering)	1.870.893	1.775.205
Ziekteverzekering (analoog aan schadeverzekering)	351.277	317.778
Ziekteverzekering (analoog aan levensverzekering)	1.394.538	1.389.121
Leven (zonder verzekeringen in rekeneenheden)	9.432.071	10.128.709
Contracten in rekeneenheden	1.182.266	826.446

4.1.4. Concentratie van het verzekeringstechnische risico

De verzekerings- en herverzekeringsactiviteiten zijn geconcentreerd op het Belgische grondgebied.

De activiteiten zijn verdeeld over de twee grote segmenten van verzekerden: enerzijds de Collectiviteiten en Ondernemingen en anderzijds de Particulieren. De positionering van Ethias ten aanzien van de Collectiviteiten en Ondernemingen verklaart de sterke verzekeringstechnische concentratie bij Collectiviteiten en Ondernemingen.

In termen van activiteitenlijnen opgesplitst volgens de Solvabiliteit II-norm merken wij een concentratie van het verzekeringstechnische risico voor de takken verzekeringen tegen arbeidsongevallen: het betreft enerzijds de portefeuille Arbeidsongevallen Wet 71 en anderzijds de portefeuille Arbeidsongevallen Wet 67.

4.1.5. Gevoeligheid aan het verzekeringstechnisch risico

De tabel hieronder toont de raming van het effect dat wijzigingen van bepaalde hypothesen zouden hebben op het bedrag van de technische voorzieningen van de levensverzekering. De variaties in de parameters liggen dicht bij de SCR-schokken gedefinieerd in Solvency II.

In duizend euro, enkel Ethias nv	2018	2017
Sterfterisico		
Stijging van de mortaliteit met 15 %	15.051	15.664
Langlevenrisico		
Stijging van de levensverwachting met 20 %	- 26.950	- 28.154
Kostenrisico		
Stijging van de interne schadebeheerskosten van 10%	- 21.131	- 21.062
Verdubbeling van de inflatie in plaats van de inflatievector van het referentiemodel	- 29.617	- 36.179

4.1.6. Vermindering van het verzekeringstechnische risico

4.1.6.1. Ontwikkeling van een nieuw product of wijziging van een bestaand product

Voor de lancering van een nieuw product wordt dit product vanuit alle aspecten onderzocht: marketing, juridisch, fiscaal, rentabiliteit, ALM-verplichtingen, compliance ...

De analyse wordt ter goedkeuring voorgelegd aan het "Insurance and Reinsurance Committee" (IRC) alsook aan de beslissingsorganen (Directiecomité en Raad van bestuur).

4.1.6.2. Onderschrijvingslimieten

Onderschrijvingsgidsen bepalen de onderschrijvingslimieten die moeten worden nageleefd (limieten van sectorale aard, contractuele limieten van verzekerde kapitalen, contractuele vergoedingslimieten ...).

4.1.6.3. Tarifiering

De tarieven worden vastgesteld door de actuarissen-tarifeerders en zijn onderworpen aan het advies van de Actuariële Controle.

4.1.6.4. Herverzekering

De diensten Non-Life Actuary, Life Actuary en Reinsurance van de directie Actuary & Pricing bepalen de noden van de onderneming op het vlak van herverzekering. De overeenkomsten worden jaarlijks herzien op basis van de onderschrijvingscapaciteiten van de onderneming en van de vragen van de productie. Het Insurance and Reinsurance Committee houdt toezicht op het herverzekeringsprogramma.

De herverzekering wordt afgesloten op basis van verdragen die betrekking hebben op een portefeuille in zijn geheel of op basis van facultatieve conventies met betrekking tot risico's die buiten het kader van de verdragen vallen. De meerderheid van deze contracten zijn afgesloten op niet-proportionele basis .

Beheer Niet-Leven

De verschillende portefeuilles (auto, arbeidsongevallen, ongevallen gemeen recht, burgerlijke aansprakelijkheid, brand, alle risico's, alle bouwplaatsrisico's en 10-jaarrisico) worden herverzekerd door verdragen voor grote verliezen. De herverzekering komt tussen wanneer een schadegeval of een gebeurtenis een bedrag dat bepaald wordt door de risicoaversie overschrijdt.

De gekochte capaciteiten hangen af van de onderschrijvingslimieten en/of de MLP (Maximum Loss Possible) in de verdragen voor grote verliezen per risico. Zij zijn afhankelijk van zeer voorzichtige rampscenario's voor de verdragen voor grote verliezen per gebeurtenis.

Beheer Leven

De risico's overlijden en arbeidsongeschiktheid worden herverzekerd op basis van een verdrag voor grote verliezen.

Beheer Niet-Leven en Leven

Bij een ongeval waarbij minstens twee personen betrokken zijn die verzekerd zijn in arbeidsongevallen, in ongevallen gemeen recht, in overlijden of in invaliditeit, komt een verdrag voor grote verliezen per evenement globaal tussen bovenop de hierboven voorgestelde verdragen.

Terrorisme wordt herverzekerd via de nationale TRIP-pool. Onze retentie na tussenkomst van TRIP is eveneens herverzekerd.

4.2. Marktrisico

4.2.1. Componenten van het marktrisico

Het marktrisico is een weerspiegeling van het risico met betrekking tot het niveau of de volatiliteit van de waarde van de activa en de passiva van Ethias als gevolg van de volatiliteit van de financiële markten.

Bovendien geeft het marktrisico in principe elk structureel onevenwicht tussen de activa en de passiva weer, in het bijzonder met betrekking tot hun duration.

Het marktrisico op de financiële beleggingen met betrekking tot de contracten in rekeneenheden wordt gedragen door de verzekerde. Deze financiële beleggingen worden bijgevolg niet in aanmerking genomen in de verschillende hieronder getoonde analyses.

Het marktrisico omvat de volgende componenten:

- Renterisico
- Credit spread risico
- Aandelenrisico
- Vastgoedrisico
- Wisselkoersrisico
- Concentratierisico op de marktrisico's

4.2.2. Blootstelling aan het marktrisico

De volgende tabellen laten de blootstelling aan het marktrisico van Ethias nv zien op 31/12/2018. De blootstellingen worden weergegeven per risicomodule van de standaardformule (interest, aandeel, vastgoed, credit spread, devies) en per type van activa. De blootstellingen worden gegeven in marktwaarde (met inbegrip van de gelopen maar niet-vervallen interesten).

De blootstellingen aan het renterisico zijn niet additief aangezien zij activa en passiva omvatten. Het vermelde totaal telt enkel de activa op.

In duizend euro	31 dec -18	31 dec -17
Interest	14.498.239	14.979.059
Aandeel	960.089	1.035.859
Vastgoed	329.858	320.271
Spreads	13.928.206	14.897.615
Deviezen	9.693	13.111
Ongevalconcentratie	15.218.152	16.253.745

De blootstellingen in overheidsobligaties en hiermee gelijkgestelde obligaties zijn in theorie onderworpen aan de SCR spread en concentratie, maar enkel sommige specifieke blootstellingen hebben, volgens de standaardformule, een niet-nullast (emittent buiten de eurozone).

In vergelijking met eind 2017 zijn de blootstellingen aan de SCR markt gedaald, hoofdzakelijk als gevolg van de overdracht van levensverzekeringcontracten van 2e pijler naar tak 23, alsook als gevolg van de verkoop van FIRST A.

- De blootstellingen aan de SCR Rente zijn gedaald, vooral de blootstellingen in overheids- en bedrijfsobligaties.
- De blootstellingen aan de SCR spread zijn gedaald, wat de SCR spread deed verminderen (het profiel van de ratings en duration zijn niet significant veranderd). De blootstellingen onderworpen aan de SCR spread met een last die niet nihil is, bedragen 5.637 miljoen euro in 2018 terwijl zij 6.386 miljoen euro in 2017 bedroegen.
- De blootstellingen die een SCR concentratie genereren bedragen 244 miljoen euro in 2018 tegen 330 miljoen euro in 2017.

Alle blootstellingen aan de verschillende hier voorgestelde marktrisico's integreren ook de activa van Ethias Pension Fund gekoppeld aan de pensioenverplichtingen van de onderneming.

4.2.3. Blootstelling aan het renterisico

De evolutie van de rentevoeten en de aanzienlijke vermindering van de gevoeligheid van de balans voor het renterisico in 2017 (als gevolg van "Switch VII" en de verwachte verkoop van de resterende portefeuille First A) heeft geleid tot een afname van het volume aan swaptions in de portefeuille in de loop van 2018.

In duizend euro	bijdrage aan de SCR rente	
	met rentedekking op 31/12/2018	met rentedekking op 31/12/2017
fixed income activa	-249.598	-278.939
Obl forward (aankoop)		-1.478
swaptions	-	-12.690
forward starting swaps (dekking renterisico)	-33.533	-46.317
Netto impact van de spread lock	-622	0
passiva	407.826	411.427
SCR Rente	124.073	72.002

De volgende tabel toont de evolutie van de duration gap activa-passiva

	31-12-2017			31-12-2018		
	Duration activa	Duration passiva	Duration gap	Duration activa	Duration passiva	Duration gap
Totaal Leven	6,81	7,96	0,36	6,91	9,04	-0,35
Totaal Niet-Leven	4,99	7,55	-0,58	4,93	7,86	-1,25
TOTAAL			0,10			-0,63

- De gevoeligheid van het eigen vermogen voor een schommeling van de rentevoeten is vanaf nu onder controle en houdt geen groot risico meer in.
- De acties van de twee laatste jaren hebben het mogelijk gemaakt om de duration gap in Leven te verminderen.
- De resterende duration gap in Niet-Leven houdt verband met de langetermijnverplichting van de schadevergoeding voor arbeidsongevallen.

4.2.4. Blootstelling aan het spreadrisico

De grootste blootstelling aan het spreadrisico heeft betrekking op de overheidsobligaties. Ethias is eveneens, maar in mindere mate, blootgesteld aan het risico op een stijging van de spreads op de valorisatie van haar bedrijfsobligaties.

De tabellen hieronder stellen de evolutie van de gemiddelde referentierating voor opgesplitst per type van obligatie.

In overeenstemming met het Solvency II-referentiestelsel is de referentierating die in aanmerking genomen wordt voor elke blootstelling de tweede beste notering die beschikbaar is bij Moody's, Fitch en Standard & Poor's op de afsluitdatum. Het onderscheid per activaklassen komt overeen met de classificatie van het bedrijfsmanagement en kan licht verschillen ten opzichte van de categorieën van activa zoals voorgesteld in de economisch balans.

In duizend euro op 31 december 2018	AAA	AA	A	BBB	BB	B	NR	TOTAAL
Overheidsobligaties en hiermee gelijkgestelde obligaties	409.949	6.221.195	1.016.608	957.547	0	0	88.146	8.693.445
Bedrijfsobligaties	0	224.119	1.136.602	1.837.000	117.218	39.206	443.328	3.797.473
Covered obligaties	295.167	153.032	56.693	43.408	0	0	0	548.300
Gestructureerde obligaties	0	36.378	130.932	26.140	0	0	51.328	244.777
Leningen	0	14.655	0	0	0	0	250.585	265.240
TOTAAL	705.117	6.649.379	2.340.834	2.864.094	117.218	39.206	833.387	13.549.235

In duizend euro op 31 december 2017	AAA	AA	A	BBB	BB	B	NR	TOTAAL
Overheidsobligaties en hiermee gelijkgestelde obligaties	359.150	6.497.563	975.479	946.763	84.596	0	114.749	8.978.302
Bedrijfsobligaties	11.182	251.256	1.127.702	2.068.692	223.569	27.446	516.403	4.226.249
Covered obligaties	342.389	102.478	166.973	60.697	0	0	0	672.537
Gestructureerde obligaties	0	38.490	131.406	26.255	0	0	64.546	260.696
Leningen	0	16.730	0	0	0	0	321.222	337.953
TOTAAL	712.721	6.906.517	2.401.561	3.102.407	308.165	27.446	1.016.921	14.475.737

De marktwaarde van de activa onderworpen aan het kredietrisico is in 2018 gedaald als gevolg van de globale evolutie van het totaal van de activa.

De ratingverdeling is geëvolueerd naar een verbetering van kredietkwaliteit; zo is de korf met rating BB met meer dan de helft verminderd.

Blootstelling aan het soevereine risico per land

Ethias analyseert het detail van de blootstelling aan het soevereine risico met alle uitgegeven schulden, waarborgen of gelijkgestelden aan regeringen zonder beperking tot hun activiteitssector. De volgende tabel toont de blootstelling van de onderneming aan het soeverein risico in marktwaarde, per geografische zone.

De grootste blootstelling aan soevereine schulden situeert zich vooral in de eurozone. De blootstelling aan het spreadrisico op België blijft de belangrijkste (meer dan 50% van de blootstelling in soevereine effecten). De andere blootstellingen worden uitgesplitst per land, met een belangrijke diversificatie die in overeenstemming is met de limieten die de onderneming bepaald heeft.

In 2018 heeft Ethias geïnvesteerd in landen waaraan ze niet blootgesteld was in 2017, meer bepaald Finland en Canada.

Land	Marktwaarde op 31 december 2018	Marktwaarde op 31 december 2017
België	4.485.771	5.025.105
Frankrijk	1.354.073	1.357.076
Spanje	561.147	567.840
Supranationaal	509.958	360.417
Duitsland	375.359	323.208
Ierland	360.252	342.651
Italië	307.736	369.110
Polen	159.151	175.679
Oostenrijk	127.414	96.047
Slovakije	120.242	106.414
Portugal	93.272	84.596
Slovenië	61.332	52.571
Tsjechië	42.888	46.287
Finland	37.461	0
Litouwen	27.493	5.359
Nederland	40.187	42.392
Letland	11.498	5.424
Mexico	8.083	8.412
Denemarken	5.364	5.314
Luxembourg	3.578	3.538
Canada	1.185	0
Roemenië	0	863
TOTAAL	8.693.445	8.978.302

4.2.5. Concentratie van het marktrisico

Ethias beheert haar concentratierisico door de diversificatie van haar portefeuille per emittent en per sector. Bovendien groepeerd het financiële limietensysteem de activa in aparte activaklassen en bepaalt een strategie voor de toewijzing van activa die een gezonde diversificatie mogelijk maakt op het niveau van de emittent of de sector.

Op het niveau van de diversificatie per emittent impliceert het feit dat de blootstellingen aan overheidsobligaties en hiermee gelijkgestelde obligaties geen concentratielast hebben, dat de kapitaalbehoeften voor het concentratierisico volgens de standaardformule zeer gering zijn.

4.2.6. Gevoeligheid aan het marktrisico

De volgende tabel geeft de impact van ieder scenario op de solvabiliteitsratio⁹ weer:

Stresstest	Impact op de ratio
Spreads corporates +0,50%	7,6%
Shares - 20%	-5,0%
Real Estate - 10%	-3,5%
Spreads OLO +0,50%	-15,1%
Spreads OAT +0,50%	-6,0%
Interest rates curve -0,50%	-7,5%

De stress op de OLO-rente heeft een grote impact als gevolg van onze sterke blootstelling aan de Belgische overheidsobligaties.

De impact van de stijging van de corporate spreads is een devaluatie van de bedrijfsobligaties, maar volatiliteitsaanpassing die wordt toegevoegd aan de rentecurve van het passief wordt naar boven bijgesteld, wat de waarde S2 van de technische voorzieningen vermindert; de netto impact is een stijging van het eigen vermogen S2.

4.2.7. Methodes om het marktrisico te verminderen

4.2.7.1. Beleggingen conform met het "prudent person"-principe

De Asset Management beheert op professionele wijze zowel de premies gegenereerd door de verzekeringsactiviteit als alle gecumuleerde beleggingsinkomsten. Hiertoe beheren de activabeheerders van Ethias de effectenportefeuilles en houden ze er toezicht op en investeren zij in een kader dat het "prudent person"-principe in acht neemt. De onderneming investeert immers enkel in instrumenten die zij begrijpt en die op adequate wijze worden beheerd en opgevolgd. Zowel de leden van de verschillende beheercomités als de portefeuillebeheerders moeten handelen met de zorg, de competentie, de voorzichtigheid en de zorgvuldigheid die het belang van de betrokken verrichtingen vereist.

4.2.7.2. Financiële limieten

Een financieel limietensysteem waarborgt een gezonde diversificatie van de portefeuille per activaklasse (asset allocation), per emittent, per sector, per devies en per land. Het limietensysteem voorziet ook de minimale ratinglimieten op basis van de activaklassen.

4.2.7.3. Rentegevoeligheidslimieten

Om te voldoen aan de tolerantielimieten met betrekking tot de Risk Appetite worden rentegevoeligheidslimieten toegepast op de ALM-segmenten.

4.2.7.4. Dekking van het renterisico

Verschillende programma's werden de voorbije jaren geïmplementeerd om de durationafwijking activa-passiva te beheren: verlenging van de duration van de activa via de aankoop van overheidsobligaties op zeer lange termijn, het aangaan van forward-aankoopverbintenissen ook op overheidsobligaties om de herinvesteringsrentevoeten in de loop van de volgende jaren vast te leggen, het gebruik van swaptions met verschillende horizons, de aankoop van forward starting swap met een hetzelfde effect als dat van de aankoop van forward obligaties, maar zonder identificatie van een kredietrisico tijdens de forward-periode ... Het doel is om de rentegevoeligheid van de ALM-segmenten, en bijgevolg ook de gevoeligheid van het eigen vermogen voor de rentevoeten te verminderen.

⁹ Deze impact werd geraamd op de solvabiliteitsratio op 30/09/2018 of, bij gebrek daaraan, op 30/06/2018.

Het programma voor de indekking tegen neerwaartse rente wordt regelmatig vernieuwd zodat de bescherming permanent van kracht is; het bestaat momenteel uit forward obligaties, swaptions en forward starting swaps. De duration gap wordt momenteel beheerst en ligt tussen -1 en 1.

4.3. Wanbetalingsrisico van de tegenpartijen

4.3.1. Definitie van het wanbetalingsrisico van de tegenpartijen

Het kredietrisico of tegenpartijrisico weerspiegelt de mogelijke verliezen die de onverwachte wanbetaling, of de verslechtering van de kredietkwaliteit, van de tegenpartijen en debiteuren van de verzekeringsonderneming met zich mee zouden kunnen brengen. De definitie dekt de risicominderingsovereenkomsten zoals de herverzekeringsakkoorden, de titrisaties en de afgeleide instrumenten, en de te ontvangen betalingen van de bemiddelaars alsook alle andere kredietrisico's die, volgens de standaardformule, niet onder het "spreadrisico" vallen.

4.3.2. Blootstelling aan het krediet- / tegenpartijrisico

De blootstellingen op 31 december 2018 aan het wanbetalingsrisico van de tegenpartijen worden voorgesteld in de volgende tabel. De blootstellingen bestaan uit het cash, de hypothecaire leningen, de meeste derivaten, de vorderingen of waarborgen met betrekking tot de fondsen die Ethias zich verplicht heeft te storten in vastgoedprojecten, de deposito's ontvangen van herverzekeraars.

In duizend euro	31 dec -18	31 dec -17
Blootstelling aan wanbetaling van de tegenpartijen	1.739.306	1.621.997

4.3.3. Methodes om het krediet- / tegenpartijrisico te verminderen

Naast de selectie van de tegenpartijen, de diversificatie en de maatregelen om concentraties te vermijden kan het kredietrisico worden verminderd door het bekomen van zekerheden of van waarborgen. De waarde van een zekerheid wordt bepaald door een voorzichtige benadering, gebaseerd op verschillende criteria waaronder de aard en het specifieke type van de zekerheid, de liquiditeit alsook de volatiliteit van de waarde ervan.

Wat de herverzekering betreft, worden de verdragen herverzekerd bij een panel van herverzekeraars met minstens een A-notering (behoudens uitzondering), die een deelneming nemen die over het algemeen beperkt is tot 25 %.

4.4. Liquiditeitsrisico

4.4.1. Definitie van het liquiditeitsrisico

Er zijn twee verschillende concepten van liquiditeitsrisico.

Eenzijds het marktliquiditeitsrisico: dit is het risico dat een positie niet gemakkelijk zal kunnen worden verkocht tegen de marktprijs wegens ontoereikende marktdiepte of verstoringen op de markten.

Anderzijds het financieringsliquiditeitsrisico: dit is het risico dat de onderneming niet in staat zou zijn te voldoen aan de behoefte aan huidige en toekomstige, verwachte en onverwachte, kasstromen zonder haar dagelijkse operaties of haar financiële situatie te schaden, en het niet kunnen verkrijgen van financiering tegen normale voorwaarden.

4.4.2. Beoordeling van het liquiditeitsrisico

Het marktliquiditeitsrisico wordt geëvalueerd door de blootstellingsniveaus aan liquide en illiquide activa te meten en door het liquide karakter van een testgroep van activa periodiek te testen. Bovendien worden de liquiditeitsindicatoren van de financiële markten opgevolgd en worden er waarschuwingsmechanismen bepaald.

Het financieringsliquiditeitsrisico wordt geëvalueerd door de verwachte kasstromen te projecteren op een periode gelijk aan de duur van de verbintenissen of, in voorkomend geval, minstens gelijk aan deze van de planningshorizon.

4.4.3. Blootstelling aan het liquiditeitsrisico

In termen van marktliquiditeit bestond, per 31 december 2018, 80% van de beleggingsportefeuilles uit liquide middelen volgens interne criteria.

Wat de financieringsliquiditeit betreft, geeft de tabel hieronder een overzicht van de door Ethias nv verwachte kasstromen per categorie van financiële activa en passiva, en gebundeld per looptijdklasse. De projectie van de kasstromen berust op verschillende hypothesen die hieronder worden beschreven.

Op het vlak van de financiële activa worden de portefeuilles in run-off geprojecteerd, uitgezonderd voor de langlopende verzekeringsproducten waar herinvesteringen voorzien zijn: wij houden rekening met de beslissingen voor beleggingsbeheer naargelang de toewijzing van activa bepaald voor deze producten teneinde de verwachte liquiditeitsstromen zo realistisch mogelijk weer te geven. De activiteiten met een afnemend profiel worden op hun beurt gekoppeld aan een portefeuille van kortere activa teneinde de voorziene prestaties te verzekeren. De liquiditeit wordt dus beheerd volgens het verwachte evolutieprofiel van elk verzekeringsproduct.

Wij noteren ook dat de effectieve looptijden kunnen afwijken van de contractuele looptijden omdat bepaalde activa clausules bevatten voor vervroegde terugbetaling, met of zonder boetes.

Wat de passiva betreft, worden enkel de toekomstige contractuele premies in aanmerking genomen, inclusief voor de activiteiten in Niet-Leven, en zijn de verwachte kasstromen op de verzekeringsovereenkomsten gebaseerd op de afkooiphypothesen die door de onderneming zijn bepaald. De verzekeringscontracten in rekeneenheden worden geacht binnen het jaar te verstrijken.

En milliers d'euros <i>Uniquement Ethias SA</i>	2018							
	Valeur comptable	Total des flux non actualisés	Jusqu'à 1an	Flux de trésorerie espérés (non actualisés)				Échéance indéterminée
				De 1 à 5 ans inclus	De 6 à 10 ans inclus	De 11 à 20 ans inclus	Plus de 20 ans	
Actifs								
Obligations et titres similaires	13.539.499	14.769.391	1.733.855	4.636.701	2.810.621	3.131.449	2.456.765	0
Participations, actions et fonds d'investissement	1.105.818	1.263.445	35.961	176.378	183.166	385.057	482.883	0
Prêts et dépôts	640.480	1.005.131	88.433	325.858	298.332	219.770	72.737	0
Immobilier de placement	175.023	797.152	16.977	132.710	114.736	265.593	267.136	0
Trésorerie et équivalents de trésorerie	654.896	654.896	535.913	118.983	0	0	0	0
Placements afférents aux contrats en unités de compte	1.171.085	1.233.120	1.233.120	0	0	0	0	0
Instruments dérivés	52.317	20.289	20.289	0	0	0	0	0
Total des actifs	17.339.118	19.743.423	3.664.548	5.390.630	3.406.855	4.001.869	3.279.521	0
Passifs								
Passifs relatifs aux contrats d'assurance et	13.178.545	14.274.391	1.616.221	3.859.229	2.493.399	3.489.827	2.815.715	0
Passifs relatifs aux contrats en unités de compte	1.173.222	1.173.222	1.173.222	0	0	0	0	0
Dettes subordonnées	484.037	686.377	24.364	182.974	475.788	3.250	0	0
Autres dettes de financement	257.852	258.356	258.356	0	0	0	0	0
Instruments dérivés	9.355	0	0	0	0	0	0	0
Total des passifs	15.103.011	16.392.346	3.072.163	4.042.203	2.969.187	3.493.078	2.815.715	0

4.4.4. Gevoeligheid aan het liquiditeitsrisico

Er worden driemaandelijks analyses van de gevoeligheid aan het marktliquiditeitsrisico opgesteld teneinde de impact van de afkopen op de meest blootgestelde passivacontracten, de impact van variaties in het incasso of de impact van de strategische besluitvorming te meten die de structuur van de balans van de onderneming wijzigen.

4.4.5. Methodes om het liquiditeitsrisico te verminderen

De beperking van het marktliquiditeitsrisico wordt verzekerd

- enerzijds door te controleren dat een toereikend deel van de portefeuilles geïnvesteerd wordt in liquide instrumenten, d.w.z. die snel kunnen worden gerealiseerd op de markten zonder zware waardeverminderingen te lijden
- en anderzijds door de beleggingen in minder liquide activa (bijvoorbeeld vastgoed, gestructureerde producten ...) zonder voorafgaandelijke toelating te beperken.

Per ALM-segment is een limietensysteem in liquide activa gedefinieerd om te voldoen aan de tolerantielimieten met betrekking tot de Risk Appetite.

De beperking van het **financieringsliquiditeitsrisico** wordt gewaarborgd:

- via een periodieke opvolging van dit risico door te anticiperen op de eventuele liquiditeitsgaps tussen het passief en het actief op een bepaalde tijdshorizon, door het afkooprisico op de meest blootgestelde passivacontracten periodiek te monitoren, door a priori een toereikend liquiditeitsniveau te bepalen bij de ontwikkeling van nieuwe producten ...
- via een snelle actie bij de identificatie van een liquiditeitsafwijking zoals: activa omzetten in cash, aangaan van een lening of een repo ...

Er is een limietensysteem in financieringsliquiditeit en in repo's gedefinieerd om te voldoen aan de tolerantielimieten met betrekking tot de Risk Appetite.

4.4.6. Verwachte winst inbegrepen in de toekomstige premies

Het totaalbedrag van de verwachte winst inbegrepen in de toekomstige premies, berekend overeenkomstig de Solvabiliteit II-normen, bedraagt 255 miljoen euro (verdeeld in 177 miljoen euro in Niet-Leven en 78 miljoen euro in Leven).

4.5. Operationeel risico

4.5.1. Definitie van het operationele risico

Operationeel risico wordt omschreven als "het risico op (in)direct verlies dat voortvloeit uit het ontoereikend of falend functioneren van interne/externe procedures, processen en actoren alsook systemen binnen de organisatie, of op grond van externe gebeurtenissen".

De externe gebeurtenissen betreffen voornamelijk natuurrampen (brand, overstromingen ...), ontwikkelingen op wetgevend vlak, betogingen van stakers die de toegang tot de werkplaats belemmeren, enz.

Per definitie kan het operationele risico potentieel aanwezig zijn in elke activiteit en een ruim toepassingsgebied bestrijken: het raakt alle niveaus en alle organisatorische processen.

In een streven naar optimalisatie integreert het beheer van de operationele risico's de volgende activiteiten:

- kartering van de operationele risico's
- doorstroming van operationele incidenten
- de statistische analyse van de klachten van cliënten
- informatiebeveiliging
- continuïteit van de activiteiten
- analyse van de operationele risico's op projecten (met inbegrip van veiligheid en continuïteit)
- bescherming van de persoonsgegevens
- onderzoek naar externe fraudetrends (activiteiten van de tweede verdedigingslinie) en opvolging van aanvallen op de organisatie (CEO-fraude, hacking, enz.)
- bescherming van de persoonsgegevens.

4.5.2. Beoordeling van het operationele risico

De operationele risico's maken het voorwerp uit van een semi-kwantitatieve evaluatie die berust op een appetijtsmatrix voor het operationele risico gedimensioneerd op basis van het voorvalskans en de potentiële impact. Deze matrix is

asymmetrisch en bevat verschillende risicocriticiteitszones naargelang de kans/impact combinatie die de ernst van het risico en het behandelingsurgentie van het risico vertalen.

Het evaluatiemodel van de operationele risico's laat toe de evaluatiecriteria van het risico te wegen op basis van criteria die niet enkel financieel zijn, maar ook de reputatie, het klantenverlies, de onbeschikbaarheid van het systeem, de conformiteit met de reglementering ... betreffen.

De evaluatie van de operationele risico's gebeurt door middel van verschillende technieken, met name

- de identificatie, de analyse en de opvolging van het operationele risico door middel van een risicokartering met betrekking tot de businessactiviteiten. Deze risico's zijn ingedeeld op basis van frequentie/impact en ingedeeld in categorieën met behulp van een proces van zelfbeoordeling en vervolgens een beoordeling met assistentie;
- analyseren van de operationele risico's (met inbegrip van veiligheid, privacy en continuïteit) op de projecten;
- de informatietoezicht die toelaat de bedreigingen op te volgen waarmee de onderneming zou kunnen worden geconfronteerd;
- er worden kwetsbaarheidsanalyses uitgevoerd op initiatief van de directie riskmanagement teneinde het conformiteitsniveau periodiek te controleren. De resultaten van deze analyses worden opgenomen in de kartering;
- De analyse van de operationele incidenten die als doel heeft de incidenten van structurele oorsprong op te sporen;
- het onderzoeken van trends in externe fraude;
- de statistische analyse van klachten van klanten, die het mogelijk maakt om mogelijke storingen in de organisatie te detecteren als onderdeel van een kwaliteitsaanpak.

De evaluaties van de operationele risico's worden overgebracht in de matrix van de appetijt voor het operationele risico.

De standaardformule wordt gebruikt om de kapitaalbehoefte te beoordelen die voortvloeit uit de blootstelling aan de operationele risico's.

4.5.3. Blootstelling aan het operationele risico

Dit deel focust op de belangrijkste operationele risico's en de wijze waarop deze worden verminderd.

4.5.3.1. Risico op cyberaanval

Het dreigingsniveau van een cyberaanval stijgt voortdurend. De verzekeringssector ontsnapt niet aan pogingen tot cyberaanvallen en andere opkomende risico's. Net zoals alle maatschappijen is Ethias potentieel het doelwit van pogingen tot indringing in haar systemen met het oog op informatiediefstal, het verduisteren van persoonsgegevens, de openbaarmaking van vertrouwelijke informatie, het in gevaar brengen van de continuïteit van de activiteiten door de onbeschikbaarheid van de informaticasystemen, misbruik van identiteit, kwaadwillige geldverzoeken ...

Om zich te positioneren als een toonaangevende speler op digitaal gebied, houdt Ethias uiteraard rekening met de risico's van de groeiende cybercriminaliteit. Dit risico wordt in aanmerking genomen in de verschillende maatregelen die werden ingevoerd ter bescherming van het informatiesysteem van Ethias. Ethias test periodiek haar crisisbeheercapaciteit op cyberaanvalscenario's.

Het Ethias-personeel wordt periodiek gesensibiliseerd voor het gevaar van cyberaanvallen en voor de juiste houding die moet worden aangenomen.

Om zich tegen het risico op cybercriminaliteit te wapenen, heeft Ethias daarom een specifieke verzekeringsovereenkomst afgesloten met een buitenlandse verzekeraar die haar potentiële aansprakelijkheid op dit gebied dekt en die haar de financiële middelen garandeert om de eventuele schade zo snel mogelijk op te vangen.

Ethias wil ook haar verzekerden een garantie tegen het cyberrisico geven en biedt haar klanten in Corporate daarom "Ethias Cyber Protection" aan. Die verzekering voorziet niet alleen in garanties op het gebied van aansprakelijkheid en systeemherstel, maar ook op het gebied van preventie en monitoring.

4.5.3.2. Continuïteitsrisico

Ethias voert continuïteitstests uit om de efficiëntie van haar contingency-plannen te beoordelen alsook de bestendigheid tegen een black-outs scenario op een geografische zone die eventueel getroffen is op het nationale grondgebied. Sommige continuïteitstests worden op sectorniveau gecoördineerd.

4.5.3.3. Risico's op IT-dysfuncties

Ethias nv evalueert periodiek

- de keuze van de onderaannemers, in termen van de verhouding kost/winst
- de kwaliteit van de geleverde IT-diensten
- de capaciteit van de informaticaonderaannemer om een dienst te leveren die aangepast is aan de technologische evolutie van Ethias nv

4.5.3.4. Terrorismerisico

De invoering van een transversale risicobeheer cel met betrekking tot de actoren van de financiële sector draagt bij aan het beheer van het terrorismerisico. Er werden reflectieve en reactieve maatregelen bepaald en ingevoerd: versterking van de bewaking en veiligheidsmaatregelen voor de toegang tot de lokalen van Ethias nv.

4.5.3.5. Veiligheidsrisico's van het informatiesysteem

Ethias heeft een reeks technische en organisatorische beveiligingsmaatregelen genomen om de bescherming te waarborgen van gegevens, gegevensbestanden, gegevensverkeer, netwerken, systemen en toepassingen die ze gebruikt voor haar eigen behoeften of die van haar cliënten.

Om de doelstellingen te definiëren waaraan de beveiligingsmaatregelen moeten voldoen, worden op verschillende niveaus risicoanalyses uitgevoerd: op projectniveau, op het niveau van organisatorische veranderingen, van onderdelen of van het hele informatiesysteem.

De verschillende maatregelen die aldus zijn ingevoerd, omvatten de volgende soorten maatregelen:

- Detectie: maatregelen om abnormaal of verdacht geachte activiteiten kunnen worden geïdentificeerd.
- Preventie: maatregelen om de potentiële impact van beveiligingsrisico's te beperken of te voorkomen.
- Bescherming: maatregelen om geslaagde aanvallen tegen de beveiliging van het informatiesysteem te voorkomen.
- Inperking: maatregelen om schade van een geïnfecteerd actief aan een 'gezond' actief te beperken of te verhinderen (principe van quarantaine).
- Correctie: maatregelen die een geïnfecteerd of aangetast systeem kunnen corrigeren.
- Restauratie: maatregelen om de initiële functies van het aangetaste systeem weer operationeel te maken.

4.5.3.6. Risico op verlies of wijziging van persoonsgegevens

Met de inwerkingtreding van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG of GDPR in het Engels) heeft Ethias een omvangrijk actieplan uitgevoerd om volledig te voldoen aan de ingevoerde nieuwe normen.

In dat kader heeft Ethias:

- haar governance op het vlak van persoonsgegevens versterkt,
- het door de regelgeving vereiste register voor gegevensverwerking aangelegd,
- een Data Protection Officer (of functionaris voor gegevensbescherming) aangesteld,
- een Privacy Charter opgesteld,
- de Privacy-clausules in contracten en documenten voor schadegevallen aangepast (ontvangstbewijzen, medische vragenlijsten),
- een procedure voor opvolging van aanvragen van betrokken personen aangemaakt en geoperationaliseerd,
- de verplichtingen voor haar onderaannemers en partners versterkt en geformaliseerd,
- de "Privacy by design"-aanpak veralgemeend in al haar projecten rond IT-ontwikkeling of operationele uitmuntendheid, met daarbij de implementatie van impactanalyses voor de verwerking van de meest gevoelige gegevens,
- de beveiliging voor haar gegevensopslagsites versterkt,

- de samenwerking met haar IT-dochterondernemingen versterkt om gemeenschappelijke "best practices" te bepalen,
- de procedure voor het melden van mogelijke incidenten op het gebied van de persoonlijke levenssfeer verbeterd en procedures voor kennisgeving en communicatie in het geval van een inbreuk op de gegevensbescherming vastgesteld.

Ethias had ook bijzondere aandacht voor de opleiding van haar personeelsleden en voor de sensibilisering van haar medewerkers rond de GDPR-principes. Zo werd de toekenning van een collectieve bonus aan alle personeelsleden in 2018 afhankelijk gesteld van de succesvolle afronding van een test over hun kennis en toe-eigening van de "Privacy"- en "Security"-principes. Het slaagpercentage voor deze test bedroeg meer dan 90%!

In 2019 zal Ethias ook de gelegenheid geven om al haar klanten - particulieren, lokale collectiviteiten of ondernemingen - innovatieve oplossingen aan te reiken die een verbeterde beveiliging garanderen voor hun gegevensuitwisselingen via de verschillende informaticakanalen waarover zij beschikken.

4.5.4. Concentratie van het operationele risico

4.5.4.1. Risico's verbonden aan de transformatieprojecten van de onderneming

De transformatieprojecten van de onderneming (technologische en organisatorische evolutie van de onderneming) omvatten op zichzelf een groot aantal operationele risico's die voorkomen in de analyses van de operationele risico's op het vlak van veiligheid, continuïteit en risico's op projecten. Deze risicoanalyses laten toe de nodige remediëringmaatregelen te bepalen.

4.5.4.2. Uitbestedingsbeleid

De uitbesteding van activiteiten vereist een volledig en duidelijk overzicht van alle hiermee verbonden risico's. De onderneming moet met precisie de kwaliteit van de door de dienstverlener verleende diensten kunnen beoordelen ten aanzien van de initiële behoeften en de evolutie ervan. Bijgevolg moet de dienstverlener de onderneming de indicatoren geven die hem toelaten de uitbestede activiteit te sturen en te controleren. Wanneer de aard van de uitbestede functie zich ertoe leent, worden er prestatie-indicatoren en meetbare doelstellingen qua dienstverleningsniveau opgenomen in de uitbestedingsovereenkomst.

Ethias nv evalueert periodiek operationele risico's die verband houden met de informatica-uitbesteding. Bovendien doet Ethias haar uitbestedingsmodel evolueren door rekening te houden met de risico's verbonden aan de evoluties in de uitbestedingsmarkt (cloud computing ...).

De contractuele relatie met de informaticapartner NRB wordt in aanmerking genomen in de analyses van de operationele risico's.

Het concentratierisico van de informatica-uitbesteding bij NRB werd in aanmerking genomen in de analyse van de keuze van verschillende informaticapartners met betrekking tot de toekomstige technologische evolutie van Ethias.

4.5.5. Methodes om het operationele risico te verminderen

Er werden preventieve, afschrikkings- en correctiemaatregelen ingevoerd om de geïdentificeerde operationele risico's te beheersen. Zij maken het voorwerp uit van geformaliseerde actieplannen en worden periodiek opgevolgd. Een reporting wordt overgemaakt aan de leidinggevende instanties van de onderneming

4.6. Overige belangrijke risico's

Het reputatierisico

Het reputatierisico is het risico dat negatieve informatie (reclame of andere), die al dan niet waar is, een vertrouwensverlies in de integriteit van de onderneming veroorzaakt.

Om zich te beschermen tegen reputatierisico's neemt Ethias verschillende maatregelen om de integriteit van haar imago te waarborgen.

Zij heeft dus een communicatiecultuur ontwikkeld dat gebruikmaakt van twee complementaire en gecoördineerde pijlers.

Zo wordt het reputatierisico eerst en vooral behandeld via een externe communicatiecultuur die het publiek, de investeerders en de aandeelhouders op transparante en professionele wijze wil informeren over de strategische en financiële positionering, de operationele ontwikkelingen en de commerciële evolutie van de onderneming.

Ethias hecht ook een bijzonder belang aan een goede interne communicatie binnen de onderneming aangezien deze bijdraagt tot het vertrouwen van het personeel in de integriteit van de onderneming. Er is dus binnen de onderneming een permanent streven naar een snelle, continue en relevante informatieverstrekking aan het personeel.

De Ethische Investeringscode van Ethias beschermt haar tegen het nemen van belangen in activiteiten waarvan de reputatie twijfelachtig zou kunnen zijn.

Verscheidene interne departementen (Privacy, Risk Management, Actuariële Controle, Compliance, etc.) hebben operationele charters opgesteld om hun medewerkers bewust te maken van de ethische houding die bij de uitvoering van hun activiteiten moet worden aangenomen.

Ethias voert regelmatig opiniepeilingen uit om de mening van haar verzekerden over de kwaliteit van haar diensten te kennen. De resultaten van deze peilingen, uitgevoerd door onafhankelijke onderzoeksbureaus, tonen regelmatig de kwaliteit van het Ethias-merk aan.

Klimatologische risico's

Ethias schenkt uiteraard aandacht aan het probleem van de klimaatrisico's (opwarming van de Aarde, vervuiling.....). Die risico's zouden immers de rentabiliteit van haar producten of zelfs de continuïteit van haar activiteiten kunnen beïnvloeden.

Zo evalueert Ethias, als onderdeel van haar ORSA-proces (Own Risk Self Assessment), elk jaar de mogelijke gevolgen van een natuurramp. De stresstests die bij deze gelegenheid zijn uitgevoerd, maken het dus mogelijk om het herverzekeringsbeleid van de onderneming te challengen.

Bovendien sluit haar ethische investeringscode investeringen in industriële activiteiten die schadelijk zijn voor het milieu uit.

Bij de ontwikkeling van haar continuïteitsplan voert Ethias op regelmatige tijdstippen continuïteitstests voor haar bedrijfsactiviteiten uit om zo haar weerstandsvermogen te bepalen ten aanzien van een natuurramp dat zich zou kunnen voordoen. Vanuit diezelfde optiek worden periodiek black-outtests georganiseerd om ons eerstandsvermogen te bepalen op basis van onze energetische autonomie.

4.7. Overige belangrijke informatie over het risicoprofiel

In het kader van de planningsoefening evalueert de onderneming regelmatig haar solvabiliteit (d.i. de aanpassing van het niveau van haar interne eigen vermogen om het hoofd te bieden aan haar globale risicoprofiel). Deze oefening houdt rekening met het specifieke risicoprofiel: zij integreert de belangrijkste risico's en hun interacties bij de realisatie van stresstests.

De stresstests zijn op zich specifieke risicometingsinstrumenten. Driemaandelijks worden er punctuele stresstests uitgevoerd op de dekkingratio van de SCR. Die stresstests zijn ofwel gestandaardiseerde gevoeligheidstests, ofwel impacttests afgestemd op het specifieke risicoprofiel van de onderneming. Het in aanmerking nemen van de niet-financiële risico's zoals de reputatierisico's, de strategische risico's, de businessrisico's en de modelrisico's worden eveneens in deze analyses opgenomen.

5. Waardering voor solvabiliteitsdoeleinden

De tabel als bijlage bij deze sectie geeft de Solvency II-balans van Ethias nv op eind 2017 en eind 2018. **Valorisatie van de activa**

5.1.1. Valorisatie van de financiële activaportefeuille

5.1.1.1. Verschillen tussen de valorisatieprincipes SII en BGAAP

In de financiële staten opgesteld overeenkomstig de Belgische boekhoudnormen ("BGAAP") van toepassing op de verzekeringsondernemingen wordt de inventariswaarde van de activa, op enkele uitzonderingen na, vastgelegd op basis van de geamortiseerde kostprijs van de activa. De netto latente meer- of minderwaarden afkomstig van de evaluatie van activaelementen worden over het algemeen niet in aanmerking genomen in de financiële staten. De waarderingsregels, zoals zij ten grondslag liggen van de waarderingsregels van activa in de financiële staten, worden vermeld in het jaarverslag van Ethias nv.

Overeenkomstig de waarderingsprincipes vermeld in de Solvabiliteit II-richtlijn worden de activa gewaardeerd tegen het bedrag waarvoor ze, in normale concurrentieomstandigheden, kunnen worden verhandeld tussen ter zake goed geïnformeerde en onafhankelijke partijen die tot een transactie bereid zijn.

Dit waarderingsprincipe is vergelijkbaar met de definitie van de "reële waarde" volgens de IFRS. In dit kader past Ethias de hiërarchie toe om de reële waarde van de IFRS 13-norm te bepalen voor alle activa en passiva waarvoor een andere IFRS-norm een boeking in reële waarde vereist of toelaat alsook voor de presentatie, in de bijlage, van een toelichting over de waardering ervan in reële waarde. De waarderingsprincipes per hiërarchisch niveau worden hieronder vermeld.

Naast de verschillende waarderingsmethodes, gebeuren bepaalde herclassificaties tussen de verschillende rubrieken van post C. Beleggingen van de Belgische boekhoudkundige balans en de grote activacategorieën voorgesteld in de economische balans Solvabiliteit II. Een belangrijke herclassificatie betreft de gelopen, maar niet vervallen interesten met betrekking tot de schuldeffecten. Deze laatste worden opgenomen in de reële waarde ("dirty market value") van de betrokken activacategorieën in Solvabiliteit II terwijl zij onder de overlopende rekeningen geklasseerd zijn overeenkomstig de Belgische boekhoudnormen.

De belangrijkste waarderingsverschillen tussen de waarden in Solvency II en in BGAAP per activaklasse worden als volgt verklaard:

Activacategorie	Verklaring verschil
Deelnemingen, aandelen en beleggingsfondsen	Met uitzondering van de aandelen die het voorwerp uitmaken van een waardevermindering wordt het waarderingsverschil uitsluitend verklaard door het verschil tussen de reële waarde genoteerd in SII en de aanschaffingswaarde van de aandelen of participaties geboekt in BGAAP.
Obligaties	Het waarderingsverschil tussen de financiële staten BGAAP en het SII-referentiestelsel wordt voornamelijk verklaard door het verschil tussen de reële waarde geboekt in SII en de geamortiseerde kostprijs van deze activa alsook door het in aanmerking nemen van de gelopen, maar niet vervallen rentes in de SII-waardering. Bovendien bestaan er uitzonderingen op deze algemene regel: <ul style="list-style-type: none"> - De obligaties die het voorwerp uitmaken van een waardevermindering en waarvan de waarde werd teruggebracht tot hun marktwaarde in Belgische boekhoudnormen. - De eeuwigdurende obligaties gewaardeerd in LoCoM (Lower of Cost or Market) in Belgische boekhoudnormen.
Vastgoed	Met uitzondering van vastgoed dat het voorwerp uitmaakt van een waardevermindering wordt het waarderingsverschil tussen de financiële staten BGAAP en het SII-referentiestelsel hoofdzakelijk verklaard door het verschil tussen de reële waarde genoteerd in SII en de geamortiseerde kostprijs van deze activa.
Afgeleide instrumenten	Termijncontracten op obligaties en renteswaps worden gebruikt in het kader van afdekkingsoperaties en profiteren van de regels inzake administratieve verwerking van de afdekkingstransacties (geen waardering tegen reële waarde in de Belgische boekhoudbalans). De marktwaarde van deze instrumenten wordt enkel erkend in Solvency II.
Deposito's behalve kasequivalenten	Geen waarderingsverschil.
Activa behorend tot contracten in rekeneenheden	Geen waarderingsverschil.
Hypotheek voor particulieren, overige leningen en hypotheek, en voorschotten op polis	Met uitzondering van de leningen die het voorwerp uitmaken van een waardevermindering wordt het waarderingsverschil tussen de financiële staten BGAAP en het SII-referentiestelsel hoofdzakelijk verklaard door het verschil tussen de reële waarde genoteerd in SII en het schuldsaldo van de leningen.

5.1.1.2. Onderscheid tussen activacategorieën en risicomodules

De financiële activa zijn onderworpen aan de risicomodules van Solvency II en -submodules op basis van de risico's die een impact hebben op de waarde van de verschillende activacategorieën.

Deze toewijzing van de financiële activa aan de SCR's kan verschillen van de classificatie per activacategorie die in de SII-balans wordt gepresenteerd. Deze laatste is opgesteld volgens de CIC-classificatie vastgelegd in het kader van de 3de pijler van Solvabiliteit II.

5.1.1.3. Niveaus van reëlewaardehiërarchie

In het kader van de opvolging van haar activawaarderingsbeleid klasseert Ethias de verschillende waarderingsmethodes van haar activa per hiërarchisch reële waardeniveau bepaald in IFRS. Dankzij deze classificatie kan het waarneembaarheidsniveau van de reële waarden voor alle activaklassen worden bepaald in de volgende categorieën:

- Niveau 1: Reële waarde gewaardeerd met verwijzing naar een actieve markt
- Niveau 2: Waarderingsmethoden gebaseerd op de waarneembare marktgegevens
- Niveau 3: Waarderingsmethoden niet gebaseerd op de waarneembare marktgegevens

De bepaling van de hiërarchische niveaus wordt gedetailleerd in de geconsolideerde financiële staten van de Groep Ethias opgesteld in overeenstemming met het IFRS-referentiedocument.

De onderstaande tabellen geven een gedetailleerd overzicht van de activa naar IFRS-valorisatieniveau per eind 2018 en eind 2017.

In duizend euro op 31 december 2018	Totaal SII-waarde	Niveau 1 - Genoteerde prijzen op een actieve markt	Niveau 2 – Waarderingsmethoden gebaseerd op de waarneembare marktgegevens	Niveau 3 – Waarderingsmethoden niet gebaseerd op de waarneembare marktgegevens
Deelnemingen	425.814	96.467	0	329.348
Genoteerde aandelen	436.214	436.214	0	0
Aandelen- niet-beursgenoteerd	0	0	0	0
Beleggingsfondsen	665.412	510.646	67.131	87.635
Overheidsobligaties	8.169.691	7.662.899	506.792	0
Bedrijfsobligaties	4.508.759	3.844.047	577.278	87.433
Gestructureerde effecten	327.669	21.839	290.831	14.999
Door zekerheden gedekte effecten	0	0	0	0
Materiële vaste activa (anders dan voor eigen gebruik)	203.291	0	0	203.291
Afgeleide instrumenten	42.962	0	42.962	0
Deposito's behalve kasequivalenten	1.145	0	1.145	0
Activa behorend tot contracten in rekeneenheden	1.173.243	1.132.681	40.562	
Hypotheke voor particulieren	364.046	0	0	364.046
Overige leningen en hypotheke	265.242	0	0	265.242
Voorschotten op polis	25.988	0	0	25.988

In duizend euro op 31 december 2017	Totaal SII-waarde	Niveau 1 - Genoteerde prijzen op een actieve markt	Niveau 2 – Waarderingsmethoden gebaseerd op de waarneembare marktgegevens	Niveau 3 – Waarderingsmethoden niet gebaseerd op de waarneembare marktgegevens
-------------------------------------	-------------------	--	---	--

Deelnemingen	404.743	117.786	0	286.957
Genoteerde aandelen	480.512	480.512	0	0
Aandelen- niet-beursgenoteerd	0	0	0	0
Beleggingsfondsen	706.159	551.191	134.782	20.186
Overheidsobligaties	8.625.132	8.077.809	547.323	0
Bedrijfsobligaties	5.012.947	4.093.599	816.757	102.592
Gestructureerde effecten	247.431	10.345	237.086	0
Door zekerheden gedekte effecten	0	0	0	0
Materiële vaste activa (anders dan voor eigen gebruik)	225.976	0	10.262	215.714
Afgeleide instrumenten	2.575	0	2.575	0
Deposito's behalve kasequivalenten	5.138	0	5.138	0
Activa behorend tot contracten in rekeneenheden	810.550	738.980	71.570	0
Hypotheke voor particulieren	419.005	0	0	419.005
Overige leningen en hypotheke	337.972	0	0	337.972
Voorschotten op polis	24.129	0	0	24.129

In termen van hiërarchische niveaus van marktwaarden werden de waarderingsmethoden voor vastgoed in 2018 volledig geclassificeerd op niveau 3. Daarnaast zijn alle private equity beleggingsfondsen geherrubriceerd naar niveau 3.

De beursgenoteerde aandelen op een referentiemarkt worden geklasseerd in niveau 1 van de reële waarde hiërarchie van de reële waarden. De niet-beursgenoteerde aandelen zijn daarentegen geklasseerd in niveau 2.

De deelnemingen die het Ethias Sustainable Investment Fund vertegenwoordigen zijn geklasseerd in niveau 1 aangezien de onderliggende aandelen beursgenoteerd zijn.

Het merendeel van de obligatieactiva worden geklasseerd in niveau 1, deze instrumenten worden gewaardeerd op basis van een marktwaarde die waargenomen wordt op de actieve en liquide markten.

Een geheel van instrumenten wordt geklasseerd in **niveau 2**. Dit betreft met name een aantal obligaties waarvan de marktwaarde uitsluitend door een externe tegenpartij wordt geleverd. Indien de markt niet in staat is om op voldoende regelmatige wijze en op basis van een voldoende aantal bijdragers een prijs te geven wordt de bekomen waarde eveneens geklasseerd in niveau 2, waarbij de afwezigheid van een voldoende aantal bijdragers beschouwd wordt als een teken van inactiviteit op het betrokken effect. In ieder geval is de reële waarde van de verschillende instrumenten geboekt in niveau 2 niet gebaseerd op intern vastgestelde evaluaties.

De marktwaarde van de afgeleide instrumenten wordt uitsluitend gegeven door een externe tegenpartij en wordt geklasseerd in niveau 2 voor zover deze gebaseerd is op waarneembare marktgegevens.

De definitie van de reële waarde hiërarchie wordt uiteengezet in IFRS 13. Ten aanzien van deze definities heeft Ethias een beperkt aantal interpretatieve keuzes gemaakt die een impact hebben op de classificatie tussen de verschillende hiërarchische niveaus:

- **Tussen niveau 1 en niveau 2:** Met betrekking tot genoteerde obligaties baseert Ethias zich, om te bepalen of er geen consensus bestaat over gepubliceerde prijzen (niveau 2-criterium), op het ontbreken van een generieke prijs die wordt bepaald op basis van een methode die in handen is van onze verstrekker van marktgegevens (Bloomberg) die gebruik maakt van de prijzen die door de verschillende marktspelers worden ingebracht.
- **Tussen niveau 2 en niveau 3:** Met betrekking tot de niet-genoteerde obligaties of de derivaten, geeft Ethias de voorkeur aan het gebruik van prijzen ontvangen van tegenpartijen (niveau 2) boven de prijs bepaald door een waarderingsmodel. Dit laatste wordt gebruikt om de door tegenpartijen verkregen waardering steekproefsgewijs te toetsen aan de interne waarderingsmodellen.

Binnen de activacategorieën van niveau 3 worden een aantal methodologische en kalibreringsopties genomen door Ethias. Deze zijn hieronder samengevat voor de belangrijkste betrokken activaklassen:

Activacategorie	Methodologische en kalibreringsopties
Deelnemingen	Waarderingsmethoden naargelang het type deelneming (geherwaardeerd netto-actief, actualisatie van de toekomstige stromen, enz.)
Niet-beursgenoteerde obligaties	Methodologie gebaseerd op een actualisatie van de geraamde toekomstige cashflows Het doel is om de verschillende waarderingscomponenten te bepalen op een manier die

	<p>coherent is met de gewaardeerde posities en consistent is in de tijd. De voornaamste elementen zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Raming van de toekomstige cashflows - Credit spread - Illiquiditeitspremie
Vastgoed	<p>De waarderingmethode bestaat uit een eeuwigdurende kapitalisatie van de geraamde huurwaarde op basis van een rendementsvoet, vermeerderd of verminderd met een reeks aanpassingen. Deze aanpassingen houden rekening met een aantal posten die een materiële impact kunnen hebben op de waardering, zoals leegstand, huursubsidies, het niveau van kapitaaluitgaven, enz.</p>
<p>Hypotheek voor particulieren</p> <p>Overige leningen en hypotheek</p> <p>Voorschotten op polis</p>	<p>Methodologie gebaseerd op een actualisatie van de verwachte toekomstige cashflows, lijn per lijn, op basis van de marktrentes voor leningen met variabele rentevoet. Alle kenmerken van de individuele leningen worden gemodelleerd (cap, floor, renteherziening, afschrijvingstype ...) om cashflows te verkrijgen die coherent zijn met de portefeuille; De voornaamste componenten van deze waardering zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Toekomstig vervroegde terugbetalingspercentage - Risicoloze rentecurve - Kredietrisicopremie

5.1.2. Valorisatie van de overige passiva

5.1.2.1. Goodwill en immateriële vaste activa

De goodwills en de immateriële activa worden niet erkend in SII. In de jaarrekening BGAAP bestaan immateriële activa voornamelijk uit goodwill die verband houdt met de verwerving van portefeuilles en investeringen, alsmede geactiveerde software- en IT-ontwikkelingen.

5.1.2.2. Uitgestelde belasting

De uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen worden gegenereerd door tijdelijke verschillen tussen de economische en fiscale waarden van de vorderingen en de verplichtingen en door het naar voren schuiven van de niet-gebruikte fiscale verliezen.

De uitgestelde belastingvorderingen worden enkel geboekt om de tijdelijke afwijkingen en de overdraagbare verliezen af te trekken als het waarschijnlijk is dat toekomstige belastbare winsten zullen toelaten deze afwijkingen en verliezen te compenseren en als de fiscale verliezen beschikbaar zullen blijven rekening houdend met hun oorsprong, hun voorvalperiode, hun conformiteit met de wetgeving inzake de terugvordering ervan.

De capaciteit van Ethias om de uitgestelde belastingactiva te innen wordt gewaardeerd via een analyse die onder meer gebaseerd is op de inschatting van de toekomstige resultaten (BGAAP). Gezien de verschillende onzekerheden met betrekking tot de verwachte resultaten in de toekomst, die met name verband houden met de ontwikkelingen in de verzekeringssector en de financiële markten, plant Ethias haar bedrijfsplan over een periode van vijf jaar en herziet zij jaarlijks de onderliggende hypothesen.

Uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen vloeien voornamelijk voort uit twee bronnen:

- De verschillen inzake activawaardering
- De verschillen inzake passivawaardering

Daarnaast zijn er uitgestelde belastingvorderingen die voortvloeien uit de waardering van het bedrag van de fiscale verliezen.

In overeenstemming met de SII-regelgeving beperkt Ethias, in haar eigen vermogen ter dekking van de SCR, de opname van uitgestelde belastingvorderingen verminderd met uitgestelde belastingverplichtingen, tot 15% van de SCR, en verwacht deze belastingen te kunnen recupereren of betalen wanneer tijdelijke verschillen worden gerealiseerd.

De stijging van de uitgestelde belastingen met 108 miljoen euro wordt verklaard door de waardering van het bedrag van de fiscale verliezen (75 miljoen euro) en door de uitgestelde belastingen op de wijziging in de SII-aanpassingen.

5.1.2.3. Vaste activa aangehouden voor eigen gebruik

De daling van de vaste activa aangehouden voor eigen gebruik met 7 miljoen euro wordt verklaard door de daling van de getaxeerde waarde van de gebouwen met 3 miljoen euro en door de verkoop van gebouwen voor 4 miljoen euro.

5.1.2.4. Vorderingen uit hoofde van verzekering en op intermediairs

Deze activacategorie wordt gewaardeerd tegen de nominale of aanschaffingswaarde. Er worden waardeverminderingen opgetekend om rekening te houden met de risico's verbonden aan de terugwinning ervan. Het waarderingsverschil op deze activaklasse wordt verklaard door de annulatie van de te recupereren technische lasten, waarbij de reële waarde van de technische voorzieningen (Best Estimate) berekend wordt zonder terugvorderingen.

De stijging van deze posten met 9 miljoen euro is voornamelijk het gevolg van de toename van de vorderingen op contracten Niet-Leven en medeverzekering, gecompenseerd door de daling van de vooruitbetaalde beloningen en de makelaardij.

5.1.2.5. Overige vorderingen

De toename van de overige vorderingen met 20 miljoen euro is voornamelijk te verklaren door de toename van de onttrekkingen aan fondsen met bestemde activa, de toename van de vorderingen uit hoofde van de TRIP- en RDR-overeenkomsten en de toename van de beursvorderingen.

5.1.2.6. Deposito's ten gunste van cedenten, kas en kasequivalenten, vorderingen uit hoofde van herverzekeringsverrichtingen en overige activa

In de financiële staten BGAAP worden deze activa gewaardeerd tegen nominale of aankoopwaarde of tegen de geamortiseerde kostprijs. Er worden waardeverminderingen opgetekend om rekening te houden met de risico's verbonden aan de terugwinning ervan. Er is geen waarderingsverschil in SII op deze activacategorieën.

De stijging met 15 miljoen euro is voornamelijk het gevolg van de toename van de vorderingen op herverzekeraars met 13 miljoen euro in verband met de toename van de in pand gegeven effectendeposito's als gevolg van de wijziging in het deel van de herverzekeraars in de technische voorzieningen.

5.2. Valorisatie van de technische voorzieningen

5.2.1. Valorisatie van de Best Estimates Leven

5.2.1.1. Resultaten

De onderstaande tabel toont de Best Estimates van de voorzieningen Leven onder SII per eind 2017 en 2018, en de technische voorzieningen Leven in de BGAAP-jaarrekening per eind 2018.

In duizend euro			
SII-activiteitslijn	SII 12/2018	BGAAP	SII 12/2017
Verzekeringen met winstdeling	9.385.329	8.322.597	10.086.457
Aanvaarde herverzekering	0	0	2.133
Bijkomende voorzieningen BGAAP		1.041.278	
Voorziening TRIP		391	
Totaal Leven (met uitzondering van GR, aan indexen of beleggingen gekoppelde verzekeringen en ziekteverzekering)	9.385.329	9.364.266	10.088.591
Verzekeringen met winstdeling	46.742	36.636	33.174
Levensverzekering (met uitzondering van ziekteverzekering en aan indexen of beleggingen gekoppelde verzekeringen)	9.432.071	9.400.902	10.121.765
Aan indexen of beleggingen gekoppelde verzekeringen	1.182.266	1.173.222	826.446
ALGEMEEN TOTAAL	10.614.337	10.574.124	10.948.210

In BGAAP omvatten de voorzieningen voor levensverzekering:

- de wiskundige voorzieningen, die worden gewaardeerd volgens de prospectieve methode zoals het verschil tussen de huidige waarden van de verbintenissen aangegaan door de verzekeraar en die van de verbintenissen aangegaan door de verzekerde, of retrospectief worden gewaardeerd. De voorzieningen worden berekend op basis van de technische grondslagen die van toepassing zijn op het ogenblik dat de overeenkomst wordt afgesloten, waarbij later aanpassingen kunnen worden doorgevoerd naar aanleiding van eventuele wijzigingen in de overeenkomsten.
- de bijkomende "knipperlicht"-voorzieningen, om de afwijking tussen de wiskundige voorzieningen berekend aan de gewaarborgde rentevoet van het contract en deze berekend aan de "knipperlicht"-rentevoet zoals bepaald in artikel 31 van het koninklijk besluit leven van 14/11/2003.
- de bijkomende langlevensvoorzieningen teneinde rekening te houden met de verlenging van de levensverwachting en samengesteld op de renteproducten.

Zij omvatten de toegekende winstdeelnames Leven. Hieraan moet worden toegevoegd het winstdeelnamefonds overlijden samengesteld om het hoofd te bieden aan de WD-uitkeringen overlijden van het komende boekjaar.

Er moet worden genoteerd dat er een adequatietest van de technische voorzieningen BGAAP, (LAT, Liability Adequacy Test), gerealiseerd en dat deze tot geen enkele aanpassing heeft geleid. De test heeft immers aangetoond dat de technische voorzieningen toereikend zijn om te voldoen aan de verzekeringsverbintenissen. Er is dus geen bijkomende post met betrekking tot de andere aanvullende voorzieningen dan deze die reeds vermeld werden.

Onder Solvabiliteit II worden de Best Estimates berekend door bepaalde stromen te projecteren om in lijn te zijn met de economische, demografische, enz. realiteit. De huidige waarde van de toekomstige stromen wordt gerealiseerd met behulp van een disconteringspercentage met volatiliteitsaanpassing dat door EIOPA wordt aangereikt. De stromen bevatten de specifieke risico's zoals de opties en waarborgen die niet het voorwerp uitmaken van voorzieningsregels uitgedrukt in BGAAP. De Best Estimates bevatten een winstdeelname die op stochastische wijze wordt bepaald, d.w.z. door het genereren van een groot aantal mogelijke en willekeurig gekozen toekomst. Naast de verschillende geselecteerde hypothesen om de stromen te bepalen, worden de Best Estimates ook bepaald door verschillende deskundige adviezen. Er kunnen ook toekomstige beheerbeslissingen in aanmerking worden genomen in de berekening van de Best Estimates.

De bijkomende voorzieningen die deel uitmaken van de BGAAP-reserves, met name de langlevensvoorziening en de knipperlichtvoorziening worden niet als dusdanig opgenomen onder Solvency II. Het risico dat zij dekken is echter wel opgenomen in SII bij de evaluatie van de BE door middel van de geselecteerde hypothesen. Het WD-fonds overlijden verschijnt ook niet als dusdanig in SII, maar de toekomstige WD overlijden toegewezen aan de toekomstige stromen vullen deze stromen aan.

In de segmenten Leven moeten de rentes van Gemeen Recht in Niet-Leven worden toegevoegd: Algemene BA en BA Auto (cf. deel 5.2.2).

Bovendien worden de groepsverzekeringsovereenkomsten van de werknemers van Ethias gevaloriseerd zoals bepaald door de IAS19-norm en worden zij opgenomen in de pensioenvoorzieningen in SII (cf. deel 5.3.3).

5.2.1.2. Algemene interne waarderingsmethode voor de BE Leven

De levensverzekeringsproducten worden geclassificeerd volgens het beheertype, met name:

- de individuele levensverzekeringsproducten,
- de collectieve levensverzekeringsproducten.

In individuele levensverzekering is onze portefeuille samengesteld uit de volgende producten:

- de klassieke producten
- de producten Verzekeringsrekening, de zogenaamde "FIRST"
- de rentes.

Sommige producten kunnen worden onderschreven in het kader van een pensioensparen of een langetermijnsparen, waardoor de verzekerde het geheel of een deel van zijn verzekeringspremie fiscaal in mindering kan brengen rekening houdend met de fiscale plafonds.

In Leven collectief wordt er een onderscheid gemaakt tussen de pensioenverzekeringen van de 1ste pijler, de groepsverzekeringen (2de pijler) en de kapitalisatieproducten. De pensioenverzekering is een verzekeringsovereenkomst afgesloten door een openbare werkgever ten gunste van zijn personeel en beoogt de opbouw van wettelijke pensioen- of bijdrageprestaties die verschuldigd zijn aan het gesolidariseerde fonds. De samengestelde reserves worden op collectieve wijze beheerd (in het algemeen fonds of in aparte fondsen) en kunnen ofwel aan tak 21 of aan tak 23 toebehoren.

Tot slot noteren wij dat de portefeuille producten bevat die betrekking hebben op tak 21, tak 23 en tak 26.

Sommige passivasegmenten maken nog geen deel uit van de algemene SII-modelleringsmethode en dit om redenen van complexiteit, niet-materialiteit of onbeschikbaarheid van de gegevens. Voor de niet-gemodelleerde segmenten zal over het algemeen de boekhoudkundige reserve BGAAP gebruikt worden als Best Estimate.

Tak 21

De gemodelleerde portefeuille Leven werd gesegmenteerd in homogene activiteitenlijnen die voldoende groot zijn voor de toepassing van statistische technieken. Hierdoor konden wij hypothesen maken inzake afkoop, modellering van toekomstige WD-dotatie en sterfte.

De segmentering werd doorgevoerd op basis van de volgende criteria:

- Type van prestatie: risico overlijden, risico leven of wiskundige reserve
- Type van beheer: collectief of individueel
- Homogeniteit van gedrag inzake afkoopoptie
- Financieel activabeheer: algemeen fonds of afzonderlijk beheer

De modellering van het passief Leven omvat de projectie van de toekomstige stromen met betrekking tot de verzekeringsovereenkomsten op een projectiehorizon van 50 jaar voor het merendeel van de producten. Op het einde van de projectietermijn gaat men ervan uit dat de voorzieningen met betrekking tot de niet-vervallen contracten verdwijnen.

De projecties van de passiefstromen Leven wordt op deterministische wijze gerealiseerd behalve voor de gewaarborgde rentevoeten die afhankelijk zijn van de marktomstandigheden die stochastisch zijn en bekomen worden via een interne generator van economische scenario's (ESG, voor Economic Scenario Generator). De winstdeling wordt op stochastische wijze gemodelleerd.

De Best Estimate wordt berekend als de huidige nettowaarde van alle geprojecteerde binnenkomende en uitgaande stromen.

Bijzondere gevallen:

- Het segment van de pensioenverzekeringen maakt het voorwerp uit van een gedifferentieerde modellering, de passiefstromen zijn zelf stochastisch door middel van de inflatie en de variabele gewaarborgde rentevoet (gekalibreerd op basis van het ESG).
- Wij veronderstellen dat de evolutie van de prestaties van de financieringsfondsen in verhouding staat tot deze van de overeenstemmende polissen teneinde hieruit de evolutie van de reserves op basis van de gewaarborgde rentevoet en de geprojecteerde premies af te leiden.
- Voor de aanvaarde herverzekering - waar Ethias niet de hoofdverzekeraar is - beschikt Ethias niet over de geïndividualiseerde gegevens (polissen en rentes). Om de Best Estimate te berekenen maken wij gebruik van een vergelijkbare verzekeringsportefeuille.

Tak 23

Voor de tak 23-producten van de individuele verzekeringen stemt de Best Estimate overeen met de actualisatie van de stromen bepaald op basis van de evolutie van de marktwaarde van de rekeneenheden, op basis van de forward rente van één jaar, in voorkomend geval rekening houdend met het toegepaste afkooppercentage alsook met de toeslagstromen en de algemene kostenstromen.

Voor de producten van tak 23 van de collectieve verzekeringen, in 1ste pijler, stemt de Best Estimate, naast de marktwaarde van de activa, overeen met de actualisatie van de toeslag- en de algemene kostenstromen. In 2de pijler zijn wij van mening dat de Best Estimate gelijk is aan de boekhoudkundige voorziening.

Tak 26

De producten van de tak 26 zijn van het type FIRST verzekeringsrekening, gemodelleerd op een wijze die vergelijkbaar is met de FIRST-producten van de tak 21. Aangezien deze producten niet gekoppeld zijn aan een natuurlijke, maar aan een morele persoon (zonder verzekerd hoofd) worden de stromen niet beïnvloed door een sterftecijfer.

5.2.1.3. Belangrijkste hypothesen

Terwijl de boekhoudkundige technische voorzieningen BGAAP zonder bijkomende voorzieningen (knipperlicht en langlevens) worden berekend op basis van de tariefvoorwaarden van de contracten, houden de technische voorzieningen SII op hun beurt rekening met de verwachte realiteit. Op algemene wijze kunnen de hypothesever verschillen tussen de berekeningen in BGAAP en deze gerealiseerd onder Solvabiliteit II worden samengevat in de volgende tabel:

Parameters	BGAAP	Solvency II
Contractuele verplichtingen	Tarief (zonder commerciële toeslagen)	Tarief & kosten met betrekking tot het activabeheer
Sterftetafels	tarifair	prospectief
Actualisatievoet	gewaarborgd tarief	EIOPA-curve
Toekomstige afkopen	niet beschouwd	beschouwd
Toekomstige kortingen	niet beschouwd	beschouwd
Beschermingskosten T21	afzonderlijk geprovisioneerd	beschouwd
Algemene kosten	niet beschouwd	beschouwd
Toekomstige inflatie	niet beschouwd	beschouwd
Toekomstige WD	niet beschouwd	beschouwd
Toekomstige premies	niet in aanmerking genomen	In aanmerking genomen binnen de limiet van de contract boundaries

De sterftetafels

Het sterftecijfer is een belangrijke factor voor de verzekeringsmaatschappijen die hierop moeten anticiperen met de grootste juistheid.

De factoren die een invloed hebben op het sterftecijfer van de volledige Belgische bevolking zijn:

- leeftijd: de levensverwachting daalt met de leeftijd
- geslacht: het sterftecijfer bij mannen is hoger dan bij vrouwen in ons land
- beroep of de werkomstandigheden
- rookverslaving
- tijd: het sterftecijfer evolueert met de tijd omwille van bijvoorbeeld de medische vooruitgang.

De beschikbare sterftetafels zijn:

- de tariefafels opgemaakt aan de hand van de Makeham-coëfficiënten, zoals bijvoorbeeld MR/FR,
- de ervaringstafels (Assuralia),
- De prospectieve tafels (gekalibreerd bij Ethias) met of zonder anti-selectie.

Voor de berekening van de Best Estimate in het kader van Solvabiliteit II maakt Ethias gebruik van de prospectieve tafels, wat niet het geval is op het vlak van haar tarifiering.

De afkooppercentages

Bij de berekening van de BE worden de afkopen gemodelleerd op basis van een van de drie volgende modellen:

- een deterministische modellering van de afkopen vanaf een constant afkooppercentage
- een deterministische modellering van de afkopen vanaf een afkooppercentage dat afhangt van het ogenblik van de simulatie

- een deterministische modellering van de afkopen vanaf een afkooppercentage dat afhangt van het ogenblik van de simulatie en van de gemiddelde gewaarborgde rente van het contract of het jaar dat het contract werd afgesloten.

De afkoopboetes worden momenteel niet gemodelleerd, met uitzondering van de conjuncturele afkoopboetes.

De afkooppercentages worden berekend per segment en stemmen, met uitzondering van de FIRST-producten en de Tak 23 en 26-producten, overeen met het rekenkundige gemiddelde van de afkooppercentages die in de loop van de voorbije vijf jaar werden waargenomen.

De afkooppercentages worden niet in aanmerking genomen in de waardering van de BGAAP-voorzieningen.

De contractuele lasten en kosten met betrekking tot het activabeheer

De lasten komen voort uit de tarifiering. De berekening van de BGAAP-voorzieningen gebeurt in inventarisgrondslagen terwijl de BE ook rekening houden met de commerciële lasten. De commerciële lasten van de FIRST-producten worden gekalibreerd op basis van het waargenomen gemiddelde voor de verschillende generaties van contracten (die verschillende lasten bevatten).

Bovendien worden ook de activabeheerkosten zoals de transactie- en de bewaarnemingskosten onder SII gemodelleerd. Deze komen daarentegen niet voor in BGAAP waar er geen rekening wordt gehouden met de potentiële toekomstige rendementen.

De algemene kosten

Wij moeten rekening houden met de verschillende algemene kosten en uitgaven waarmee Ethias wordt geconfronteerd. Wij onderscheiden:

- de algemene kosten,
- de uitgaven inzake bescherming van de tak 21.

De algemene kosten worden verdeeld volgens de opsplitsing die voortvloeit uit de analyse van de "Activity Based Costing" teneinde hierover te beschikken op een meer granulair niveau. De ABC-methode heeft als doel alle door de maatschappij gedragen kosten te verdelen voor elk individueel product. De kosten omvatten niet enkel de eigen kosten met betrekking tot de producten, maar ook de te verdelen kosten zoals bijvoorbeeld de kosten van de gebouwen.

Wij noteren dat enkel de kosten met betrekking tot een werkwijze in run-off en met respect van de contractlimieten onder Solvabiliteit II in aanmerking worden genomen.

De jaarlijkse bijdrage aan het beschermingsfonds van de tak 21 wordt berekend op de reserves van de betrokken tak 21-contracten: deze laatste wordt in het begin van het jaar (in maart) betaald en stemt overeen met een percentage (0,15 %) van de reserves op 30 september van het vorige jaar.

De algemene kosten worden niet in aanmerking genomen in de waardering van de BGAAP-voorzieningen.

De reducties

Het reductierecht is de mogelijkheid voor de verzekeringnemer om op een bepaald ogenblik en op anticipatieve wijze de betaling van zijn premies stop te zetten.

Het reductiepercentage werd bepaald vanaf het rekenkundige gemiddelde van de reductiepercentages waargenomen in de loop van de voorbije 5 jaar. Dit percentage wordt berekend voor de groepsverzekeringsspolissen.

De verminderingpercentages worden niet in aanmerking genomen in de waardering van de BGAAP-voorzieningen.

De toekomstige gewaarborgde rentevoeten

De berekening van de BGAAP-voorzieningen houdt geen rekening met de toekomstige gewaarborgde rentevoeten indien zij variabel zijn.

Onder SII daarentegen wordt hij, wanneer de toekomstige gewaarborgde rentevoet van de contracten variabel is (hoofdzakelijk in 1ste pijler en minder vaak in 2de pijler), bepaald via de economische scenariogenerator.

Voor de FIRST-producten, wanneer de toekomstige gewaarborgde rentevoet kan worden herzien, bedraagt hij 0 %.

Voor de 2de pijler werd een tarifieringsbeleid naargelang de marktomstandigheden bepaald om een nieuwe gewaarborgde rentevoet toe te kennen aan de hernieuwde polissen.

De economische hypothesen

De economische hypothesen die betrokken zijn in de berekening van de Best Estimate zijn:

- de actualisatiecurve
- de inflatiegraad

De actualiseringscurve is deze die wordt aangeleverd door EIOPA, inclusief de volatiliteitsaanpassing. De inflatie wordt berekend met behulp van de economische scenariogenerator.

Zo lang als de resultaten van de adequatietest voor de technische voorzieningen (LAT, Liability Adequacy Test) bevredigend zijn houdt de berekening van de BGAAP-voorzieningen geen rekening met de gewaarborgde tarieven en wordt niet beïnvloed door de inflatie. Het is slechts via de aanvullende "knipperlichtvoorziening" en op indirecte wijze dat de reglementering heeft verplicht op rekening te houden met het eventuele verschil tussen de gewaarborgde rentevoeten en de marktrentevoeten.

De winstdeelnemingen (WD)

De actuariële berekeningswijze van de BE genereert jaar na jaar de balansen en resultatenrekeningen en bepaalt bijgevolg het bedrag van de toe te kennen WD'en, in dit geval, op het einde van ieder boekjaar wanneer de toekenningsvoorwaarden vervuld zijn. Het bedrag van de taks op WD wordt eveneens afzonderlijk geïdentificeerd.

Terwijl de raming van de toekomstige WD'en Leven in aanmerking wordt genomen in de toekomstige kasstromen, waarvan de verdiscontering het bedrag van de BE genereert, wordt met de toekomstige WD'en Leven geen rekening gehouden bij de waardering van de BGAAP-voorzieningen. Wat de toekomstige WD'en Overlijden betreft, wordt er in BGAAP enkel rekening gehouden met de reserve samengesteld in het WD-fonds Overlijden teneinde de te storten WD'en Overlijden te verzekeren tijdens het volgende boekjaar. Onder SII worden daarentegen alle toekomstige WD'en Overlijden in aanmerking genomen op het niveau van de toekomstige prestatiestromen.

In aanmerking nemen van bepaalde toekomstige premies

De modellering gebeurt op basis van de run-off hypothese van de contracten met respect van de contractlimieten onder Solvabiliteit II. Wij beschouwen dus geen nieuwe productie, noch in termen van nieuwe contracten noch in termen van bijkomende inbreng op de bestaande contracten waarvoor Ethias het tarief kan herzien. Wij houden daarentegen rekening met de periodieke contractuele premies, d.w.z. de premies die de verzekerde verplicht moet betalen op straffe van een reductie van zijn verzekeringsdekking. Worden eveneens in aanmerking genomen: de premies waarop Ethias een renteverbintenis in 1ste pijler of voor bepaalde financieringsfondsen of collectieve fondsen. Wat de tweede pijler betreft worden de premies met betrekking tot de tijdelijke verzekeringen overlijden, gezamenlijk met een segment Leven getarifeerd, in aanmerking genomen.

Bij de valorisatie van de voorzieningen in BGAAP worden de toekomstige premies daarentegen niet in aanmerking genomen. Enkel de reeds geïnde premies zijn opgenomen in de voorzieningen.

5.2.1.4. Onzekerheidsniveau

Een zekere mate van onzekerheid heeft betrekking op de volgende elementen:

- De financieringsfondsen maken het voorwerp uit van hypothesen over hun evolutie
- De reserves in aanvaarde medeverzekering wordt verondersteld op dezelfde wijze te evolueren als deze van het overeenstemmende segment
- De tak 23 is gedeeltelijk gemodelleerd
- De herverzekering is niet gemodelleerd. Een analyse heeft immers aangetoond dat de impact ervan op de BE Leven niet-materieel is.
- De verzekeringen gewaarborgd inkomen zijn niet gemodelleerd
- De modellering van de afkopen is gebaseerd op een enkele rentevoet ongeacht de leeftijdsschijf
- De stochastische modellering van de WD is nog niet volkomen afgerond.

5.2.1.5. Deskundigenadvies

De lijst met de adviezen van deskundigen werd geactualiseerd op 31 december 2018.

5.2.1.6. Belangrijke hypothesewijzigingen

De belangrijke wijzigingen in de hypothesen of in de modellering tussen 31 december 2017 en 31 december 2018 zijn de volgende:

- De modellering van de gegarandeerde rentevoeten voor verlengde contracten en groepsverzekeringsfondsen is herzien. Een vector van de toekomstige gegarandeerde rentevoeten wordt gemodelleerd op basis van de OLO-rentevoeten op 10 jaar.
- De verschillende kalibreringen (afkooppercentage, kosten ...) werden herzien.

5.2.1.7. Evolutie van de Best Estimates Leven in 2018

Het eerste belangrijke element dat de waarde van de BEs beïnvloedt, is de disconteringscurve aangeleverd door EIOPA. De curve aan het eind van 2018 ligt dicht bij die van eind 2017, iets hoger in de komende 35 jaar. Dit effect wordt evenwel deels gecompenseerd door het gebruik van een vlottende gewaarborgde rentevoet, hoofdzakelijk in 1ste pijler. Het curve-effect wordt geschat op 63 miljoen.

Een tweede element betreft het in aanmerking nemen van de wetgeving (wet van 18/12/2015) betreffende de aanvullende pensioenen, die het noodzakelijk maakt om sommige verbintenissen van onze portefeuille van de 2de pijler te verlengen. Het contract moet worden verlengd indien de eindleeftijd lager ligt dan de wettelijke pensioenleeftijd rekening houdend met de periode van oppensioenstelling (wettelijke pensioenleeftijd van 65 jaar tot 2024, 66 jaar vanaf 2025 en 67 jaar vanaf 2030).

De eventuele periodieke premies van de contracten worden niet verlengd na de initiële eindleeftijd aangezien Ethias desbetreffend geen verbintenissen heeft na deze leeftijd.

Naast deze twee belangrijke factoren zijn er nog andere modelleringswijzigingen doorgevoerd met een relatief neutraal effect op de Best Estimates eind 2018.

Tot slot werden de verschillende kalibreringen (afkooppercentage ...) herzien.

5.2.2. Valorisatie van de Best Estimates Niet-Leven en Ziekteverzekering

5.2.2.1. Resultaten

De onderstaande tabel toont eind 2018 de Best Estimates van de voorzieningen Niet-Leven onder SII, evenals de technische voorzieningen voor Niet-leven in de BGAAP-jaarrekening.

In duizend euro

SII-activiteitenlijn	SII-waarde	BGAAP-waarde
Schadeverzekering (met uitzondering van ziekteverzekering)	1.870.893	1.849.132
Ziekteverzekering (analoog aan schadeverzekering)	351.277	381.656
<i>Niet-Leven</i>	2.222.169	2.230.788
Technische voorzieningen ziekteverzekering (analoog aan levensverzekering)	1.441.279	1.596.724
TOTAAL zonder vorderingen	3.663.449	3.827.512
Voorzieningen vorderingen	0	-54.575
TOTAAL	3.663.449	3.772.937

In SII worden de BE berekend zonder vorderingen (cf. deel 5.1.9 en 5.1.11) en de BE van de rentes BA en BA Auto worden geklasseerd in Leven (cf. deel 5.2.1).

5.2.2.2. Uit hoofde van herverzekering verhaalbare bedragen uit

De volgende samenvattende tabel bevat de verhaalbare bedragen uit hoofde van herverzekering op 31 december 2018 volgens de categorieën van de SII-balans.

In duizend euro

SII-activiteitenlijn	Bruto technische voorzieningen	Netto technische voorzieningen vóór aanpassing	Aanpassing	Overgedragen technische voorzieningen
Schadeverzekering (met uitzondering van ziekteverzekering)	1.870.893	1.764.965	-1.386	104.542
Ziekteverzekering (analoog aan schadeverzekering)	351.277	352.349	-231	-1.303
<i>Niet-Leven</i>	2.222.169	2.117.314	-1.617	103.239
Ziekteverzekering (analoog aan levensverzekering)	1.441.279	1.422.646	0	18.633
TOTAAL	3.663.449	3.539.960	-1.617	121.872
<i>Rentes opgenomen in Leven</i>	46.742	46.742	0	0

In Solvabiliteit II, worden de uit hoofde van herverzekering verhaalbare bedragen opgesplitst in "Schadeverzekering (met uitzondering van ziekteverzekering)", "Ziekteverzekering analoog aan schadeverzekering" en "Ziekteverzekering analoog aan levensverzekering" voor een totaalbedrag van 122 miljoen euro terwijl de aandelen van herverzekeraars in de technische voorzieningen in de technische voorzieningen van de Belgische boekhoudkundige balans 143 miljoen euro bedragen.

5.2.2.3. Algemene waarderingsmethode van de BE voor schadegevallen

Prestaties en externe kosten

De berekeningen van de toekomstige stromen van prestaties en externe kosten voor het beheer van de schadegevallen in run-off zijn gebaseerd op de klassieke trianguleringsmethoden, zowel in BGAAP als in SII. Er zijn evenwel enkele verschillen in de berekeningen in beide kaders:

- De gebruikte segmentering is niet identiek.
- Het beheer van de atypische schadegevallen:
  - o Geen bijzonder behandeling in het kader van de berekening in BGAAP, behalve voor de zogenaamde mediaschadegevallen.
  - o Opsplitsing tussen de natuurlijke en de atypische schadegevallen in het kader van de SII-berekening. Behandeling van de driehoek baten/kosten en externe kosten van atypische schadegevallen wanneer de materialiteit dit toelaat, anders wordt de waardering van geval tot

geval door de beheerder toegepast, vermenigvuldigd met een coëfficiënt die rekening houdt met de impliciete inflatie uit de attritionele driehoek.

- De stromen worden niet geactualiseerd in BGAAP.
- Een Value at Risk (VaR) met betrekking tot de risk appetite van de maatschappij wordt opgenomen in de BGAAP-beoordelingen terwijl de berekening van de BE in SII een middenscenario is

Interne schadebeheerkosten en administratiekosten, overheadkosten en beleggingskosten

Om de interne schadebeheerkosten te bepalen passen wij de New York-methode toe. Deze methode is gebaseerd op de hypothese dat een deel van de interne beheerkosten wordt verbruikt bij de opening van het schadegeval en dat het overige deel van de kosten wordt verbruikt in de loop van het beheer van het schadegeval. De kalibrering van de consumptieparameters gebeurt op basis van de gegevens van de Belgische markt.

De administratiekosten, de beleggingskosten en de supportkosten worden bepaald door middel van een percentage van de uitgaven in het kader van SII. Er wordt een correctiefactor toegepast om rekening te houden met een selectie van kosten met betrekking tot een activiteit in *going concern*.

De verschillende soorten kosten houden ook rekening met een toekomstige kostenevolutie zoals voorzien in het businessplan.

Een percentage van de voorzieningen wordt gebruikt om de voorziening voor interne schadebeheerskosten in BGAAP te bepalen.

Boekhoudkundige "add-ons" en vereenvoudigde methode

Een geheel van elementen zijn, omwille van hun specifieke aard, a priori uitgesloten uit onze berekening. Deze elementen, "add-ons" genoemd, worden afzonderlijk geraamd en toegevoegd aan de technische voorzieningen.

De add-ons zijn als volgt:

- De BE voor de reserves prothesen AO67 wordt bepaald door middel van de boekhoudkundige reserves op 31 december 2018.
- De BE voor de reserves prothesen AO71 wordt bepaald door middel van de boekhoudkundige reserves op 31 december 2018.
- De BE voor het Belgisch Gemeenschappelijk Waarborgfonds (BWBF) en het Tariferingsbureau wordt bepaald door middel van de boekhoudkundige reserves op 31 december 2018.
- De BE voor de niet-gemodelleerde portefeuilles (legal expenses) wordt bepaald via triangulering.
- De BE voor de niet-gemodelleerde portefeuilles (geldelijke verliezen) wordt bepaald door middel van de boekhoudkundige reserves op 31 december 2018.
- De BE voor BelRé (aanvaarde herverzekering) wordt bepaald door middel van de boekhoudkundige reserves op 31 december 2018.
- Een specifieke portefeuille (General Liability) maakt het voorwerp uit van een add-on op basis van de BGAAP-reserves waarvoor wij een LossRatio-methode hanteren.
- Aangezien deze atypische niet-materiële IBNR-schadegevallen geen voorwerp uitmaken van een driehoeksmeting, berekenen wij een specifieke IBNR voor deze types van schadegevallen.
- De BE voor MEGA wordt bepaald door middel van een triangulering of door de boekhoudkundige reserve op 31 december 2018 te nemen naargelang de tak.
- De BE voor Valse AO, deel "TO/MK" wordt bepaald aan de hand van een triangulering.
- De BE voor de Europese Commissie (LoB Ongevallen) wordt bepaald door triangulering

De Add-ons bedragen houden ook rekening met een deel van de kosten.

Herverzekering

Het aandeel van de herverzekeraars in de technische voorzieningen wordt bepaald in de financiële staten BGAAP en het SII-referentiestelsel door toepassing van het herverzekeringsprogramma op de verschillende schadegevallen. Sommige delen van het herverzekeringsprogramma waarvan de impact als niet-materieel werd beoordeeld ten aanzien van de complexiteit van de vereiste informaticaontwikkelingen werden niet gemodelleerd.

In BGAAP wordt het herverzekeringsprogramma toegepast op basis van de BGAAP-schadelast. In SII is het programma daarentegen van toepassing op de SII-schadelast.

De aanpassing van de verhaalbare schadelastbedragen uit hoofde van de herverzekeringsovereenkomsten is een prudentieel concept dat door SII wordt opgelegd om het insolventierisico van de herverzekeraars te dekken en heeft geen tegenhanger in BGAAP.

5.2.2.4. Algemene waarderingsmethode van de BE voor rentes

Rentes AO

Bovendien zijn de methodes, de technische parameters die gebruikt worden voor de rentes verschillend in BGAAP en SII.

In BGAAP wordt een methode toegepast die gebaseerd is barema's.

Met betrekking tot de rentes in Arbeidsongevallen: eer eerste laag aan de technische rentevoet van 3,75 %, 3,25 % of 2 % naargelang de generatie van de rente met een inflatie van 3 %, 2,5 % of 1,25 %. De sterfthypothese zijn de tabellen ED1 of ED2 naargelang het type van begunstigde.

Met betrekking tot de overige rentes: wij gebruiken in BGAAP een technische rentevoet van 3,25 % met een inflatie van 2 %. De sterfthypothese zijn de tabellen ED1 of ED2 op basis van de al dan niet geïndexeerde aard.

In SII werd een projectiemethode van de stromen ontwikkeld die toelaat rekening te houden met de verschillende mogelijke opties:

- Overgang tussen fasen
- Verandering van de graad van Blijvende Ongeschiktheid
- Opname van 1/3 in kapitaal
- Pensioencumulatie

De actualisatiecurve wordt bepaald door EIOPA et de inflatie is afkomstig van de ESG. De gebruikte sterftetafel is een prospectieve tafel dat een verhoogde sterfte integreert op basis van het type en het geslacht van de begunstigde gekalibreerd door Assuralia.

In BGAAP nemen wij kosten in aanmerking in verhouding tot de technische voorzieningen, terwijl in SII een kostenbedrag per rente leven gekalibreerd werd.

Boekhoudkundige add-ons en vereenvoudigde methode

Een geheel van elementen zijn, omwille van hun specifieke aard, a priori uitgesloten uit onze berekening. Deze elementen, "add-ons" genoemd, worden afzonderlijk geraamd en toegevoegd aan de technische voorzieningen.

De add-ons zijn als volgt:

- De BE's van de reserves overlijden in fase RSR (Reserve "Te regelen schade") zijn gelijk aan de reserves die geval per geval door de beheerder worden aangelegd, vermeerderd met een factor 3,5% om de kosten te dekken en aangepast met een vermenigvuldigingsfactor om zich in Best Estimate view te stellen, rekening houdend met de disconterings- en inflatiepercentages SII.
- De BE van de reserves "prothesen" wordt bepaald aan de hand van de boekhoudkundige reserves en aangepast met een vermenigvuldigingsfactor om zich in Best Estimate view te stellen, rekening houdend met de disconterings- en inflatiepercentages SII.
- De bedragen van de BE van de reserves vorderingen wordt bepaald door middel van de boekhoudkundige reserves.
- Wij merken een tijdsverschil op tussen de samenstelling van de DMR (Definitieve Mathematische Reserve) en de storting van het kapitaal in de FAO (Fonds voor arbeidsongevallen) in het kader van de gevallen van wet van 71 die moeten worden overgedragen. Het bedrag van dit kapitaal dat bepaald is in BGAAP waar deze problematiek eveneens aanwezig is.
- De applicatie voor renteprojectie neemt als gegevens alle gevallen met een BO die niet nul is. Er kan evenwel een termijn tussen het voorval van het schadegeval en datum van de vaststelling van de BO worden waargenomen. Teneinde rekening te houden met deze termijn berekenen wij een IBNR-bedrag (Incurred But Not Reported, schadegevallen die reeds gebeurd, maar nog niet zijn aangegeven) dankzij een Aantal x Gemiddelde kost-methode

5.2.2.5. Algemene waarderingsmethode van de BE voor premies

Methodes en hypothesen

De bruto BE van de premies in een SII-concept dat geen equivalent heeft in BGAAP. Er kan een analogie worden gemaakt met de voorziening voor lopende risico's en de voorziening voor niet-geïnde premies. De BE van de premies worden berekend volgens een vereenvoudigde methode gebaseerd op verschillende parameters:

- Voor de UPR (Voorziening voor niet-geïnde premies) zijn de bedragen afkomstig van de boekhoudkundige gegevens van 2018.
- De commissiepercentages zijn afkomstig van de budgetoefening.
- De aanschaffingskosten zijn afkomstig van de boekhoudkundige gegevens van 2018.
- De Gecombineerde Ratio wordt berekend als de som van de S/P-ratio (ratio Schadegevallen/Premies) en het kostenpercentage waarbij:
  - o De S/P-ratio een economische ratio is berekend per subgroep van homogene risico's op basis van de uiteindelijke BE schadegevallen per voorvaljaar.
  - o Het kostenpercentage is een verminderd cashkostenpercentage teneinde enkel rekening te houden met de kosten met betrekking tot de "going concern" contracten.

- Wij gebruiken een projectiemodel voor de premies en blootstellingen dat intern ontwikkeld en gekalibreerd werd om de huidige waarde van de toekomstige premies te bepalen.
- De in het businessplan voorziene kostenprognose is opgenomen in de kostenberekening.

Herverzekering

De BE van de premies onder aftrek van herverzekering is een SII-concept dat geen equivalent heeft in BGAAP.

De waardering in SII is identiek aan de waardering van de bruto BE van de premies. Het enige verschil bestaat erin een economische S/P-ratio onder aftrek van herverzekering te bepalen door gebruik te maken van de uiteindelijke BE van de schadegevallen per voorvaljaar onder aftrek van herverzekering.

5.2.2.6. In aanmerking nemen van de tussenkomst van TRIP in de aanslagen van Brussel en Charleroi

Verschillende takken zijn getroffen door de aanslagen van Brussel, voornamelijk de Objectieve BA en AO. Het volgende mechanisme werd ingevoerd:

- De maatschappijen beheren hun schadegevallen.
- De last van de verschillende schadegevallen van de markt is geglobaliseerd in een pool (TRIP).
- De herverzekeraars komen tussen op basis van de last van de pool.
- De pool herverdeelt de lasten en de overgedragen lasten naar de verschillende maatschappijen pro rata hun marktaandeel.

De schadelast beheerd door de maatschappijen is dus geen weerspiegeling van de werkelijke verbintenissen van de maatschappij.

Omdat de BE de werkelijk verbintenissen zo goed mogelijk zou weerspiegelen zijn wij als volgt te werk gegaan:

- Annulatie van de stromen van de schadegevallen die verband houden met de aanslagen in de berekeningen van de BE van de rentes en van de schadegevallen
- Samenstelling van een add-on op basis van de BGAAP-bedragen na verdeling door de pool.

5.2.2.7. Belangrijke hypothesewijzigingen

BE van de schadegevallen

De driehoeksmetingen werden geactualiseerd door toevoeging van een bijkomende diagonaal aan de verschillende driehoeken.

De kalibratiemethode van de IBNR's voor Atypische is herzien.

De kostenparameters werden opnieuw gekalibreerd door integratie van de waarnemingen van het jaar 2018 en de verwachte evolutie ervan.

Rentes AO

De kosten werden opnieuw gekalibreerd door integratie van de waarnemingen van het jaar 2018.

De add-ons voor de tekortkomingen van de module (indexering, BO-percentages en opname van 1/3 in kapitaal) zijn opnieuw geschat.

BE van premies

Alle parameters die nodig zijn voor het gebruik van de projectiemodule werden opnieuw gekalibreerd.

De kostenparameters werden opnieuw gekalibreerd door integratie van de waarnemingen van het jaar 2018 en de verwachte evolutie ervan.

Bij de berekening van de Best Estimate voor de kosten is rekening gehouden met de prognoses in het businessplan.

De economische S/P-ratio's zijn herberekend op basis van gegevens eind 2018.

5.2.2.8. Evolutie van de Best Estimates Niet-Leven en Ziekteverzekering in 2018

In duizend euro		Technische voorzieningen (SII)		Evolutie
		31/12/2017	31/12/2018	
Technische voorzieningen - schadeverzekering (behalve ziekteverzekering)	BE schadegevallen	1.578.548	1.705.564	8,0%
	BE premies	196.658	165.328	-15,9%
		1.775.205	1.870.893	5,4%
Technische voorzieningen ziekteverzekering (analoog aan schadeverzekering)	BE schadegevallen	297.458	311.102	4,6%
	BE premies	20.320	40.175	97,7%
		317.778	351.277	10,5%
Technische voorzieningen ziekteverzekering (analoog aan levensverzekering)	BE premies	-109.069	-122.853	12,6%
	BE rentes	1.538.309	1.564.133	1,7%
		1.429.239	1.441.279	0,8%
		3.522.223	3.663.449	4,0%

De evolutie tussen 31/12/2017 en 31/12/2018 van de BE Niet-Leve, is een stijging van 4%. Deze wijziging valt als volgt op te splitsen:

- Schadeverzekering met uitzondering van ziekteverzekering: stijging van 5,4%.
- Ziekteverzekering analoog aan schadeverzekering: stijging van 10,5%.
- Ziekte analoog aan Levensverzekering: stijging van 0,8%.

De evolutie van de BE "Schadeverzekering zonder Ziekteverzekering" wordt sterk beïnvloed door de evolutie van BE schade. Deze BE wordt beïnvloed door de ongunstige evolutie van bepaalde schadegevallen uit het verleden in de LoB's "Motor Vehicle Liability Insurance" en "General Liability". In 2018 deden zich ook twee meteorologische gebeurtenissen voor die van invloed waren op de LoB "Fire and other damage to property insurance". De stijging wordt gedeeltelijk gecompenseerd door de positieve ontwikkeling van de BE premies. Deze wijziging houdt verband met de methodologische wijziging in het rekening houden met de verwachte wijziging en de discontering van de kosten.

De evolutie van de BE "Schade- en ziekteverzekering analoog aan Schadeverzekering" is voornamelijk afkomstig van de takken "Workers' Compensation" waarvoor we een verslechtering van de schadelast zien die zowel de BE schade als de BE premies beïnvloedt door de verwachte toekomstige rentabiliteit.

De evolutie van de BE "Schade- en ziekteverzekering analoog aan Levensverzekering" wordt beïnvloed door de stijging van de BE renten die gedeeltelijk wordt gecompenseerd door een daling van de BE premies. De BE renten wordt gekenmerkt door een groeiende portefeuille van rentegenieters, gecompenseerd door een gunstig rentevoetimpact. De BE premies, die uitsluitend betrekking heeft op de tak "Gezondheidszorg Particulieren", wordt beïnvloed door de methodologische wijziging in de verrekening van de verwachte evolutie van de kosten en door de positieve evolutie van de verwachte schadelast in deze tak.

5.2.3. Valorisatie van de risicomarge

De risicomarge is een post die niet bestaat in BGAAP. Zij vertegenwoordigt in Solvabiliteit II de huidige waarde van de financieringskost van de toekomstige SCR met betrekking tot de in run-off beschouwde verzekeringsactiviteit op de bestaande portefeuille op de afsluitdatum. Zij wordt toegevoegd aan de BE om samen de technische voorzieningen te vormen. Zij vertegenwoordigt iets meer dan 400 miljoen euro, d.i. een supplement van 2,9% van de Best Estimates op 31 december 2018.

De volgende tabel toont de risicomarge per SII-activiteitslijn.

In duizend euro		
SII-activiteitslijn	31 dec -18	31 dec -17
Schadeverzekering (met uitzondering van ziekteverzekering)	173.802	156.691
Ziekteverzekering (analoog aan schadeverzekering)	42.598	50.069
Ziekteverzekering (analoog aan levensverzekering)	32.470	24.753
Leven (zonder aan indexen of beleggingen gekoppelde verzekeringen)	154.400	159.138
Aan indexen of beleggingen gekoppelde verzekeringen	2.476	2.410
TOTAAL	405.745	393.061

Wij projecteren de verzekerings-SCR (Leven, Niet-Leven en Ziekteverzekering) op de levenshorizon van de onderliggende verzekeringsproducten met een maximum van 50 jaar voor Leven maar 110 jaar voor Niet-Leven en Ziekte. Wij veronderstellen dat de SCR van elke activiteit evolueert in verhouding tot de Best Estimate van deze activiteit. Vervolgens passen wij op elke toekomstige SCR de actualisatiefactor met betrekking tot zijn voorvalshorizon toe, tellen wij de geactualiseerde waarden op en vermenigvuldigen wij de som met 6 % wat de kapitaalkosthypothese is. Het aldus bekomen bedrag is de risicomarge per activiteit.

Wij noteren dat de activiteiten die het meeste risicomarge in absolute bedragen vereisen zijn enerzijds schadeverzekering met uitzondering van ziekteverzekering, omwille van hoge initiële SCR's, anderzijds levensverzekering waarvan de restduur van de contracten zeer lang is, wat een kapitaalkost op een aanzienlijke horizon met zich meebrengt. Bovendien vereist de ziekteverzekering een risicomarge van een geringer totaalbedrag, maar van een relatief hoog bedrag beschouwd in percentage van de Best Estimate. Deze activiteit omvat immers ook de meerjarige polissen in AO, wat betekent dat de initiële SCR premies en reserves hoog zijn.

In 2018 is een methodologische wijziging doorgevoerd met betrekking tot de toewijzing van de risicomarge Niet-Leven. Het rentegedeelte van de SCR Ziekte Ramp is toegewezen aan de ziekteverzekering analoog aan levensverzekering in plaats van aan de ziekteverzekering analoog aan schadeverzekering. Dit heeft tot gevolg dat de risicomarge ziekteverzekering analoog aan schadeverzekering afneemt en de risicomarge ziekteverzekering analoog aan levensverzekering toeneemt.

Het bedrag van de risicomarge heeft de evolutie van de componenten ervan gevolgd, d.w.z. de SCR en de termijn waarover deze worden geprojecteerd. De risicomarge Leven is gedaald volgend op de evolutie van de BE Leven. De risicomarge Niet-Leven en Ziekteverzekering is gestegen voornamelijk door de stijging van de BE schade in Niet-Leven.

5.2.4. Volatiliteitsaanpassing

De solvabiliteitsratio van Ethias nv wordt geëvalueerd door middel van de rentecurve van EIOPA met de volatiliteitsaanpassing.

De volatiliteitsaanpassing is toegenomen van 0,04% eind 2017 tot 0,24% eind 2018; deze parameter heeft dus een grotere impact op de solvabiliteitsratio: de ratio zonder deze aanpassing zou 19% lager zijn (ten opzichte van 6% op 31/12/2017).

Op het niveau van de Solvabiliteit II-balans, blijft de marktwaarde van de activa ongewijzigd aangezien deze niet afhankelijk is van de rentecurve opgesteld door EIOPA. De actualisatie van de passiefstromen naar een lagere rentecurve genereert daarentegen een hogere Best Estimate van de verplichtingen, wat het beschikbare eigen vermogen en bijgevolg het in aanmerking komend eigen vermogen voor de dekking van het kapitaal doet dalen. De SCR stijgt met de verhoging van de BE.

De impact (voor 1 bp) betreffende de volatiliteitsaanpassing op de dekkingsratio van de SCR is minder groot op 31/12/2018 (-0.78%/bp) dan op 31/12/2017 (-1,5%/bp), als gevolg van de LAC DT die de gevoeligheid in 2017 versterkte.

De effecten van de volatiliteitsaanpassing eind 2018 is opgenomen in onderstaande tabellen.

In duizend euro	Zonder VA	met VA	delta
Solvabiliteitskapitaalvereiste (SCR)	1.381.989	1.366.346	15.643
In aanmerking komend eigen vermogen SCR	2.244.876	2.475.337	-230.461
Surplus(+) / tekort(-)	862.887	1.108.991	-246.104
Dekkingsratio van de SCR	162,44%	181,16%	-18,73%

In duizend euro	Zonder VA	met VA	delta
Minimumkapitaalvereiste (MCR)	621.895	614.856	7.039
In aanmerking komend eigen vermogen MCR	1.678.261	1.915.135	-236.874
overschot(+) / tekort(-)	1.056.366	1.300.279	-243.914
Dekkingsratio van de MCR	269,86%	311,48%	-41,61%

5.3. Totaal van de overige passiva

5.3.1. Voorwaardelijke verplichtingen

Het bedrag van de voorwaardelijke verplichtingen stemt overeen met de beste raming van de uitgave die nodig is voor de uitdoving van de huidige verplichting op de afsluitdatum. Er is geen waarderingsverschil in SII op deze passivacategorieën.

De wijziging in de voorwaardelijke verplichtingen van -5 miljoen euro wordt voornamelijk verklaard door het feit dat er geen enkele verplichting voor het project "Century" meer onder deze post is opgenomen, omdat deze nu is opgenomen in de Best Estimate van de kosten. Deze daling wordt gecompenseerd door de verhoging van een voorziening voor geschil.

5.3.2. Voorzieningen niet zijnde technische voorzieningen

Het bedrag van de voorzieningen moet overeenstemmen met de beste raming van de uitgave die nodig is voor de uitdoving van de huidige verplichting op de afsluitdatum. De ramingen zijn gebaseerd op het oordeel van de directie aangevuld met de ervaring van gelijksoortige transacties. De voorzieningen worden geboekt wanneer:

- de entiteit een wettelijke of impliciete verplichting heeft als gevolg van gebeurtenissen in het verleden;
- het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen, die economische voordelen inhouden, vereist zal zijn om de verplichtingen na te komen;
- het is mogelijk om het bedrag van de verplichting op betrouwbare wijze in te schatten.

De voorziening van 2 miljoen euro opgenomen in de BGAAP-jaarrekening om de kost van de afdeckingsderivaten te dekken werd geannuleerd aangezien dit reeds weerspiegeld wordt in de marktwaarde van de derivaten.

De daling van 110 miljoen euro wordt voornamelijk verklaard door het gebruik van de voorziening op de "FIRST A" na het afsluiten van de verkooptransactie van de portefeuille.

5.3.3. Pensioenvoorzieningen

De personeelsbeloningen werden gewaardeerd in overeenstemming met de principes van de IAS 19-norm en bevatten de beloningen na uitdiensttreding (voornamelijk de pensioenverplichtingen), de langetermijnbeloningen en de eindecontractbeloningen.

Het waarderingsverschil tussen de financiële staten BGAAP en SII wordt verklaard door het verschil tussen de reële waarde geboekt in SII als gevolg van de actualisatie van de verplichtingen met betrekking tot de beloningen na uitdiensttreding en de eindecontractbeloningen, en de waarde van deze verplichtingen geboekt in de financiële staten BGAAP, alsook door de erkenning van de langetermijnbeloningen in SII.

5.3.4. Deposito's van herverzekeraars

Deze passiva worden, zowel in BGAAP als in SII, gewaardeerd tegen nominale waarde. De stijging van 13 miljoen euro is voornamelijk te verklaren door de wijziging van het deel van de herverzekeraars in de technische voorzieningen.

5.3.5. Schulden ten aanzien van kredietinstellingen

De daling van de post met 85 miljoen euro is het gevolg van de terugbetaling van de repo's voor 118 miljoen euro, gecompenseerd door de toename van de collateral voor 34 miljoen euro.

5.3.6. Overige schulden en overige verplichtingen

De wijziging van -120 miljoen euro wordt verklaard door de betaling van het dividend van 150 miljoen euro aan Vitrufin, gecompenseerd door de stijging van de facturen van de leveranciers (+ 21 miljoen euro) als gevolg van de wijziging in de betalingstermijnen.

5.3.7. Achtergestelde verplichtingen

De waardering van achtergestelde leningen is in 2018 weinig veranderd. De lichte stijging (+1,8 miljoen euro) is het gevolg van de daling van de risicovrije rentevoeten die in 2018 werd vastgesteld op de grootste lening (402,7 miljoen euro nominaal), gecompenseerd door een daling van de waarde van de lening van 75 miljoen nominaal in verband met de wijziging van de betaalde coupon (van een vaste rente van 7,5% naar een variabele rente van 3,5% in 2018).

5.4. Bijlagen

5.4.1. Vergelijkende balans S2 12/2017 - 12/2018

En milliers €	2017	2018	Variation 2018
ACTIF			
Intangibles assets	0	0	0
Deferred tax assets	95.654	203.746	108.092
Property, plant & equipment held for own use	94.295	87.085	-7.210
Property (other than for own use)	225.976	203.291	-22.685
Holdings in related undertakings, including participations	404.743	425.814	21.071
Equities	480.512	436.214	-44.298
Government Bonds	8.625.132	8.169.691	-455.441
Corporate Bonds	5.012.947	4.508.759	-504.189
Structured notes	247.431	327.669	80.238
Collective Investments Undertakings	706.159	665.412	-40.746
Derivatives	7.443	52.317	44.875
Deposits other than cash equivalents	5.138	1.145	-3.994
Assets held for index-linked and unit-linked contracts	810.550	1.173.222	362.672
Loans and mortgages	781.106	655.275	-125.830
Reinsurance recoverables	96.081	121.872	25.791
Deposits to cedants	6.130	6.185	55
Insurance and intermediaries receivables	152.826	162.102	9.276
Reinsurance receivables	91.153	104.474	13.321
Receivables (trade, not insurance)	90.102	109.720	19.619
Cash and cash equivalents	541.444	602.928	61.484
Any other assets, not elsewhere shown	23.737	24.969	1.231
TOTAL	18.498.559	18.041.890	-456.669
PASSIF			
Own funds	1.949.329	1.980.867	31.538
Best Estimate non-life	1.775.205	1.870.893	95.687
Risk Margin non-life	156.691	173.802	17.111
Best Estimate health (similar to non-life)	317.778	351.277	33.499
Risk Margin health (similar to non-life)	50.069	42.598	-7.471
Best Estimate health (similar to life)	1.389.121	1.394.538	5.417
Risk Margin health (similar to life)	24.753	32.470	7.717
Best Estimate life (excluding health and index-linked and unit-linked)	10.128.709	9.432.071	-696.638
Risk Margin life (excluding health and index-linked and unit-linked)	159.138	154.400	-4.738
Best Estimate index-linked and unit-linked	826.446	1.182.266	355.820
Risk Margin Technical provisions – index-linked and unit-linked	2.410	2.476	65
Contingent liabilities	27.369	22.724	-4.645
Provisions other than technical provisions	131.559	21.790	-109.769
Pension benefit obligations	174.170	180.921	6.751
Deposits from reinsurers	103.001	114.403	11.402
Deferred tax liabilities	0	0	0
Derivatives	4.868	9.355	4.488
Debts owed to credit institutions	342.863	257.852	-85.011
Insurance & intermediaries payables	124.423	122.646	-1.777
Reinsurance payables	4.428	6.276	1.848
Payables (trade, not insurance)	303.832	183.930	-119.903
Subordinated liabilities in Basic Own Funds	501.791	503.603	1.812
Any other liabilities, not elsewhere shown	606	734	128
TOTAL	18.498.559	18.041.890	-456.669

5.4.2. Balans S2 versus BGAAP 12/2018

En milliers €	SII	BGAAP	SII - BGAAP
ACTIF			
Intangibles assets	0	131.958	-131.958
Deferred tax assets	203.746	0	203.746
Property, plant & equipment held for own use	87.085	70.592	16.493
Property (other than for own use)	203.291	179.203	24.088
Holdings in related undertakings, including participations	425.814	357.724	68.090
Equities	436.214	374.166	62.048
Government Bonds	8.169.691	7.527.984	641.707
Corporate Bonds	4.508.759	4.317.661	191.098
Structured notes	327.669	298.175	29.494
Collective Investments Undertakings	665.412	650.867	14.545
Derivatives	52.317	0	52.317
Deposits other than cash equivalents	1.145	1.145	0
Assets held for index-linked and unit-linked contracts	1.173.222	1.173.222	0
Loans and mortgages	655.275	639.335	15.940
Reinsurance recoverables	121.872	142.604	-20.733
Deposits to cedants	6.185	6.185	0
Insurance and intermediaries receivables	162.102	216.677	-54.575
Reinsurance receivables	104.474	104.474	0
Receivables (trade, not insurance)	109.720	109.720	0
Cash and cash equivalents	602.928	602.928	0
Any other assets, not elsewhere shown	24.969	24.969	0
TOTAL	18.041.890	16.929.590	1.112.300
PASSIF			
Own funds	1.980.867	1.180.534	800.333
Best Estimate non-life	1.870.893	1.849.132	21.761
Risk Margin non-life	173.802	0	173.802
Best Estimate health (similar to non-life)	351.277	381.656	-30.379
Risk Margin health (similar to non-life)	42.598	0	42.598
Best Estimate health (similar to life)	1.394.538	1.622.759	-228.221
Risk Margin health (similar to life)	32.470	0	32.470
Best Estimate life (excluding health and index-linked and unit-linked)	9.432.071	9.402.847	29.224
Risk Margin life (excluding health and index-linked and unit-linked)	154.400	0	154.400
Best Estimate index-linked and unit-linked	1.182.266	1.173.222	9.044
Risk Margin Technical provisions – index-linked and unit-linked	2.476	0	2.476
Contingent liabilities	22.724	22.724	0
Provisions other than technical provisions	21.790	23.861	-2.071
Pension benefit obligations	180.921	98.037	82.884
Deposits from reinsurers	114.403	114.403	0
Deferred tax liabilities	0	3.665	-3.665
Derivatives	9.355	0	9.355
Debts owed to credit institutions	257.852	257.852	0
Insurance & intermediaries payables	122.646	122.646	0
Reinsurance payables	6.276	6.276	0
Payables (trade, not insurance)	183.930	183.930	0
Subordinated liabilities in Basic Own Funds	503.603	485.313	18.289
Any other liabilities, not elsewhere shown	734	734	0
TOTAL	18.041.890	16.929.590	1.112.300

6. Kapitaalbeheer

6.1. Eigen vermogen

6.1.1. Opbouw van het in aanmerking komend eigen vermogen

In duizend euro	31 dec -18	31 dec -17
Tier 1 - onbeperkt	1.777.121	1.735.675
Tier 1 - beperkt	15.043	15.115
Tier 2	488.560	486.675
Tier 3	203.746	95.654
TOTAAL	2.484.469	2.333.120

Op eind 2018 is het beschikbare eigen vermogen samengesteld uit het eigen kernvermogen geklasseerd op basis van de volgende niveaus:

- Tier 1 - onbeperkt vloeit voort uit het surplus van activa op passiva, zonder uitgestelde belastingactiva die zijn geklasseerd in Tier 3.
- Tier 1 - beperkt stemt overeen met de resterende 15 miljoen euro van de in 2005 uitgegeven eeuwigdurende lening die niet deelnam aan de in 2015 uitgevoerde omwisselingstransactie. Het is geklasseerd als Tier 1 in het kader van de overgangsmaatregelen.
- Tier 2 bestaat enerzijds uit de achtergestelde lening van 75 miljoen euro uitgegeven in 2008 en die de maturiteit bereikt in juli 2023, geklasseerd in Tier 2 in toepassing van de overgangsmaatregelen, en anderzijds de achtergestelde lening van 402,7 miljoen euro in nominaal bedrag uitgegeven in 2015 en die de maturiteit bereikt in januari 2026.
- Tier 3 stemt overeen met de uitgestelde belastingactiva.

Het beschikbare eigen vermogen is gestegen tussen 2017 en 2018, voornamelijk door de toename van de uitgestelde belastingen als gevolg van de waardering van de uitgestelde belastingen.

In 2018 keerde Ethias nv voor 268 miljoen euro aan dividenden uit aan Vitrufin, waardoor Vitrufin over de nodige geldmiddelen kon beschikken voor de terugbetaling van haar senior lening in januari 2019.

6.1.2. Opbouw van het in aanmerking komend eigen vermogen voor de dekking van het solvabiliteitskapitaalvereiste

In duizend euro	31 dec -18	31 dec -17
Tier 1 - onbeperkt	1.777.121	1.735.675
Tier 1 - beperkt	15.043	15.115
Tier 2	488.560	486.675
Tier 3	194.613	95.654
TOTAAL	2.475.337	2.333.120

Voor het beschikbare eigen vermogen dat in de vorige sectie is beschreven, gelden verschillende limieten die bepalen of het beschikbaar eigen vermogen in aanmerking komt voor het solvabiliteitskapitaalvereiste.

Eind 2018 komt het beschikbare vermogen van Tier 1 en Tier 2 volledig in aanmerking voor SCR-dekking.

Het eigen vermogen van Tier 3 komt echter niet volledig in aanmerking omdat de som van het beschikbare eigen vermogen van Tier 2-en Tier 3 de 50%-grens van de SCR overschrijdt. Bijgevolg komt een bedrag van 9 miljoen euro uit het beschikbare eigen vermogen van Tier 3 niet in aanmerking voor SCR-dekking.

Ter herinnering: eind 2017 waren er geen beperkingen voor het in aanmerking komen.

6.1.3. Dekking van het solvabiliteitskapitaalvereiste

De dekkingsgraad is relatief stabiel gebleven. De lichte daling is te wijten aan de stijging van de SCR, die niet volledig werd gecompenseerd door de stijging van het in aanmerking komend eigen vermogen.

In duizend euro	31 dec -18	31 dec -17
Solvabiliteitskapitaalvereiste	1.366.346	1.271.882
Eigen vermogen dat in aanmerking komt voor de dekking van de SCR	2.475.337	2.333.120
Dekkingsratio	181,16%	183,44%

Ter herinnering: de verkoop van de resterende "FIRST A"-portefeuille, die in september 2018 werd afgerond, was eind 2017 al opgenomen in de solvabiliteitsbeoordeling.

Op 31/12/2017 had de LAC DT (absorptiecapaciteit van de uitgestelde belastingen) een positieve impact van 15 % op de dekkingsratio. Eind 2018 had de stijging in het saldo van de uitgestelde belastingen aan de actiefzijde van de balans als gevolg de LAC DT nihil werd, wat leidde tot een stijging van de SCR.

6.1.4. Opbouw van het in aanmerking komend eigen vermogen voor de dekking van het solvabiliteitskapitaalvereiste

In duizend euro	31 dec -18	31 dec -17
Tier 1 - onbeperkt	1.777.121	1.735.675
Tier 1 - beperkt	15.043	15.115
Tier 2	122.971	114.469
TOTAAL	1.915.135	1.865.260

Het beschikbare vermogen van Tier 1 komt volledig in aanmerking voor dekking van de MCR.

Slechts een deel van het beschikbare eigen vermogen van Tier 2, tot beloop van 20% van MCR, komt echter in aanmerking voor dekking van de MCR. Deze limiet voor het in aanmerking komen is bereikt zowel eind 2017 als eind 2018.

6.1.5. Dekking van de minimumkapitaalvereiste

In duizend euro	31 dec -18	31 dec -17
Minimumkapitaalvereiste	614.856	572.347
Eigen vermogen dat in aanmerking komt voor de dekking van de MCR	1.915.135	1.865.260
Dekkingsratio	311,48%	325,90%

Volgens de S2-normen moet de MCR tussen 25% en 45% van de SCR bedragen. Aangezien de berekening van de MCR zowel eind 2017 als eind 2018 leidt tot een waarde die hoger is dan dit interval, is het onder deze voorziening beperkt tot 45% van de SCR. De SCR is echter in 2018 gestegen (+94 miljoen euro); deze stijging heeft dus een evenredig effect op de MCR (+43 miljoen euro).

6.1.6. Verschillen tussen het eigen vermogen in BGAAP en het beschikbaar eigen vermogen Solvency II

De tabel hieronder toont de overgang van het eigen vermogen in Belgische boekhoudnormen (BGAAP) naar het beschikbaar eigen vermogen in Solvency II. Er wordt rekening gehouden met overgangmaatregelen voor het eigen vermogen, waardoor alle achtergestelde leningen als eigen vermogen voor SCR-dekking in aanmerking komen.

De belangrijkste bronnen van verschillen tussen het boekhoudkundig eigen vermogen en het eigen vermogen Solvency II zijn de herwaarderingen van financiële activa en technische verplichtingen, alsmede achtergestelde leningen (opgenomen onder de overige verplichtingen voor 504 miljoen euro).

In duizend euro	31 dec -18	31 dec -17
Boekhoudkundig vermogen	1.174.156	1.122.296
Fonds voor toekomstige dotaties	6.379	7.729
Meerwaarden financiële activa	974.507	1.337.473
Herwaardering technische passiva	-365.365	-592.179
Overige passiva	487.384	359.266
Uitgestelde belastingen	207.410	98.535
Eigen vermogen SII	2.484.469	2.333.120

6.2. SCR & MCR

6.2.1. Solvabiliteitskapitaalvereiste (SCR) en minimumkapitaalvereiste (MCR)

In duizend euro	31 dec -18	31 dec -17
Solvabiliteitskapitaalvereiste (SCR)	1.366.346	1.271.882
Minimumkapitaalvereiste (MCR)	614.856	572.347

De SCR en de MCR worden beoordeeld volgens de standaardformule. Op eind 2017, zoals op eind 2016, bereikt de MCR het plafond van 45 % van de SCR.

6.2.2. Solvabiliteitskapitaalvereiste per risicomodule

In duizend euro	31 dec -18	31 dec -17
Marktrisico	781.282	854.215
Wanbetalingsrisico van de tegenpartij	141.741	114.060
Levensverzekeringstechnisch risico	162.454	167.490
Ziekteverzekeringstechnisch risico	274.075	298.267
Verzekeringstechnisch risico in Niet Leven	572.555	528.829
Diversificatie	-650.026	-649.568
Risico immateriële activa	0	-
Kernsolvabiliteitskapitaalvereiste	1.282.081	1.313.293
Operationeel risico	116.438	115.410
Compensatievermogen van technische voorzieningen	-32.173	-46.446
Compensatievermogen van uitgestelde belastingen	0	-110.375
Solvabiliteitskapitaalvereiste	1.366.346	1.271.882

Eind 2018 bedraagt de totale SCR 1.366 miljoen euro, samengesteld in dalende orde van belangrijkheid door de SCR Markt, Niet-Leven, Ziekte, Default en Leven. De volgorde is eind 2017 vrijwel identiek, met uitzondering van de laatste 2 die werden omgedraaid.

De SCR is in 2018 met 94 miljoen euro of +7,4% gestegen; dit is het gevolg van diverse bewegingen in beide richtingen:

- De SCR voor marktrisico's daalde met bijna 9%.
  - De SCR spread daalde met 65 miljoen euro als gevolg van lagere blootstellingen in bedrijfsobligatie en leningen.
  - De SCR aandelen is eveneens gedaald als gevolg van de daling van de symmetrische aanpassing (van 1,9% tot -6,34%) die de kapitaallast heeft verminderd, en als gevolg van de vermindering van de blootstelling aan beursgenoteerde aandelen (veroorzaakt door de daling van de marktwaarde van de aandelen en door de verkoop van effecten).
- De SCR voor de defaultrisico's van tegenpartijen is gestegen, deels omdat de blootstellingen zijn toegenomen en deels vanwege methodologische veranderingen.
- De daling van de SCR voor levensverzekeringstechnische risico's is in lijn met de daling van de Best Estimates voor levensverzekering.
- De daling van de SCR voor ziekteverzekeringstechnische risico's is toe te schrijven aan de SCR Ziekte Ramp die is afgenomen als gevolg van de verandering in ons grootste concentratierisico.
- De SCR voor schadeverzekeringstechnische risico's is gestegen omdat de verzekerde bedragen voor Brand zijn gestegen. Daarnaast kwam de stijging van de BE schade tot uiting in de SCR premies en reserves.
- De SCR voor operationele risico's is toegenomen als gevolg van de stijging van de BE Niet-Leven.
- De diversificatie tussen de SCR's is stabiel gebleven.
- Het aanpassingseffect van de winstdeelnamen op de kapitaalbehoeften bedraagt 32 miljoen euro op eind 2018 tegen 46 miljoen euro op eind 2017 aangezien de schokken op de aandelen minder groot zijn op eind 2018.
- Op de activazijde van de S2-balans maakt, eind 2018, de opname van bijkomende uitgestelde belastingen in verband met een fiscaal geschil het niet langer mogelijk om de capaciteit om een compensatievermogen van uitgestelde belastingen te valoriseren

De volgende secties beschrijven de evolutie van de SCR per risicomodule.

6.2.3. Gebruik van vereenvoudigde berekeningen

Ethias nv gebruikt geen vereenvoudiging in de toepassing van de standaardformule.

6.2.4. Gebruik van parameters die specifiek zijn voor de onderneming

Ethias nv gebruikt geen parameters die specifiek zijn voor de onderneming.

6.2.5. Gegevens die door de onderneming worden gebruikt om de MCR te berekenen

De tussentijdse gegevens voor de berekening van de MCR zijn te vinden in de bijgesloten kwantitatieve tabellen.

6.3. Gebruik van de ondermodule "aandelenrisico" op basis van de looptijd in de berekening van het solvabiliteitskapitaalvereiste

Dit punt is niet van toepassing.

6.4. Verschillen tussen de standaardformule en alle gebruikte interne modellen

Dit punt is niet van toepassing.

6.5. Niet-naleving van het minimumkapitaalvereiste en niet-naleving van het solvabiliteitskapitaalvereiste

Het minimumkapitaalvereiste en het solvabiliteitskapitaalvereiste werden nageleefd tijdens de referentieperiode.

7. Modellen voor kwantitatieve gegevens

De volgende tabellen bevatten de kwantitatieve gegevensmodellen die in dit verslag moeten worden gepubliceerd, uitgedrukt in duizend euro op 31 december 2018.

7.1. Balans

(in duizend euro)

		Waarde Solvabiliteit II
		C0010
Activa		
Immateriële vaste activa	R0030	-
Uitgestelde belastingvorderingen	R0040	203.745,61
Surplus pensioenuitkeringen	R0050	-
Materiële vaste activa voor eigen gebruik	R0060	87.084,94
Beleggingen (niet zijnde activa in verband met aan indexen of beleggingen gekoppelde overeenkomsten)	R0070	14.790.312,32
Materiële vaste activa (anders dan voor eigen gebruik)	R0080	203.290,84
Deelnemingen in verbonden ondernemingen, met inbegrip van participaties	R0090	425.814,27
Aandelen	R0100	436.214,44
Beursgenoteerde aandelen	R0110	436.214,44
Niet-beursgenoteerde aandelen	R0120	-
Obligaties	R0130	13.006.118,75
Overheidsobligaties	R0140	8.169.691,01
Bedrijfsobligaties	R0150	4.508.758,72
Gestructureerde effecten	R0160	327.669,03
Door zekerheden gedekte effecten	R0170	-
Instellingen voor collectieve belegging	R0180	665.412,16
Derivaten	R0190	52.317,31
Deposito's behalve kasequivalenten	R0200	1.144,53
Overige beleggingen	R0210	-
Activa in verband met aan indexen of beleggingen gekoppelde overeenkomsten	R0220	1.173.221,87
Leningen en hypotheek	R0230	655.275,38
Voorschotten op polis	R0240	25.987,68
Aan particulieren verstrekte leningen en hypotheek	R0250	364.046,15
Overige leningen en hypotheek	R0260	265.241,54
Uit hoofde van herverzekering verhaalbare bedragen uit	R0270	121.871,79
Schade- en ziekteverzekering analoog aan schadeverzekering	R0280	103.238,58
Schadeverzekering met uitzondering van ziekteverzekering	R0290	104.541,73
Ziekteverzekering analoog aan schadeverzekering	R0300	-1.303,15
Levens- en ziekteverzekering analoog aan levensverzekering, met uitzondering van ziekteverzekering en aan indexen of beleggingen gekoppelde verzekeringen	R0310	18.633,21
Ziekteverzekering analoog aan levensverzekering	R0320	18.633,21
Levensverzekering, met uitzondering van ziekteverzekering en aan indexen of beleggingen gekoppelde verzekeringen	R0330	-
Aan indexen of beleggingen gekoppelde levensverzekeringen	R0340	-
Deposito's ten gunste van cedenten	R0350	6.184,92
Vorderingen uit hoofde van verzekering en op intermediairs	R0360	162.101,97
Vorderingen uit hoofde van herverzekeringsverrichtingen	R0370	104.473,62
Vorderingen (handelsvorderingen, geen vorderingen uit hoofde van verzekering)	R0380	109.720,35
Eigen aandelen (rechtstreeks gehouden)	R0390	-
Verschuldigde bedragen uit hoofde van eigenvermogensbestanddelen of opgevraagd maar niet-gestort beginkapitaal	R0400	-
Geldmiddelen en kasequivalenten	R0410	602.928,10
Overige, niet elders opgenomen activa	R0420	24.968,88
Totaal van het actief	R0500	18.041.889,74
Passiva		
Technische voorzieningen - schadeverzekering	R0510	2.438.569,27
Technische voorzieningen - schadeverzekering (behalve ziekteverzekering)	R0520	2.044.694,98
Technische voorzieningen als geheel berekend	R0530	-
Beste schatting	R0540	1.870.892,76
Risicomarge	R0550	173.802,22
Technische voorzieningen ziekteverzekering (analoog aan schadeverzekering)	R0560	393.874,29
Technische voorzieningen als geheel berekend	R0570	-
Beste schatting	R0580	351.276,70
Risicomarge	R0590	42.597,59
Technische voorzieningen - levensverzekering (behalve aan indexen of beleggingen gekoppelde verzekeringen)	R0600	11.013.478,33
Technische voorzieningen ziekteverzekering (analoog aan levensverzekering)	R0610	1.427.007,88
Technische voorzieningen als geheel berekend	R0620	-
Beste schatting	R0630	1.394.537,85
Risicomarge	R0640	32.470,02
Technische voorzieningen - levensverzekering (behalve aan indexen of beleggingen gekoppelde verzekeringen)	R0650	9.586.470,45
Technische voorzieningen als geheel berekend	R0660	-
Beste schatting	R0670	9.432.070,68
Risicomarge	R0680	154.399,77
Technische voorzieningen - aan indexen of beleggingen gekoppelde verzekeringen	R0690	1.184.741,77
Technische voorzieningen als geheel berekend	R0700	-
Beste schatting	R0710	1.182.265,89
Risicomarge	R0720	2.475,88
Eventuele verplichtingen	R0740	22.723,97
Voorzieningen niet zijnde technische voorzieningen	R0750	21.790,15
Pensioenvoorzieningen	R0760	180.921,21
Deposito's van herverzekeraars	R0770	114.403,32
Uitgestelde belastingverplichtingen	R0780	-
Derivaten	R0790	9.355,45
Schulden aan kredietinstellingen	R0800	257.851,78
Financiële verplichtingen anders dan schulden aan kredietinstellingen	R0810	-

(in duizend euro)

		Waarde Solvabiliteit II	
		C0010	
Schulden uit hoofde van verzekeringen en aan intermediairs	R0820		122.645,60
Schulden uit hoofde van herverzekering	R0830		6.275,94
Schulden (handelsschulden, geen schulden uit hoofde van verzekeringen)	R0840		183.929,57
Achtergestelde schulden	R0850		503.602,51
Achtergestelde verplichtingen anders dan in het kernvermogen	R0860		-
Achtergestelde verplichtingen in het kernvermogen	R0870		503.602,51
Overige, niet elders opgenomen verplichtingen	R0880		733,96
Totaal van het passief	R0900		16.061.022,83
Overschot van de activa t.o.v. de verplichtingen	R1000		1.980.866,91

7.3. Premies, schaden en kosten, per land

Aangezien het volume van bruto uitgegeven premies van Ethias nv ruim boven de 90 % van het totaal van bruto uitgegeven premies van Ethias nv ligt met de rechtstreekse zaken in België toont de volgende tabel enkel de bedragen van het land van oorsprong (België).

7.3.1. Niet-Leven

(in duizend euro)

		Land van herkomst	Top 5 van alle landen (volgens bedrag aan geboekte bruto premie-inkomsten) - schadeverzekeringsverplichtingen					Totaal top 5 en land van herkomst
		C0010	C0020	C0030	C0040	C0050	C0060	C0070
	R0010							
		C0080	C0090	C0100	C0110	C0120	C0130	C0140
Geboekte premie-inkomsten								
Bruto - Directe verzekering	R0110	1.315.742,99						1.315.742,99
Bruto - Geaccepteerde proportionele herverzekering	R0120	-						-
Bruto - Geaccepteerde niet-proportionele herverzekering	R0130	1.035,98						1.035,98
Aandeel van de herverzekeraars	R0140	34.839,58						34.839,58
Netto	R0200	1.281.939,39						1.281.939,39
Verdiende premies								
Bruto - Directe verzekering	R0210	1.317.469,89						1.317.469,89
Bruto - Geaccepteerde proportionele herverzekering	R0220	114,24						114,24
Bruto - Geaccepteerde niet-proportionele herverzekering	R0230	1.098,41						1.098,41
Aandeel van de herverzekeraars	R0240	34.925,37						34.925,37
Netto	R0300	1.283.757,17						1.283.757,17
Schaden								
Bruto - Directe verzekering	R0310	891.924,50						891.924,50
Bruto - Geaccepteerde proportionele herverzekering	R0320	291,45						291,45
Bruto - Geaccepteerde niet-proportionele herverzekering	R0330	290,64						290,64
Aandeel van de herverzekeraars	R0340	37.198,20						37.198,20
Netto	R0400	855.308,39						855.308,39
Wijziging in overige technische voorzieningen								
Bruto - Directe verzekering	R0410	-5.454,77						-5.454,77
Bruto - Geaccepteerde proportionele herverzekering	R0420	-						-
Bruto - Geaccepteerde niet-proportionele herverzekering	R0430	-						-
Aandeel van de herverzekeraars	R0440	-						-
Netto	R0500	-5.454,77						-5.454,77
Kosten	R0550	361.250,91						361.250,91
Overige kosten	R1200							
Totaal uitgaven	R1300							

7.3.2. Leven

(in duizend euro)

	Land van herkomst	Top 5 van alle landen (volgens bedrag aan geboekte bruto premie-inkomsten) - levensverzekeringsverplichtingen					Totaal top 5 en land van herkomst	
		C0150	C0160	C0170	C0180	C0190	C0200	C0210
	R1400							
		C0220	C0230	C0240	C0250	C0260	C0270	C0280
Geboekte premie-inkomsten								
Bruto	R1410	1.312.410,81						1.312.410,81
Aandeel van de herverzekeraars	R1420	2.817,43						2.817,43
Netto	R1500	1.309.593,38						1.309.593,38
Verdiende premies								
Bruto	R1510	1.312.410,81						1.312.410,81
Aandeel van de herverzekeraars	R1520	2.817,43						2.817,43
Netto	R1600	1.309.593,38						1.309.593,38
Schaden								
Bruto	R1610	1.350.653,82						1.350.653,82
Aandeel van de herverzekeraars	R1620	1.716,08						1.716,08
Netto	R1700	1.348.937,73						1.348.937,73
Wijziging in overige technische voorzieningen								
Bruto	R1710	138.604,85						138.604,85
Aandeel van de herverzekeraars	R1720	1.283,56						1.283,56
Netto	R1800	137.321,30						137.321,30
Kosten	R1900	44.225,22						44.225,22
Overige kosten	R2500							
Totaal uitgaven	R2600							

7.4. Technische voorzieningen voor levens- en SLT-ziekteverzekering

(in duizend euro)

		Verzekeringen met winstdeling	Aan indexen of beleggingen gekoppelde verzekeringen		Overige levensverzekeringen			Lijntes van schadeverzekeringsovereenkomsten en met betrekking tot verzekeringsverplichtingen anders dan ziekteverzekeringsverplichtingen	Aanvaarde herverzekering	Totaal (levensverzekering behalve ziekteverzekering, met inbegrip van aan beleggingen gekoppelde overeenkomsten)	Ziekteverzekering (directe verzekering)			Lijntes van schadeverzekeringsovereenkomsten en met betrekking tot ziekteverzekeringsverplichtingen						
			C0020	C0030	Overeenkomsten zonder opties en garanties	Overeenkomsten met opties en garanties	C0060				Overeenkomsten zonder opties en garanties	Overeenkomsten met opties en garanties	C0090		C0100	C0150	C0160	Overeenkomsten zonder opties en garanties	Overeenkomsten met opties en garanties	C0190
					C0040	C0050					C0070	C0080						C0170	C0180	
Technische voorzieningen als geheel berekend	R0010	-	-					-	-	-	-			-						
Totaal van de bedragen die op herverzekering/SPV en finite herverzekering kunnen worden verhaald na correctie voor verwachte verliezen als gevolg van wanbetaling in verband met de technische voorzieningen als geheel berekend	R0020	-	-					-	-	-	-			-						
Technische voorzieningen berekend als som van beste schatting en risicomarge																				
Beste schatting																				
Bruto beste schatting	R0030	9.385.329,14		-	1.182.265,89		-	-	46.741,54	-	10.614.336,57		-	-122.853,41	1.517.391,27					
Totaal van de bedragen die op herverzekering/SPV en finite herverzekering kunnen worden verhaald na correctie voor verwachte verliezen als gevolg van wanbetaling	R0080	-		-	-		-	-	-	-	-		-	-	18.633,21					
Beste schatting minus bedragen die op herverzekering/SPV en finite herverzekering kunnen worden verhaald - totaal	R0090	9.385.329,14		-	1.182.265,89		-	-	46.741,54	-	10.614.336,57		-	-122.853,41	1.498.758,06					
Risicomarge	R0100	153.780,00	2.410,45						619,63	0,15	156.875,65				22.734,07					
Bedrag van de overgangsmaatregel voor technische voorzieningen																				
Technische voorzieningen als geheel berekend	R0110	-	-					-	-	-	-			-						
Beste schatting	R0120	-		-	-		-	-	-	-	-		-	-						
Risicomarge	R0130	-	-					-	-	-	-			-						
Technische voorzieningen - Totaal	R0200	9.539.109,14	1.184.741,77					47.361,17	0,15	10.771.212,23	113.117,46			1.540.125,33						

7.5. Technische voorzieningen - schadeverzekering

(in duizend euro)		Directe verzekering en geaccepteerde proportionele herverzekeringen								Directe verzekering en geaccepteerde proportionele herverzekeringen			
		Ziektekostenverzekeringen	Inkomensbeschermingsverzekeringen	Verzekeringen tegen arbeidsongevallen	Aansprakelijkheidsverzekeringen voor motorrijtuigen	Overige motorrijtuigenverzekeringen	Verzekeringen voor schepen, luchtvaartuigen en andere transportmiddelen	Verzekeringen tegen brand en andere schade aan goederen	Algemene aansprakelijkheidsverzekeringen	Krediet- en borgtochtverzekeringen	Rechtsbijstandverzekeringen	Assistance	Diverse geldelijke verliezen
		C0020	C0030	C0040	C0050	C0060	C0070	C0080	C0090	C0100	C0110	C0120	C0130
Technische voorzieningen als geheel berekend	R0010	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal van de bedragen die op herverzekering/SPV en finite herverzekering kunnen worden verhaald na correctie voor verwachte verliezen als gevolg van wanbetaling in verband met de technische voorzieningen als geheel berekend	R0050	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Technische voorzieningen berekend als som van beste schatting en risicomarge													
Beste schatting													
Premievoorzieningen													
Premievoorzieningen	R0060	24.044,57	-12,07	16.184,98	65.783,81	12.849,93	-117,71	25.909,59	-1.978,60	-112,14	10.790,74	12.770,41	39.432,86
Totaal van de bedragen die op herverzekering/SPV en finite herverzekering kunnen worden verhaald na correctie voor verwachte verliezen als gevolg van wanbetaling	R0140	-494,92	-112,44	-3.972,05	-1.811,28	-1.059,03	-	-8.782,48	-3.303,43	-	-653,48	-5,67	-
Netto beste schatting van premievoorzieningen	R0150	24.539,49	100,38	20.157,03	67.595,09	13.908,96	-117,71	34.692,08	1.324,82	-112,14	11.444,22	12.776,08	39.432,86
Voorzieningen voor schadegevallen													
Bruto	R0160	54.098,55	87.050,46	162.822,02	821.087,12	13.052,40	468,81	102.528,47	647.524,61	-	71.353,87	2.598,81	15.676,86
Totaal van de bedragen die op herverzekering/SPV en finite herverzekering kunnen worden verhaald na correctie voor verwachte verliezen als gevolg van wanbetaling	R0240	360,06	702,95	2.213,26	26.847,00	414,13	-	6.510,93	86.384,41	-	0,63	-	-
Netto beste schatting voor te betalen schaden	R0250	53.738,49	86.347,51	160.608,75	794.240,12	12.638,27	468,81	96.017,54	561.140,20	-	71.353,25	2.598,81	15.676,86
Totaal beste schatting - bruto	R0260	78.143,12	87.038,39	179.007,00	886.870,93	25.902,33	351,11	128.438,07	645.546,01	-112,14	82.144,61	15.369,22	55.109,72
Totaal beste schatting - netto	R0270	78.277,98	86.447,89	180.765,79	861.835,21	26.547,23	351,11	130.709,61	562.465,03	-112,14	82.797,47	15.374,89	55.109,72
Risicomarge	R0280	6.653,71	9.102,15	26.006,60	59.122,89	10.421,88	97,80	42.897,71	45.808,38	101,66	6.246,79	2.454,79	2.931,36
Bedrag van de overgangsmaatregel voor technische voorzieningen													
Technische voorzieningen als geheel berekend	R0290	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Beste schatting	R0300	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Risicomarge	R0310	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Technische voorzieningen - Totaal													
Technische voorzieningen - Totaal	R0320	84.796,83	96.140,54	205.013,60	945.993,82	36.324,21	448,90	171.335,78	691.354,39	-10,48	88.391,41	17.824,00	58.041,08
Bedragen die op herverzekeringsovereenkomsten/SPV en finite herverzekering kunnen worden verhaald na correctie voor verwachte verliezen als gevolg van wanbetaling - totaal	R0330	-134,86	590,51	-1.758,79	25.035,72	-644,90	-	-2.271,55	83.080,98	-	-652,85	-5,67	-
Technische voorzieningen minus bedragen die op herverzekering/SPV en finite herverzekering kunnen worden verhaald - totaal	R0340	84.931,69	95.550,03	206.772,39	920.958,10	36.969,11	448,90	173.607,33	608.273,41	-10,48	89.044,26	17.829,67	58.041,08

7.6. Schaden uit hoofde van schadeverzekering

7.6.1. Totaal Activiteiten Schadeverzekering

Ongevalsejaer/verzekeringsjaer

Z0010	AY
-------	----

7.6.2. Bruto uitgekeerde schaden (niet-cumulatief)(absolute waarde)

Jaar	Ontwikkeling gedurende het jaar											In lopend jaar	Som			
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10 en +					
	C0010	C0020	C0030	C0040	C0050	C0060	C0070	C0080	C0090	C0100	C0110		C0170	C0180		
Voorgaand																
	R0100											17.958,89	R0100	17.958,89	17.958,89	
N-9	R0160	375.517,71	176.059,32	40.884,96	22.786,15	15.271,84	11.851,07	9.277,09	5.643,86	3.941,75	3.857,70		R0160	3.857,70	665.091,45	
N-8	R0170	371.121,37	189.200,06	38.895,07	21.077,19	12.648,48	10.521,31	7.648,70	7.003,38	4.159,46			R0170	4.159,46	662.275,02	
N-7	R0180	359.942,56	168.687,80	33.927,40	18.430,69	12.020,37	8.040,19	5.143,26	7.447,54				R0180	7.447,54	613.639,80	
N-6	R0190	367.442,30	167.830,99	31.721,65	13.023,57	13.663,83	8.661,79	8.465,24					R0190	8.465,24	610.809,38	
N-5	R0200	374.848,13	163.667,28	32.787,17	20.271,65	14.547,35	9.153,05						R0200	9.153,05	615.274,62	
N-4	R0210	367.269,71	162.021,10	32.352,18	17.400,67	12.620,31							R0210	12.620,31	591.663,97	
N-3	R0220	394.735,19	164.505,24	32.675,04	17.707,29								R0220	17.707,29	609.622,75	
N-2	R0230	403.327,12	179.596,90	36.886,59									R0230	36.886,59	619.810,61	
N-1	R0240	395.341,76	208.752,32										R0240	208.752,32	604.094,08	
N	R0250	428.675,78											R0250	428.675,78	428.675,78	
	Totaal												R0260	755.684,16	6.038.916,36	

7.6.3. Bruto niet-gedisconteerde beste schatting van voorzieningen voor te betalen schaden (absolute waarde)

Jaar	Ontwikkeling gedurende het jaar											Einde jaar (gedisconteerde data)	
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10 en +		C0360
	C0200	C0210	C0220	C0230	C0240	C0250	C0260	C0270	C0280	C0290	C0300		
R0100	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	282.992,03	R0100	278.040
R0160	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	55.537,61	49.518,00	53.076,25		R0160	51.811
R0170	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	75.177,12	59.201,35	55.526,03			R0170	54.387
R0180	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	70.674,85	62.849,16	66.400,04				R0180	65.003
R0190	0,00	0,00	0,00	0,00	72.861,27	65.208,20	59.526,39					R0190	57.824
R0200	0,00	0,00	0,00	89.470,15	76.130,63	79.371,40						R0200	77.722
R0210	0,00	0,00	107.180,64	85.446,50	73.767,33							R0210	71.559
R0220	0,00	137.018,92	103.955,52	88.522,80								R0220	85.785
R0230	349.320,82	163.857,13	135.044,08									R0230	131.542
R0240	327.036,24	149.876,67										R0240	145.283
R0250	375.493,28											R0250	369.693
Totaal												R0260	1.388.648

7.7. Effect van de langetermijngarantiemaatregelen en overgangsmatregelen

(in duizend euro)		Bedrag met langetermijngarantiemaatregelen en overgangsmatregelen	Effect van overgangsmatregel voor technische voorzieningen	Effect van overgangsmatregel voor de rentevoet	Effect van een volatiliteitsaanpassing gelijk aan nul	Effect van een matchingopslag gelijk aan nul
		C0010	C0030	C0050	C0070	C0090
Technische voorzieningen	R0010	14.636.789,38	-	-	239.250,37	-
Kernvermogen	R0020	2.484.469,42	-	-	-176.130,79	-
In aanmerking komend eigen vermogen voor het solvabiliteitskapitaalvereiste	R0050	2.475.337,19	-	-	-230.460,85	-
Solvabiliteitskapitaalvereiste	R0090	1.366.346,43	-	-	15.642,79	-
In aanmerking komend eigen vermogen voor het minimumkapitaalvereiste	R0100	1.915.135,15	-	-	-236.874,40	-
Minimumkapitaalvereiste	R0110	614.855,89	-	-	7.039,26	-

7.8. Eigen vermogen

Kernvermogen

(in duizend euro)

		Totaal	Tier 1 - onbeperkt	Tier 1 - beperkt	Tier 2	Tier 3
		C0010	C0020	C0030	C0040	C0050
Kernvermogen vóór aftrek voor deelnemingen in andere financiële sectoren, zoals voorzien in artikel 68 van Gedelegeerde Verordening 2015/35						
Gewoon aandelenkapitaal (inclusief eigen aandelen)	R0010	1.000.000,00	1.000.000,00	-	-	-
Agio verbonden aan gewoon aandelenkapitaal	R0030	-	-	-	-	-
Beginkapitaal, bijdragen van leden of het daaraan gelijk te stellen kernvermogenbestanddeel voor onderlinge waarborgmaatschappijen of onderlingen verzekeringsmaatschappijen	R0040	-	-	-	-	-
Achtergestelde rekeningen van leden van onderlinge waarborgmaatschappijen	R0050	-	-	-	-	-
Surplusfondsen	R0070	-	-	-	-	-
Preferente aandelen	R0090	-	-	-	-	-
Agio verbonden aan preferente aandelen	R0110	-	-	-	-	-
Reconciliatiereserve	R0130	777.121,29	777.121,29	-	-	-
Achtergestelde schulden	R0140	503.602,51	-	15.042,68	488.559,83	-
Een bedrag gelijk aan de waarde van netto uitgestelde belastingvorderingen	R0160	203.745,61	-	-	-	203.745,61
Overige door de toezichhoudende autoriteit als kernvermogen goedgekeurde eigenvermogensbestanddelen die hierboven niet worden vermeld	R0180	-	-	-	-	-
Eigen vermogen in de jaarrekening dat niet in de reconciliatiereserve mag worden opgenomen en niet voldoet aan de criteria voor indeling als eigen vermogen onder Solvabiliteit II						
Eigen vermogen in de jaarrekening dat niet in de reconciliatiereserve mag worden opgenomen en niet voldoet aan de criteria voor indeling als eigen vermogen onder Solvabiliteit II	R0220	-	-	-	-	-
Aftrekkingen						
Aftrekkingen voor deelnemingen in financiële en kredietinstellingen	R0230	-	-	-	-	-
Totaal kernvermogen na aftrekkingen	R0290	2.484.469,42	1.777.121,29	15.042,68	488.559,83	203.745,61

In aanmerking komend eigen vermogen

(in duizend euro)

		Totaal	Tier 1 - onbeperkt	Tier 1 - beperkt	Tier 2	Tier 3
		C0010	C0020	C0030	C0040	C0050
Aanvullend eigen vermogen						
Niet-gestort en niet-opgevraagd gewoon aandelenkapitaal, op verzoek opvraagbaar	R0300	-			-	
Niet-gestort en niet-opgevraagd beginkapitaal, bijdragen van leden of het daaraan gelijk te stellen kernvermogenbestanddeel voor onderlinge waarborgmaatschappijen of onderlingen verzekeringsmaatschappijen	R0310	-			-	
Niet-gestorte en niet-opgevraagde preferente aandelen, op verzoek opvraagbaar	R0320	-			-	-
Een juridisch bindende verplichting om op verzoek in te schrijven op en te betalen voor achtergestelde verplichtingen	R0330	-			-	-
Kredietbrieven en garanties zoals bedoeld in artikel 96, lid 2, van Richtlijn 2009/138/EG	R0340	-			-	
Kredietbrieven en garanties anders dan zoals bedoeld in artikel 96, lid 2, van Richtlijn 2009/138/EG	R0350	-			-	-
Suppletiebijdragen van de leden zoals bedoeld in artikel 96, lid 3, eerste alinea, van Richtlijn 2009/138/EG	R0360	-			-	
Suppletiebijdragen van de leden anders dan zoals bedoeld in artikel 96, lid 3, eerste alinea, van Richtlijn 2009/138/EG	R0370	-			-	-
Overig aanvullend vermogen	R0390	-			-	-
Totaal aanvullend vermogen	R0400	-			-	-
Beschikbaar en in aanmerking komend eigen vermogen						
Totaal beschikbaar eigen vermogen voor het solvabiliteitskapitaalvereiste	R0500	2.484.469,42	1.777.121,29	15.042,68	488.559,83	203.745,61
Totaal beschikbaar eigen vermogen voor het minimumkapitaalvereiste	R0510	2.280.723,80	1.777.121,29	15.042,68	488.559,83	
Totaal in aanmerking komend eigen vermogen voor het solvabiliteitskapitaalvereiste	R0540	2.475.337,19	1.777.121,29	15.042,68	488.559,83	194.613,39
Totaal in aanmerking komend eigen vermogen voor het minimumkapitaalvereiste	R0550	1.915.135,15	1.777.121,29	15.042,68	122.971,18	
Solvabiliteitskapitaalvereiste	R0580	1.366.346,43				
Minimumkapitaalvereiste	R0600	614.855,89				
Verhouding tussen in aanmerking komend eigen vermogen en het solvabiliteitskapitaalvereiste	R0620	181,16%				
Verhouding tussen in aanmerking komend eigen vermogen en het minimumkapitaalvereiste	R0640	311,48%				

Reconciliatiereserve

(in duizend euro)		C0060
Reconciliatiereserve		
Overschot van de activa t.o.v. de verplichtingen	R0700	1.980.867
Eigen aandelen (rechtstreeks of middellijk gehouden)	R0710	-
Te verwachten dividenden, uitkeringen en kosten	R0720	-
Overige kernvermogenbestanddelen	R0730	1.203.746
Correctie voor beperkte eigenvermogensbestanddelen ten aanzien van matchingopslagportefeuilles en afgezonderde fondsen	R0740	-
Reconciliatiereserve	R0760	777.121
Verwachte winst		
De in toekomstige premies vervatte verwachte winst (EPIFP) - levensverzekeringsbedrijf	R0770	77.882
De in toekomstige premies vervatte verwachte winst (EPIFP) - schadeverzekeringsbedrijf	R0780	176.640
Totaal in toekomstige premies vervatte verwachte winst (EPIFP)	R0790	254.522

7.9. Standaardformule voor het solvabiliteitskapitaalvereiste voor ondernemingen

7.9.1. Kernsolvabiliteitskapitaalvereiste

N.B. Ethias nv maakt, in het kader van de standaardformule, nog geen gebruik van parameters eigen aan de onderneming.

(in duizend euro)		Bruto solvabiliteitskapitaalvereiste	PPE	Vereenvoudigingen
		C0110	C0090	C0100
Marktrisico	R0010	781.282		Simplifications not used
Tegenpartijkredietrisico	R0020	141.741		
Levensverzekeringstechnisch risico	R0030	162.454	N/A	Simplifications not used
Ziekteverzekeringstechnisch risico	R0040	274.075	N/A	Simplifications not used
Verzekeringstechnisch risico in Niet Leven	R0050	572.555	N/A	Simplifications not used
Diversificatie	R0060	-650.026		
Risico immateriële activa	R0070	-		
Kernsolvabiliteitskapitaalvereiste	R0100	1.282.081		

7.9.2. Berekening van het solvabiliteitskapitaalvereiste

(in duizend euro)		C0100
Operationeel risico	R0130	116.438
Verliescompensatievermogen van technische voorzieningen	R0140	-32.173
Verliescompensatievermogen van uitgestelde belastingen	R0150	-
Kapitaalvereiste voor werkzaamheden verricht in overeenstemming met artikel 4 van Richtlijn 2003/41/EG	R0160	-
Solvabiliteitskapitaalvereiste exclusief kapitaalopslagfactoren	R0200	1.366.346
Reeds vastgestelde kapitaalopslagfactoren	R0210	-
Solvabiliteitskapitaalvereiste	R0220	1.366.346
Overige informatie over solvabiliteitskapitaalvereiste		
Kapitaalvereiste voor ondermodule aandelenrisico op basis van looptijd	R0400	-
Totaalbedrag van theoretische solvabiliteitskapitaalvereisten voor resterend deel	R0410	-
Totaalbedrag van theoretische solvabiliteitskapitaalvereisten voor afgezonderde fondsen	R0420	-
Totaalbedrag van theoretische solvabiliteitskapitaalvereisten voor matchingopslagportefeuilles	R0430	-
Diversificatie-effecten als gevolg van RFF nSCR-aggregatie ten behoeve van artikel 304	R0440	-

7.10. Minimumkapitaalvereiste — Zowel levens- als schadeverzekeringsactiviteiten

7.10.1. Lineaire-formulecomponent voor schadeverzekerings- en -herverzekeringsverplichtingen

		Schadeverzekeringsactiviteiten		Levensverzekeringsactiviteiten	
		MCR _(NL,NL) RESULTAAT		MCR _(NL,L) RESULTAAT	
		C0010		C0020	
(in duizend euro)	Lineaire-formulecomponent voor schadeverzekerings- en -herverzekeringsverplichtingen	R0010	316.230,20	C0020	-

		Schadeverzekeringsactiviteiten		Levensverzekeringsactiviteiten		
		Netto (exclusief herverzekering / SPV) beste schatting en technische voorzieningen als geheel berekend	Geboekte premies in de afgelopen 12 maanden, zonder (herverzekering)	Netto (exclusief herverzekering / SPV) beste schatting en technische voorzieningen als geheel berekend	Geboekte premies in de afgelopen 12 maanden, zonder (herverzekering)	
		C0030	C0040	C0050	C0060	
(in duizend euro)	Ziektekostenverzekeringen en proportionele herverzekeringen	R0020	78.277,98	162.391,48	-	-
	Inkomensbeschermingsverzekeringen en proportionele herverzekeringen	R0030	86.447,89	57.920,65	-	-
	Verzekeringen tegen arbeidsongevallen en proportionele herverzekeringen	R0040	180.765,79	256.041,53	-	-
	Aansprakelijkheidsverzekeringen motorrijtuigen en proportionele herverzekeringen	R0050	861.835,21	263.288,29	-	-
	Overige motorrijtuigenverzekeringen en proportionele herverzekeringen	R0060	26.547,23	188.890,08	-	-
	Verzekeringen en proportionele herverzekeringen voor schepen, luchtvaartuigen en andere transportmiddelen	R0070	351,11	349,17	-	-
	Verzekeringen tegen brand en andere schade aan goederen en proportionele herverzekeringen	R0080	130.709,61	204.941,21	-	-
	Algemene aansprakelijkheidsverzekeringen en proportionele herverzekeringen	R0090	562.465,03	102.324,91	-	-
	Krediet- en borgtochtverzekeringen en proportionele herverzekeringen	R0100	-	174,78	-	-
	Rechtsbijstandverzekeringen en proportionele herverzekeringen	R0110	82.797,47	38.684,56	-	-
	Hulpverleningsverzekeringen en proportionele herverzekeringen	R0120	15.374,89	39.099,38	-	-
	Verzekeringen tegen diverse geldelijke verliezen en proportionele herverzekeringen	R0130	55.109,72	9.914,94	-	-
	Niet-proportionele ziekteherverzekering	R0140	7.088,19	105,42	-	-
	Niet-proportionele ongevalherverzekeringen	R0150	19.587,40	646,81	-	-
	Niet proportionele verzekeringen voor schepen, luchtvaartuigen en andere transportmiddelen	R0160	10.025,00	-	-	-
	Niet-proportionele schadeherverzekeringen	R0170	1.660,50	346,19	-	-

7.10.2. Lineaire-formulecomponent voor levensverzekerings- en -hervverzekeringsverplichtingen

		Schadeverzekeringsactiviteiten		Levensverzekeringsactiviteiten	
		MCR _(L,NL) RESULTAAT		MCR _(L,U) RESULTAAT	
(in duizend euro)		C0070		C0080	
Lineaire-formulecomponent voor levensverzekerings- en -hervverzekeringsverplichtingen	R0200		29.875,57		352.794,55

		Schadeverzekeringsactiviteiten		Levensverzekeringsactiviteiten	
		Netto (exclusief hervzekering / SPV) beste schatting en technische voorzieningen als geheel berekend	Netto (exclusief hervzekering / SPV) totaal risicobedrag	Netto (exclusief hervzekering / SPV) beste schatting en technische voorzieningen als geheel berekend	Netto (exclusief hervzekering / SPV) totaal risicobedrag
(in duizend euro)		C0090	C0100	C0110	C0120
Verplichtingen met winstdeling - gegarandeerde uitkeringen	R0210	-		9.265.236,57	
Verplichtingen met winstdeling - toekomstige discretionaire uitkeringen	R0220	-		120.092,57	
Aan indexen of beleggingen gekoppelde verplichtingen	R0230	-		1.182.265,89	
Overige levens- en schadeverzekerings- en hervverzekeringsverplichtingen	R0240	1.422.646,19		-	
Totaal risicobedrag voor alle levensverzekerings- en hervverzekeringsverplichtingen	R0250		-		11.356.779,65

7.10.3. Berekening van het algehele minimumkapitaalvereiste

(in duizend euro)		C0130
Lineaire minimumkapitaalvereiste	R0300	698.900,32
Solvabiliteitskapitaalvereiste	R0310	1.366.346,43
Bovengrens minimumkapitaalvereiste	R0320	614.855,89
Bovengrens minimumkapitaalvereiste	R0330	341.586,61
Gecombineerd minimumkapitaalvereiste	R0340	614.855,89
Absolute ondergrens van het minimumkapitaalvereiste	R0350	7.400,00
Minimumkapitaalvereiste	R0400	614.855,89

7.10.4. Berekening van het theoretische minimumkapitaalvereiste met betrekking tot het schade- en levensverzekeringsbedrijf

Berekening van het theoretische minimumkapitaalvereiste met betrekking tot het schade- en levensverzekeringsbedrijf

Schadeverzekeringsactiviteiten   Levensverzekeringsactiviteiten

(in duizend euro)

		C0140	C0150
Theoretisch lineair minimumkapitaalvereiste	R0500	346.105,77	352.794,55
Theoretisch solvabiliteitskapitaalvereiste exclusief kapitaalopslagfactor (jaarlijkse of meest recente berekening)	R0510	676.634,96	689.711,48
Bovengrens theoretisch minimumkapitaalvereiste	R0520	304.485,73	310.370,16
Ondergrens theoretisch minimumkapitaalvereiste	R0530	169.158,74	172.427,87
Theoretisch gecombineerd minimumkapitaalvereiste	R0540	304.485,73	310.370,16
Absolute ondergrens van het theoretisch minimumkapitaalvereiste	R0550	3.700,00	3.700,00
Theoretisch minimumkapitaalvereiste	R0560	304.485,73	310.370,16

